

this file was created with the Classical Text Editor

CTE home page: <http://www.oeaw.ac.at/kvk/cte>

PLATONOS

DE RE PUBLICA

7

514A

μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιοῦτω πάθει
τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε περί και ἀπαιδευσίας.
ιδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἶον ἐν καταγείῳ οἰκήσει
σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον
ἐχούση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ

514B παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς
 αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν
 μόνον ὄρᾱν, κύκλω δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ
 ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ
 πόρρωθεν καόμενον ὀπίσθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ
 πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδῆ
 τειχίον παρωκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς
 πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ
 ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

ὄρῳ, ἔφη.

514C ὄρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας
 515A ἀνθρώπους σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ
 τειχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ
 ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν
 φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

ὁμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον
 μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶει ἄν τι ἑωρακέναι

ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρός εἰς τὸ
καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας;

πῶς γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν
ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου;

τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταῦτόν τοῦτο;

τί μήν;

εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἴοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ
ταῦτα ἠγῆ ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἅπερ ὀρῶεν;

ἀνάγκη.

τί δ' εἰ καὶ ἠχῶ τὸ δεσμωτήριον ἐκ τοῦ καταντικρὺ
ἔχοι; ὁπότε τις τῶν παριόντων φθέγγαιτο, οἶει ἂν
ἄλλο τι αὐτοὺς ἠγεῖσθαι τὸ φθεγγόμενον ἢ τὴν
παριοῦσαν σκιάν;

μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη.

παντάπασι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλο
τι νομίζοιεν τὸ ἀληθές ἢ τὰς τῶν σκευαστῶν σκιάς.

πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη.

σκοπέει δὴ, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν λύσιν τε καὶ ἴασιν τῶν τε δεσμῶν καὶ τῆς ἀφροσύνης, οἷα τις ἂν εἴη, εἰ φύσει τοιάδε συμβαίνοι αὐτοῖς· ὁπότε τις λυθείη καὶ ἀναγκάζοιτο ἐξαίφνης ἀνίστασθαι τε καὶ περιάγειν τὸν αὐχένα καὶ βαδίζειν καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν, πάντα δὲ ταῦτα ποιῶν ἀλγοῖ τε καὶ διὰ τὰς μαρμαρυγὰς ἀδυνατοῖ καθορᾶν ἐκεῖνα ὧν τότε τὰς σκιάς ἐώρα, τί ἂν οἶει αὐτὸν εἰπεῖν, εἴ τις αὐτῷ λέγοι ὅτι τότε μὲν ἐώρα φλυαρίας, νῦν δὲ μᾶλλον τι ἐγγυτέρω τοῦ ὄντος καὶ πρὸς μᾶλλον ὄντα τετραμμένος ὀρθότερον βλέπει, καὶ δὴ καὶ ἕκαστον τῶν παριόντων δεικνὺς αὐτῷ ἀναγκάζοι ἐρωτῶν ἀποκρίνεσθαι ὅτι ἔστιν; οὐκ οἶει αὐτὸν ἀπορεῖν τε ἂν καὶ ἠγεῖσθαι τὰ τότε ὀρώμενα ἀληθέστερα ἢ τὰ νῦν δεικνύμενα;

πολύ γ', ἔφη.

οὐκοῦν καὶ εἰ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς ἀναγκάζοι αὐτὸν βλέπειν, ἀλγεῖν τε ἂν τὰ ὄμματα καὶ φεύγειν ἀποστρεφόμενον πρὸς ἐκεῖνα ἃ δύναται καθορᾶν, καὶ νομίζειν ταῦτα τῷ ὄντι σαφέστερα τῶν δεικνυμένων;

οὕτως, ἔφη.

516A εἰ δέ, ἦν δ' ἐγώ, ἐντεῦθεν ἔλκοι τις αὐτὸν βία διὰ
τραχείας τῆς ἀναβάσεως καὶ ἀνάντους, καὶ μὴ ἀνεΐη
πρὶν ἐξελκύσειεν εἰς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἄρα οὐχὶ
ὀδυνᾶσθαι τε ἂν καὶ ἀγανακτεῖν ἐλκόμενον, καὶ ἐπειδὴ
πρὸς τὸ φῶς ἔλθοι, αὐγῆς ἂν ἔχοντα τὰ ὄμματα
μεστὰ ὄραῖν οὐδ' ἂν ἐν δύνασθαι τῶν νῦν λεγομένων
ἀληθῶν;

οὐ γὰρ ἂν, ἔφη, ἐξαίφνης γε.

516B συνηθείας δὴ οἶμαι δέοιτ' ἂν, εἰ μέλλοι τὰ ἄνω
ὄψεσθαι. καὶ πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς ἂν ῥᾶστα
καθορῶ, καὶ μετὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὕδασι τὰ τε τῶν
ἀνθρώπων καὶ τὰ τῶν ἄλλων εἶδωλα, ὕστερον δὲ
αὐτά· ἐκ δὲ τούτων τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ αὐτὸν τὸν
οὐρανὸν νύκτωρ ἂν ῥᾶον θεάσαιτο, προσβλέπων τὸ
τῶν ἀστρῶν τε καὶ σελήνης φῶς, ἢ μεθ' ἡμέραν τὸν
ἡλίον τε καὶ τὸ τοῦ ἡλίου.

πῶς δ' οὐ;

τελευταῖον δὴ οἶμαι τὸν ἥλιον, οὐκ ἐν ὕδασιν οὐδ' ἐν ἀλλοτρῖα ἔδρα φαντάσματα αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸν καθ' αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ δύναιτ' ἂν κατιδεῖν καὶ θεάσασθαι οἷός ἐστιν.

ἀναγκαῖον, ἔφη.

καὶ μετὰ ταῦτ' ἂν ἤδη συλλογίζοιτο περὶ αὐτοῦ ὅτι οὗτος ὁ τάς τε ὥρας παρέχων καὶ ἐνιαυτούς καὶ πάντα ἐπιτροπεύων τὰ ἐν τῷ ὀρωμένῳ τόπῳ, καὶ ἐκείνων ὧν σφεῖς ἐώρων τρόπον τινὰ πάντων αἴτιος.

δῆλον, ἔφη, ὅτι ἐπὶ ταῦτα ἂν μετ' ἐκεῖνα ἔλθοι.

τί οὖν; ἀναμιμνησκόμενον αὐτὸν τῆς πρώτης οἰκήσεως καὶ τῆς ἐκεῖ σοφίας καὶ τῶν τότε συνδεσμοτῶν οὐκ ἂν οἶει αὐτὸν μὲν εὐδαιμονίζειν τῆς μεταβολῆς, τοὺς δὲ ἐλεεῖν;

καὶ μάλα.

τιμαὶ δὲ καὶ ἔπαινοι εἴ τινες αὐτοῖς ἦσαν τότε παρ' ἀλλήλων καὶ γέρα τῷ ὀξύτατα καθορῶντι τὰ παριόντα, καὶ μνημονεύοντι μάλιστα ὅσα τε πρότερα

516D

αὐτῶν καὶ ὕστερα εἰώθει καὶ ἅμα πορεύεσθαι, καὶ ἐκ
 τούτων δὴ δυνατώτατα ἀπομαντευομένῳ τὸ μέλλον
 ἤξειν, δοκεῖς ἂν αὐτὸν ἐπιθυμητικῶς αὐτῶν ἔχειν καὶ
 ζηλοῦν τοὺς παρ' ἐκείνοις τιμωμένους τε καὶ
 ἐνδυναστεύοντας, ἢ τὸ τοῦ Ὀμήρου ἂν πεπονθέναι καὶ
 σφόδρα βούλεσθαι «ἐπάρουρον ἔοντα θητευέμεν ἄλλῳ
 ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ» καὶ ὅτιοῦν ἂν πεπονθέναι μᾶλλον
 ἢ ἑκείνῳ τε δοξάζειν καὶ ἐκείνως ζῆν;

516E

οὕτως, ἔφη, ἔγωγε οἶμαι, πᾶν μᾶλλον πεπονθέναι
 ἂν δέξασθαι ἢ ζῆν ἐκείνως.

καὶ τότε δὴ ἐννόησον, ἦν δ' ἐγώ. εἰ πάλιν ὁ
 τοιοῦτος καταβὰς εἰς τὸν αὐτὸν θᾶκον καθίζοιτο, ἄρ'
 οὐ σκότους ἂν ἀνάπλεως σχοίη τοὺς ὀφθαλμούς,
 ἐξαίφνης ἤκων ἐκ τοῦ ἡλίου;

καὶ μάλα γ', ἔφη.

517A

τὰς δὲ δὴ σκιάς ἐκείνας πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν
 γνωματεύοντα διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀεὶ δεσμώταις
 ἐκείνοις, ἐν ᾧ ἀμβλυώττει, πρὶν καταστῆναι τὰ
 ὄμματα, οὗτος δ' ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἴη τῆς

συνηθείας, ἄρ' οὐ γέλωτ' ἂν παράσχοι, καὶ λέγοιτο ἂν
περὶ αὐτοῦ ὡς ἀναβὰς ἄνω διεφθαρμένος ἤκει τὰ
ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἄνω ἵεναι;
καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴ πως ἐν
ταῖς χερσὶ δύναιντο λαβεῖν καὶ ἀποκτείνειν,
ἀποκτεινύναι ἂν;

σφόδρα γ', ἔφη.

ταύτην τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, τὴν εἰκόνα, ὧ φίλε
517B Γλαύκων, προσαπτέον ἅπασαν τοῖς ἔμπροσθεν
λεγομένοις, τὴν μὲν δι' ὄψεως φαινομένην ἔδραν τῆ
τοῦ δεσμωτηρίου οἰκῆσει ἀφομοιοῦντα, τὸ δὲ τοῦ πυρὸς
ἐν αὐτῇ φῶς τῆ τοῦ ἡλίου δυνάμει· τὴν δὲ ἄνω
ἀνάβασιν καὶ θέαν τῶν ἄνω τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον
τῆς ψυχῆς ἀνοδὸν τιθεὶς οὐχ ἀμαρτήσῃ τῆς γ' ἐμῆς
ἐλπίδος, ἐπειδὴ ταύτης ἐπιθυμεῖς ἀκούειν. θεὸς δὲ που
οἶδεν εἰ ἀληθῆς οὔσα τυγχάνει. τὰ δ' οὔν ἐμοὶ
φαινόμενα οὕτω φαίνεται, ἐν τῷ γνωστῷ τελευταία ἢ
517C τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὁρᾶσθαι, ὀφθεῖσα δὲ
συλλογιστέα εἶναι ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὕτη ὀρθῶν
τε καὶ καλῶν αἰτία, ἐν τε ὀρατῷ φῶς καὶ τὸν τούτου

κύριον τεκοῦσα, ἔν τε νοητῶ αὐτῇ κυρία ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρασχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόνως πράξειν ἢ ἰδία ἢ δημοσία.

συνοίομαι, ἔφη, καὶ ἐγώ, ὅν γε δὴ τρόπον δύναμαι.

ἴθι τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τόδε συνοιήθητι καὶ μὴ θαυμάσης ὅτι οἱ ἐνταῦθα ἐλθόντες οὐκ ἐθέλουσιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράττειν, ἀλλ' ἄνω ἀεὶ ἐπείγονται αὐτῶν αἱ ψυχαὶ διατρίβειν· εἰκὸς γάρ που οὕτως, εἶπερ αὖ κατὰ τὴν προειρημένην εἰκόνα τοῦτ' ἔχει.

εἰκὸς μέντοι, ἔφη.

τί δέ; τόδε οἶει τι θαυμαστόν, εἰ ἀπὸ θείων, ἦν δ' ἐγώ, θεωριῶν ἐπὶ τὰ ἀνθρώπειά τις ἐλθὼν κακὰ ἀσχημονεῖ τε καὶ φαίνεται σφόδρα γελοῖος ἔτι ἀμβλυώπτων καὶ πρὶν ἰκανῶς συνήθης γενέσθαι τῷ παρόντι σκότῳ ἀναγκαζόμενος ἐν δικαστηρίοις ἢ ἄλλοθί που ἀγωνίζεσθαι περὶ τῶν τοῦ δικαίου σκιῶν ἢ ἀγαλμάτων ὧν αἱ σκιαί, καὶ διαμιλλᾶσθαι περὶ τούτου, ὅπη ποτὲ ὑπολαμβάνεται ταῦτα ὑπὸ τῶν αὐτῆν δικαιοσύνην μὴ πώποτε ἰδόντων;

οὐδ' ὀπωστιοῦν θουμαστόν, ἔφη.

518A ἄλλ' εἰ νοῦν γε ἔχοι τις, ἦν δ' ἐγώ, μεμνητ' ἂν ὅτι
 διτταὶ καὶ ἀπὸ διττῶν γίνονται ἐπιταράξεις ὄμμασιν,
 ἔκ τε φωτὸς εἰς σκότος μεθισταμένων καὶ ἐκ σκότους
 εἰς φῶς. ταῦτὰ δὲ ταῦτα νομίσας γίνεσθαι καὶ περὶ
 ψυχὴν, ὁπότε ἴδοι θορυβουμένην τινὰ καὶ ἀδυνατοῦσάν
 τι καθορᾶν, οὐκ ἂν ἀλογίστως γελῶ, ἀλλ' ἐπισκοποῖ
 ἂν πότερον ἐκ φανοτέρου βίου ἤκουσα ὑπὸ ἀηθείας
 ἐσκότῳται, ἢ ἐξ ἀμαθίας πλείονος εἰς φανότερον ἰοῦσα
 518B ὑπὸ λαμπροτέρου μαρμαρυγῆς ἐμπέπλησται, καὶ οὕτω
 δὴ τὴν μὲν εὐδαιμονίσειεν ἂν τοῦ πάθους τε καὶ βίου,
 τὴν δὲ ἐλεήσειεν, καὶ εἰ γελᾶν ἐπ' αὐτῇ βούλοιτο,
 ἦττον ἂν καταγέλαστος ὁ γέλως αὐτῷ εἶη ἢ ὁ ἐπὶ
 τῇ ἄνωθεν ἐκ φωτὸς ἠκούση.

καὶ μάλα, ἔφη, μετρίως λέγεις.

δεῖ δὴ, εἶπον, ἡμᾶς τοιόνδε νομίσαι περὶ αὐτῶν, εἰ
 ταῦτ' ἀληθῆ· τὴν παιδείαν οὐχ οἶαν τινὲς
 ἐπαγγελλόμενοί φασιν εἶναι τοιαύτην καὶ εἶναι. φασὶ
 518C δέ που οὐκ ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστήμης σφεῖς
 ἐντιθέσθαι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες.

φασὶ γὰρ οὖν, ἔφη.

ὁ δέ γε νῦν λόγος, ἦν δ' ἐγώ, σημαίνει ταύτην τὴν ἐνοῦσαν ἐκάστου δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὸ ὄργανον ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως ἢ σὺν ὄλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φανὸν ἐκ τοῦ σκοτώδους, οὕτω σὺν ὄλῳ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περιεκτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναί φαμεν τὰγαθόν. ἦ γάρ;

ναί.

τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὄραν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἱ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι.

ἔοικεν γὰρ, ἔφη.

αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῶν τοῦ σώματος — τῷ

518E ὄντι γὰρ οὐκ ἐνοῦσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι
 ἔθρεσι καὶ ἀσκήσεσιν — ἢ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς
 μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὔσα, ὃ
 τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς
 519A περιαγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον
 αὖ καὶ βλαβερόν γίγνεται. ἢ οὔπω ἐννενόηκας, τῶν
 λεγομένων πονηρῶν μὲν, σοφῶν δέ, ὡς δριμύ μὲν
 βλέπει τὸ ψυχάριον καὶ ὀξέως διορθᾷ ταῦτα ἐφ' ἃ
 τέτραπται, ὡς οὐ φαύλην ἔχον τὴν ὄψιν, κακία δ'
 ἠναγκασμένον ὑπηρετεῖν, ὥστε ὅσα ἂν ὀξύτερον
 βλέπη, τοσοῦτω πλείω κακὰ ἐργαζόμενον;

πάνυ μὲν οὔν, ἔφη.

τοῦτο μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, τὸ τῆς τοιαύτης φύσεως
 εἰ ἐκ παιδὸς εὐθύς κοπτόμενον περιεκόπη τὰς τῆς
 519B γενέσεως συγγενεῖς ὥσπερ μολυβδίδας, αἱ δὴ ἐδωδαῖς
 τε καὶ τοιούτων ἡδοναῖς τε καὶ λιχνείαις προσφυεῖς
 γιγνόμεναι κάτω στρέφουσι τὴν τῆς ψυχῆς ὄψιν· ὧν εἰ
 ἀπαλλαγὴν περιστρέφετο εἰς τὰ ἀληθῆ, καὶ ἐκεῖνα
 ἂν τὸ αὐτὸ τοῦτο τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ὀξύτατα
 ἐώρα, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν τέτραπται.

εἰκός γε, ἔφη.

τί δέ; τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδευτοὺς καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὔ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἰδία τε καὶ δημοσία, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

ἀληθῆ, ἔφη.

ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

τὸ ποῖον δὴ;

τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν
 πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ
 μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε
 φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

ἔπειτ', ἔφη, ἀδίκησομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν
 χειρόν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

519E ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ
 τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ
 πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται
 ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ
 520A ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἣν
 ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὧσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς
 ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ
 τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα
 καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς
 πόλεως.

ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμεν γάρ.

σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅτι οὐδ'
 ἀδίκησομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους,

ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν, προσαναγκάζοντες
 τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν. ἐροῦμεν
 520B γὰρ ὅτι οἱ μὲν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι τοιοῦτοι
 γιγνόμενοι εἰκότως οὐ μετέχουσι τῶν ἐν αὐταῖς πόνων·
 αὐτόματοι γὰρ ἐμφύονται ἀκούσης τῆς ἐν ἐκάστη
 πολιτείας, δίκην δ' ἔχει τό γε αὐτοφυῆς μηδενὶ τροφήν
 ὀφείλον μηδ' ἐκτίνειν τῷ προθυμεῖσθαι τὰ τροφεῖα·
 ὑμᾶς δ' ἡμεῖς ὑμῖν τε αὐτοῖς τῇ τε ἄλλῃ πόλει
 ὡσπερ ἐν σμήνεσιν ἡγεμόνας τε καὶ βασιλέας
 ἐγεννήσαμεν, ἄμεινόν τε καὶ τελεώτερον ἐκείνων
 520C πεπαιδευμένους καὶ μᾶλλον δυνατοὺς ἀμφοτέρων
 μετέχειν. καταβατέον οὖν ἐν μέρει ἐκάστῳ εἰς τὴν
 τῶν ἄλλων συνοίκησιν καὶ συνεδιστέον τὰ σκοτεινὰ
 θεάσασθαι· συνεδιζόμενοι γὰρ μυρίῳ βέλτιον ὄψεσθε
 τῶν ἐκεῖ καὶ γνώσεσθε ἕκαστα τὰ εἶδωλα ἅττα ἐστὶ
 καὶ ὧν, διὰ τὸ τάληθῆ ἔωρακέναι καλῶν τε καὶ
 δικαίων καὶ ἀγαθῶν πέρι. καὶ οὕτω ὑπαρῆμίμιν καὶ
 ὑμῖν ἢ πόλις οἰκῆσεται ἀλλ' οὐκ ὄναρ, ὡς νῦν αἱ
 520D πολλαὶ ὑπὸ σκιαμαχούντων τε πρὸς ἀλλήλους καὶ
 στασιαζόντων περὶ τοῦ ἄρχειν οἰκοῦνται, ὡς μεγάλου
 τινὸς ἀγαθοῦ ὄντος. τὸ δὲ που ἀληθὲς ὧδ' ἔχει· ἐν

πόλει ἢ ἥκιστα πρόθυμοι ἄρχειν οἱ μέλλοντες ἄρξειν, ταύτην ἄριστα καὶ ἀστασιαστότατα ἀνάγκη οἰκεῖσθαι, τὴν δ' ἐναντίους ἄρχοντας σχοῦσαν ἐναντίως.

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

ἀπειθήσουσιν οὖν ἡμῖν οἷε οἱ τρόφιμοι ταῦτ' ἀκούοντες, καὶ οὐκ ἐθελήσουσιν συμπονεῖν ἐν τῇ πόλει ἕκαστοι ἐν μέρει, τὸν δὲ πολὺν χρόνον μετ' ἀλλήλων οἰκεῖν ἐν τῷ καθαρῷ;

520E ἀδύνατον, ἔφη· δίκαια γὰρ δὴ δικαίοις ἐπιτάξομεν. παντὸς μὲν μᾶλλον ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον αὐτῶν ἕκαστος εἶσι τὸ ἄρχειν, τούναντίον τῶν νῦν ἐν ἐκάστη πόλει ἀρχόντων.

521A οὕτω γὰρ ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἑταῖρε· εἰ μὲν βίον ἐξευρήσεις ἀμείνω τοῦ ἄρχειν τοῖς μέλλουσιν ἄρξειν, ἔστι σοι δυνατὴ γενέσθαι πόλις εὖ οἰκουμένη· ἐν μόνῃ γὰρ αὐτῇ ἄρξουσιν οἱ τῷ ὄντι πλούσιοι, οὐ χρυσίου ἀλλ' οὗ δεῖ τὸν εὐδαίμονα πλουτεῖν, ζωῆς ἀγαθῆς τε καὶ ἔμφρονος. εἰ δὲ πτωχοὶ καὶ πεινῶντες ἀγαθῶν

ιδίων ἐπὶ τὰ δημόσια ἴασιν, ἐντεῦθεν οἰόμενοι τὰ γαθὸν δεῖν ἀρπάζειν, οὐκ ἔστι· περιμάχητον γὰρ τὸ ἄρχειν γιγνόμενον, οἰκεῖος ὢν καὶ ἔνδον ὁ τοιοῦτος πόλεμος αὐτούς τε ἀπόλλυσι καὶ τὴν ἄλλην πόλιν.

ἀληθέστατα, ἔφη.

ἔχεις οὖν, ἦν δ' ἐγώ, βίον ἄλλον τινὰ πολιτικῶν ἀρχῶν καταφρονοῦντα ἢ τὸν τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας;

οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς.

ἀλλὰ μέντοι δεῖ γε μὴ ἐραστὰς τοῦ ἄρχειν ἵεναι ἐπ' αὐτό· εἰ δὲ μὴ, οἷ γε ἀντερασταὶ μαχοῦνται.

πῶς δ' οὐ;

τίνας οὖν ἄλλους ἀναγκάσεις ἵεναι ἐπὶ φυλακὴν τῆς πόλεως ἢ οἱ περὶ τούτων τε φρονιμώτατοι δι' ὧν ἄριστα πόλις οἰκεῖται, ἔχουσί τε τιμὰς ἄλλας καὶ βίον ἀμείνω τοῦ πολιτικοῦ;

οὐδένας ἄλλους, ἔφη.

βούλει οὖν τοῦτ' ἤδη σκοπῶμεν, τίνα τρόπον οἱ τοιοῦτοι ἐγγενήσονται, καὶ πῶς τις ἀνάξει αὐτοὺς εἰς φῶς, ὥσπερ ἐξ Ἄιδου λέγονται δὴ τινες εἰς θεοὺς ἀνελθεῖν;

πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἔφη.

τοῦτο δὴ, ὡς ἔοικεν, οὐκ ὀστράκου ἂν εἶη περιστροφή, ἀλλὰ ψυχῆς περιαγωγή ἐκ νυκτερινῆς τινος ἡμέρας εἰς ἀληθινήν, τοῦ ὄντος οὔσαν ἐπάνοδον, ἣν δὴ φιλοσοφίαν ἀληθῆ φήσομεν εἶναι.

πάνυ μὲν οὖν.

οὐκοῦν δεῖ σκοπεῖσθαι τί τῶν μαθημάτων ἔχει τοιαύτην δύναμιν;

πῶς γὰρ οὐ;

τί ἂν οὖν εἶη, ὦ Γλαύκων, μάθημα ψυχῆς ὄλκον ἀπὸ τοῦ γιγνομένου ἐπὶ τὸ ὄν; τόδε δ' ἐννοῶ λέγων ἅμα· οὐκ ἀθλητὰς μέντοι πολέμου ἔφαμεν τούτους ἀναγκαῖον εἶναι νέους ὄντας;

ἔφαμεν γάρ.

δει ἄρα καὶ τοῦτο προσέχειν τὸ μάθημα ὃ
ζητοῦμεν πρὸς ἐκείνω.

τὸ ποῖον;

μὴ ἄχρηστον πολεμικοῖς ἀνδράσιν εἶναι.

δει μέντοι, ἔφη, εἴπερ οἶόν τε.

521E γυμναστικῇ μὲν καὶ μουσικῇ ἔν γε τῷ πρόσθεν
ἐπαιδεύοντο ἡμῖν.

ἦν ταῦτα, ἔφη.

καὶ γυμναστικὴ μὲν που περὶ γιγνόμενον καὶ
ἀπολλύμενον τετεύτακεν· σώματος γὰρ αὔξης καὶ
φθίσεως. ἐπιστατεῖ.

φαίνεται.

τοῦτο μὲν δὴ οὐκ ἂν εἶη ὃ ζητοῦμεν μάθημα.

522A οὐ γάρ.

ἀλλ' ἄρα μουσικὴ ὅσην τὸ πρότερον διήλθομεν;

ἀλλ' ἦν ἐκείνη γ', ἔφη, ἀντίστροφος τῆς
 γυμναστικῆς, εἰ μέμνησαι, ἔθρεσι παιδεύουσα τοὺς
 φύλακας, κατὰ τε ἁρμονίαν εὐαρμοστίαν τινά, οὐκ
 ἐπιστήμην, παραδιδούσα, καὶ κατὰ ῥυθμὸν εὐρυθμίαν,
 ἔν τε τοῖς λόγοις ἕτερα τούτων ἀδελφὰ ἔθρη ἅττα
 ἔχουσα, καὶ ὅσοι μυθώδεις τῶν λόγων καὶ ὅσοι
 ἀληθινώτεροι ἦσαν· μάθημα δὲ πρὸς τοιοῦτόν τι ἄγον,
 οἶον σὺ νῦν ζητεῖς, οὐδὲν ἦν ἐν αὐτῇ.

ἀκριβέστατα, ἦν δ' ἐγώ, ἀναμιμνήσκεις με· τῷ γὰρ
 ὄντι τοιοῦτον οὐδὲν εἶχεν. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Γλαύκων,
 τί ἂν εἴη τοιοῦτον; αἶ τε γὰρ τέχναι βάνουσοί που
 ἅπασαι ἔδοξαν εἶναι —

πῶς δ' οὐ; καὶ μὴν τί ἔτ' ἄλλο λείπεται μάθημα,
 μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς καὶ τῶν τεχνῶν
 κεχωρισμένον;

φέρε, ἦν δ' ἐγώ, εἰ μηδὲν ἔτι ἐκτὸς τούτων ἔχομεν
 λαβεῖν, τῶν ἐπὶ πάντα τεινόντων τι λάβωμεν.

τὸ ποῖον;

οἶον τοῦτο τὸ κοινόν, ὧ πᾶσαι προσχρῶνται τέχναι τε καὶ διάνοιαι καὶ ἐπιστῆμαι — ὃ καὶ παντὶ ἐν πρώτοις ἀνάγκη μανθάνειν.

τὸ ποῖον; ἔφη.

τὸ φαῦλον τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἐν τε καὶ τὰ δύο καὶ τὰ τρία διαγιγνώσκειν· λέγω δὲ αὐτὸ ἐν κεφαλαίῳ ἀριθμὸν τε καὶ λογισμὸν. ἢ οὐχ οὕτω περὶ τούτων ἔχει, ὡς πᾶσα τέχνη τε καὶ ἐπιστήμη ἀναγκάζεται αὐτῶν μέτοχος γίνεσθαι;

καὶ μάλα, ἔφη.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡ πολεμική;

πολλή, ἔφη, ἀνάγκη.

παγγέλοιον γοῦν, ἔφην, στρατηγὸν Ἀγαμέμνονα ἐν ταῖς τραγωδίαις Παλαμήδης ἐκάστοτε ἀποφαίνει. ἢ οὐκ ἐννενόηκας ὅτι φησὶν ἀριθμὸν εὐρῶν τάς τε τάξεις τῷ στρατοπέδῳ καταστήσαι ἐν Ἰλίῳ καὶ ἐξαριθμῆσαι ναῦς τε καὶ τᾶλλα πάντα, ὡς πρὸ τοῦ ἀναριθμῆτων ὄντων καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὡς ἔοικεν, οὐδ' ὅσους

πόδας εἶχεν εἰδότος, εἶπερ ἀριθμεῖν μὴ ἠπίστατο;
καίτοι ποῖόν τιν' αὐτὸν οἶει στρατηγὸν εἶναι;

ἄτοπόν τιν', ἔφη, ἔγωγε, εἰ ἦν τοῦτ' ἀληθές.

522E ἄλλο τι οὔν, ἦν δ' ἐγώ, μάθημα ἀναγκαῖον
πολεμικῶ ἀνδρὶ θήσομεν λογίζεσθαι τε καὶ ἀριθμεῖν
δύνασθαι;

πάντων γ', ἔφη, μάλιστα, εἰ καὶ ὅτιοῦν μέλλει
τάξεων ἐπαΐειν, μᾶλλον δ' εἰ καὶ ἄνθρωπος ἔσεσθαι.

ἐννοεῖς οὔν, εἶπον, περὶ τοῦτο τὸ μάθημα ὅπερ ἐγώ;
τὸ ποῖον;

523A κινδυνεύει τῶν πρὸς τὴν νόησιν ἀγόντων φύσει εἶναι
ᾧν ζητοῦμεν, χρῆσθαι δ' οὐδεὶς αὐτῶ ὀρθῶς, ἐλκτικῶ
ὄντι παντάπασι πρὸς οὐσίαν.

πῶς, ἔφη, λέγεις;

ἐγὼ πειράσομαι, ἦν δ' ἐγώ, τό γ' ἐμοὶ δοκοῦν
δηλῶσαι. ἃ γὰρ διαιροῦμαι παρ' ἐμαυτῶ ἀγωγὰ τε
εἶναι οἱ λέγομεν καὶ μή, συνθεατῆς γενόμενος

σύμφαθι ἢ ἄπειπε, ἵνα καὶ τοῦτο σαφέστερον ἴδωμεν εἰ ἔστιν οἶον μαντεύομαι.

δείκνυ', ἔφη.

δείκνυμι δὴ, εἶπον, εἰ καθορᾶς, τὰ μὲν ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν οὐ παρακαλοῦντα τὴν νόησιν εἰς ἐπίσκεψιν, ὡς ἱκανῶς ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως κρινόμενα, τὰ δὲ παντάπασι διακελευόμενα ἐκείνην ἐπισκέψασθαι, ὡς τῆς αἰσθήσεως οὐδὲν ὑγιὲς ποιούσης.

τὰ πόρρωθεν, ἔφη, φαινόμενα δῆλον ὅτι λέγεις καὶ τὰ ἐσκιαγραφημένα.

οὐ πάνυ, ἦν δ' ἐγώ, ἔτυχες οὕτως λέγω.

ποῖα μὲν, ἔφη, λέγεις;

τὰ μὲν οὐ παρακαλοῦντα, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα μὴ ἐκβαίνει εἰς ἐναντίαν αἴσθησιν ἅμα· τὰ δ' ἐκβαίνοντα ὡς παρακαλοῦντα τίθημι, ἐπειδὴν ἢ αἴσθησις μηδὲν μᾶλλον τοῦτο ἢ τὸ ἐναντίον δηλοῖ, εἴτ' ἐγγύθεν προσπίπτουσα εἴτε πόρρωθεν. ὧδε δὲ ἂν λέγω

σαφέστερον εἶση. οὗτοί φαμεν τρεῖς ἂν εἶεν δάκτυλοι,
ὁ τε σμικρότατος καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ μέσος.

πάνυ γ', ἔφη.

ὡς ἐγγύθεν τοίνυν ὀρωμένους λέγοντός μου διανοοῦ.
ἀλλὰ μοι περὶ αὐτῶν τόδε σκόπει.

τὸ ποῖον;

δάκτυλος μὲν που αὐτῶν φαίνεται ὁμοίως ἕκαστος,
καὶ ταύτη γε οὐδὲν διαφέρει, ἕαντε ἐν μέσῳ ὀρᾶται
ἕαντ' ἐπ' ἐσχάτῳ, ἕαντε λευκὸς ἕαντε μέλας, ἕαντε
παχὺς ἕαντε λεπτός, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον. ἐν πᾶσι
γὰρ τούτοις οὐκ ἀναγκάζεται τῶν πολλῶν ἢ ψυχῇ
τὴν νόησιν ἐπερέσθαι τί ποτ' ἐστὶ δάκτυλος· οὐδαμοῦ
γὰρ ἢ ὄψις αὐτῇ ἅμα ἐσήμηεν τὸ δάκτυλον
τοῦναντίον ἢ δάκτυλον εἶναι.

οὐ γὰρ οὖν, ἔφη.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, εἰκότως τό γε τοιοῦτον νοήσεως
οὐκ ἂν παρακλητικὸν οὐδ' ἐγερτικὸν εἶη.

εἰκότως.

τί δὲ δῆ; τὸ μέγεθος αὐτῶν καὶ τὴν σμικρότητα ἢ ὄψις ἄρα ἰκανῶς ὀρᾷ, καὶ οὐδὲν αὐτῇ διαφέρει ἐν μέσῳ τινὰ αὐτῶν κείσθαι ἢ ἐπ' ἐσχάτῳ; καὶ ὡσαύτως πάχος καὶ λεπτότητα ἢ μαλακότητα καὶ σκληρότητα ἢ ἀφή; καὶ αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις ἄρ' οὐκ ἐνδεῶς τὰ τοιαῦτα δηλοῦσιν; ἢ ὧδε ποιεῖ ἐκάστη αὐτῶν· πρῶτον μὲν ἢ ἐπὶ τῷ σκληρῷ τεταγμένη αἰσθησις ἠνάγκασται καὶ ἐπὶ τῷ μαλακῷ τετάχθαι, καὶ παραγγέλλει τῇ ψυχῇ ὡς ταῦτόν σκληρόν τε καὶ μαλακὸν αἰσθανομένη;

οὕτως, ἔφη.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἀναγκαῖον ἐν γε τοῖς τοιούτοις αὖ τὴν ψυχὴν ἀπορεῖν τί ποτε σημαίνει αὕτη ἢ αἰσθησις τὸ σκληρόν, εἶπερ τὸ αὐτὸ καὶ μαλακὸν λέγει, καὶ ἢ τοῦ κούφου καὶ ἢ τοῦ βαρέος, τί τὸ κοῦφον καὶ βαρὺ, εἰ τό τε βαρὺ κοῦφον καὶ τὸ κοῦφον βαρὺ σημαίνει;

καὶ γάρ, ἔφη, αὐταί γε ἄτοποι τῇ ψυχῇ αἱ ἐρμηνεῖαι καὶ ἐπισκέψεως δεόμεναι.

εἰκότως ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἐν τοῖς τοιούτοις πρῶτον
 μὲν πειρᾶται λογισμὸν τε καὶ νόησιν ψυχὴ
 παρακαλοῦσα ἐπισκοπεῖν εἴτε ἐν εἴτε δύο ἐστὶν
 ἕκαστα τῶν εἰσαγγελλομένων.

πῶς δ' οὐ;

οὐκοῦν ἐὰν δύο φαίνηται, ἕτερόν τε καὶ ἐν ἑκάτερον
 φαίνεται;

ναί.

εἰ ἄρα ἐν ἑκάτερον, ἀμφοτέρω δὲ δύο, τά γε δύο
 κεχωρισμένα νοήσει· οὐ γὰρ ἂν ἀχώριστά γε δύο ἐνόει,
 ἀλλ' ἓν.

ὁρθῶς.

μέγα μὲν καὶ ὄψις καὶ σμικρὸν ἐώρα, φασί, ἀλλ'
 οὐ κεχωρισμένον ἀλλὰ συγκεχυμένον τι. ἦ γάρ;

ναί.

διὰ δὲ τὴν τούτου σαφήνειαν μέγα αὖ καὶ σμικρὸν ἢ νόησις ἠναγκάσθη ἰδεῖν, οὐ συγκεχυμένα ἀλλὰ διωρισμένα, τούναντίον ἢ ἕκείνη.

ἀληθῆ.

οὐκοῦν ἐντεῦθεν ποθεν πρῶτον ἐπέρχεται ἐρέσθαι ἡμῖν τί οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ μέγα αὖ καὶ τὸ σμικρὸν;

παντάπασι μὲν οὖν.

καὶ οὕτω δὴ τὸ μὲν νοητόν, τὸ δ' ὄρατόν ἐκαλέσαμεν.

ὀρθότατ', ἔφη.

ταῦτα τοίνυν καὶ ἄρτι ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς τὰ μὲν παρακλητικὰ τῆς διανοίας ἐστί, τὰ δ' οὐ, ἃ μὲν εἰς τὴν αἴσθησιν ἅμα τοῖς ἐναντίοις ἑαυτοῖς ἐμπίπτει, παρακλητικὰ ὀριζόμενος, ὅσα δὲ μή, οὐκ ἐγεργτικὰ τῆς νοήσεως.

μανθάνω τοίνυν ἤδη, ἔφη, καὶ δοκεῖ μοι οὕτω.

τί οὖν; ἀριθμὸς τε καὶ τὸ ἐν ποτέρων δοκεῖ εἶναι;

οὐ συννοῶ, ἔφη.

ἀλλ' ἐκ τῶν προειρημένων, ἔφην, ἀναλογίζου. εἰ μὲν γὰρ ἱκανῶς αὐτὸ καθ' αὐτὸ ὁρᾶται ἢ ἄλλη τινὶ αἰσθήσει λαμβάνεται τὸ ἓν, οὐκ ἂν ὄλκον εἶη ἐπὶ τὴν οὐσίαν, ὡσπερ ἐπὶ τοῦ δακτύλου ἐλέγομεν· εἰ δ' αἰεὶ τι αὐτῷ ἅμα ὁρᾶται ἐναντίωμα, ὥστε μηδὲν μᾶλλον ἐν ἢ καὶ τούναντίον φαίνεσθαι, τοῦ ἐπικρινοῦντος δὴ δέοι ἂν ἤδη καὶ ἀναγκάζοιτ' ἂν ἐν αὐτῷ ψυχὴ ἀπορεῖν καὶ ζητεῖν, κινουῖσα ἐν ἑαυτῇ τὴν ἔννοιαν, καὶ ἀνερωτᾶν τί ποτέ ἐστιν αὐτὸ τὸ ἓν, καὶ οὕτω τῶν ἀγωγῶν ἂν εἶη καὶ μεταστρεπτικῶν ἐπὶ τὴν τοῦ ὄντος θέαν ἢ περὶ τὸ ἐν μάθησις.

ἀλλὰ μέντοι, ἔφη, τοῦτό γ' ἔχει οὐχ ἥκιστα ἢ περὶ αὐτὸ ὄψις· ἅμα γὰρ ταῦτόν ὡς ἓν τε ὁρῶμεν καὶ ὡς ἄπειρα τὸ πλῆθος.

οὐκοῦν εἶπερ τὸ ἓν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ σύμπας ἀριθμὸς ταῦτόν πέπονθε τοῦτο;

πῶς δ' οὐ;

ἀλλὰ μὴν λογιστικὴ τε καὶ ἀριθμητικὴ περὶ
ἀριθμὸν πᾶσα.

καὶ μάλα.

ταῦτα δέ γε φαίνεται ἀγωγὰ πρὸς ἀλήθειαν.

ὑπερφυῶς μὲν οὔν.

ὦν ζητοῦμεν ἄρα, ὡς ἔοικε, μαθημάτων ἂν εἴη·
πολεμικῶ μὲν γὰρ διὰ τὰς τάξεις ἀναγκαῖον μαθεῖν
ταῦτα, φιλοσόφῳ δὲ διὰ τὸ τῆς οὐσίας ἀπτέον εἶναι
γενέσεως ἐξαναδύντι, ἢ μηδέποτε λογιστικῶ γενέσθαι.

ἔστι ταῦτ', ἔφη.

ὁ δέ γε ἡμέτερος φύλαξ πολεμικός τε καὶ
φιλόσοφος τυγχάνει ὦν.

τί μὴν;

προσῆκον δὴ τὸ μάθημα ἂν εἴη, ὧ Γλαύκων,
νομοθετῆσαι καὶ πείθειν τοὺς μέλλοντας ἐν τῇ πόλει
τῶν μεγίστων μεθέξειν ἐπὶ λογιστικὴν ἵεναι καὶ
ἀνθάπτεσθαι αὐτῆς μὴ ἰδιωτικῶς, ἀλλ' ἕως ἂν ἐπὶ

θέαυ τῆς τῶν ἀριθμῶν φύσεως ἀφίκωνται τῆ νοήσει αὐτῆ, οὐκ ὠνῆς οὐδὲ πράσεως χάριν ὡς ἐμπόρους ἢ καπήλους μελετῶντας, ἀλλ' ἔνεκα πολέμου τε καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς ῥαστώνης μεταστροφῆς ἀπὸ γενέσεως ἐπ' ἀλήθειάν τε καὶ οὐσίαν.

κάλλιστ', ἔφη, λέγεις.

καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, νῦν καὶ ἐννοῶ, ῥηθέντος τοῦ περὶ τοὺς λογισμοὺς μαθήματος, ὡς κομψόν ἐστι καὶ πολλαχῆ χρήσιμον ἡμῖν πρὸς ὃ βουλόμεθα, εἰάν τοῦ γνωρίζειν ἔνεκά τις αὐτὸ ἐπιτηδεύῃ ἀλλὰ μὴ τοῦ καπηλεύειν.

πῆ δῆ; ἔφη.

τοῦτό γε, ὃ νυνδὴ ἐλέγομεν, ὡς σφόδρα ἄνω ποι ἄγει τὴν ψυχὴν καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν ἀναγκάζει διαλέγεσθαι, οὐδαμῆ ἀποδεχόμενον εἰάν τις αὐτῆ ὄρατὰ ἢ ἀπτὰ σώματα ἔχοντας ἀριθμοὺς προτεινόμενος διαλέγηται. οἶσθα γάρ που τοὺς περὶ ταῦτα δεινοὺς αὖ ὡς, εἰάν τις αὐτὸ τὸ ἐν ἐπιχειρῆ τῶ λόγῳ τέμνειν, καταγελῶσί τε καὶ οὐκ ἀποδέχονται,

ἀλλ' ἐὰν σὺ κερματίζῃς αὐτό, ἐκεῖνοι
πολλαπλασιοῦσιν, εὐλαβούμενοι μή ποτε φανῆ τὸ ἐν
μὴ ἐν ἀλλὰ πολλὰ μόρια.

ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

526A τί οὖν οἶει, ὦ Γλαύκων, εἴ τις ἔροιτο αὐτούς· «ὦ
θαυμάσιοι, περὶ ποίων ἀριθμῶν διαλέγεσθε, ἐν οἷς τὸ
ἐν οἶον ὑμεῖς ἀξιοῦτέ ἐστιν, ἴσον τε ἕκαστον πᾶν
παντὶ καὶ οὐδὲ σμικρὸν διαφέρον, μόριόν τε ἔχον ἐν
ἑαυτῷ οὐδέν;» τί ἂν οἶει αὐτούς ἀποκρίνασθαι;

τοῦτο ἔγωγε, ὅτι περὶ τούτων λέγουσιν ὧν
διανοηθῆναι μόνον ἐγχωρεῖ, ἄλλως δ' οὐδαμῶς
μεταχειρίζεσθαι δυνατόν.

526B ὁρᾷς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ὅτι τῷ ὄντι ἀναγκαῖον
ἡμῖν κινδυνεύει εἶναι τὸ μάθημα, ἐπειδὴ φαίνεται γε
προσαναγκάζον αὐτῇ τῇ νοήσει χρῆσθαι τὴν ψυχὴν
ἐπ' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν;

καὶ μὲν δὴ, ἔφη, σφόδρα γε ποιεῖ αὐτό.

τί δέ; τόδε ἤδη ἐπεσκέψω, ὡς οἱ τε φύσει λογιστικοὶ εἰς πάντα τὰ μαθήματα ὡς ἔπος εἰπεῖν ὀξεῖς φύονται, οἱ τε βραδεῖς, ἂν ἐν τούτῳ παιδευθῶσιν καὶ γυμνάσωνται, καὶ μὴδὲν ἄλλο ὠφεληθῶσιν, ὅμως εἰς γε τὸ ὀξύτεροι αὐτοὶ αὐτῶν γίγνεσθαι πάντες ἐπιδιδόασιν;

ἔστιν, ἔφη, οὕτω.

καὶ μὴν, ὡς ἐγῶμαι, ἅ γε μείζω πόνον παρέχει μαυθάνοντι καὶ μελετῶντι, οὐκ ἂν ῥαδίως οὐδὲ πολλὰ ἂν εὖροις ὡς τοῦτο.

οὐ γὰρ οὔν.

πάντων δὴ ἔνεκα τούτων οὐκ ἀφετέον τὸ μάθημα, ἀλλ' οἱ ἄριστοι τὰς φύσεις παιδευτέοι ἐν αὐτῷ.

σύμφημι, ἦ δ' ὅς.

τοῦτο μὲν τοίνυν, εἶπον, ἐν ἡμῖν κείσθω· δεύτερον δὲ τὸ ἐχόμενον τούτου σκεψώμεθα ἄρα τι προσήκει ἡμῖν.

τὸ ποῖον; ἢ γεωμετρίαν, ἔφη, λέγεις;

αὐτὸ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ.

526D ὅσον μὲν, ἔφη, πρὸς τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ τείνει, δῆλον ὅτι προσήκει· πρὸς γὰρ τὰς στρατοπεδεύσεις καὶ καταλήψεις χωρίων καὶ συναγωγὰς καὶ ἐκτάσεις στρατιᾶς καὶ ὅσα δὴ ἄλλα σχηματίζουσι τὰ στρατόπεδα ἐν αὐταῖς τε ταῖς μάχαις καὶ πορείαις διαφέροι ἂν αὐτὸς αὐτοῦ γεωμετρικός τε καὶ μὴ ὢν.

526E ἀλλ' οὖν δὴ, εἶπον, πρὸς μὲν τὰ τοιαῦτα καὶ βραχύ τι ἂν ἐξαρκοῖ γεωμετρίας τε καὶ λογισμῶν μόριον· τὸ δὲ πολὺ αὐτῆς καὶ πορρόωτέρω προῖόν σκοπεῖσθαι δεῖ εἴ τι πρὸς ἐκεῖνο τείνει, πρὸς τὸ ποιεῖν κατιδεῖν ῥᾶον τῆν τοῦ ἀγαθοῦ ιδέαν. τείνει δέ, φαμέν, πάντα αὐτόσε, ὅσα ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον μεταστρέφεισθαι ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ εὐδαιμονέστατον τοῦ ὄντος, ὃ δεῖ αὐτὴν παντὶ τρόπῳ ιδεῖν.

ὁρθῶς, ἔφη, λέγεις.

οὐκοῦν εἰ μὲν οὐσίαν ἀναγκάζει θεάσασθαι, προσήκει, εἰ δὲ γένεσιν, οὐ προσήκει.

φαμέν γε δὴ.

οὐ τοίνυν τοῦτό γε, ἦν δ' ἐγώ, ἀμφισβητήσουσιν ἡμῖν ὅσοι καὶ σμικρὰ γεωμετρίας ἔμπειροι, ὅτι αὕτη ἡ ἐπιστήμη πᾶν τούναντίον ἔχει τοῖς ἐν αὐτῇ λόγοις λεγομένοις ὑπὸ τῶν μεταχειριζομένων.

πῶς; ἔφη.

λέγουσι μὲν που μάλα γελοίως τε καὶ ἀναγκαίως· ὡς γὰρ πράττοντές τε καὶ πράξεως ἕνεκα πάντας τοὺς λόγους ποιούμενοι λέγουσιν τετραγωνίζειν τε καὶ παρατείνειν καὶ προστιθέναι καὶ πάντα οὕτω φθεγγόμενοι, τὸ δ' ἔστι που πᾶν τὸ μάθημα γνώσεως ἕνεκα ἐπιτηδευόμενον.

παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

οὐκοῦν τοῦτο ἔτι διομολογητέον;

τὸ ποῖον;

ὡς τοῦ ἀεὶ ὄντος γνώσεως, ἀλλὰ οὐ τοῦ ποτέ τι γιγνομένου καὶ ἀπολλυμένου.

εὐομολόγητον, ἔφη· τοῦ γὰρ ἀεὶ ὄντος ἡ γεωμετρικὴ γνῶσις ἐστίν.

ὄλκον ἄρα, ὦ γενναῖε, ψυχῆς πρὸς ἀλήθειαν εἴη ἂν
καὶ ἀπεργαστικὸν φιλοσόφου διανοίας πρὸς τὸ ἄνω
σχεῖν ἂ νῦν κάτω οὐ δέον ἔχομεν.

ὥς οἶόν τε μάλιστα, ἔφη.

527C ὥς οἶόν τ' ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, μάλιστα προστακτέον
ὅπως οἱ ἐν τῇ καλλιπόλει σοι μηδενὶ τρόπῳ
γεωμετρίας ἀφέξονται. καὶ γὰρ τὰ πάρεργα αὐτοῦ οὐ
σμικρά.

ποιῖα; ἦ δ' ὅς.

ἅ τε δὴ σὺ εἶπες, ἦν δ' ἐγώ, τὰ περὶ τὸν πόλεμον,
καὶ δὴ καὶ πρὸς πάσας μαθήσεις, ὥστε κάλλιον
ἀποδέχεσθαι, ἴσμεν που ὅτι τῷ ὄλῳ καὶ παντὶ διοίσει
ἡμμένοσ τε γεωμετρίας καὶ μή.

τῷ παντὶ μέντοι νῆ Δί', ἔφη.

δεύτερον δὴ τοῦτο τιθῶμεν μάθημα τοῖς νέοις;
τιθῶμεν, ἔφη.

τί δέ; τρίτον θῶμεν ἀστρονομίαν; ἢ οὐ δοκεῖ;

ἐμοὶ γοῦν, ἔφη· τὸ γὰρ περὶ ὥρας εὐαισθητοτέρως ἔχειν καὶ μηνῶν καὶ ἐνιαυτῶν οὐ μόνον γεωργία οὐδὲ ναυτιλία προσήκει, ἀλλὰ καὶ στρατηγία οὐχ ἥττον.

ἡδὺς εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἔοικας δεδιότι τοὺς πολλούς, μὴ δοκῆς ἄχρηστα μαθήματα προστάττειν. τὸ δ' ἔστιν οὐ πάνυ φαῦλον ἀλλὰ χαλεπὸν πιστεῦσαι ὅτι ἐν τούτοις τοῖς μαθήμασιν ἐκάστου ὄργανόν τι ψυχῆς ἐκκαθαίρεται τε καὶ ἀναζωπυρεῖται ἀπολλύμενον καὶ τυφλούμενον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, κρεῖττον ὄν σωθῆναι μυρίων ὀμμάτων· μόνῳ γὰρ αὐτῷ ἀλήθεια ὁρᾶται. οἷς μὲν οὖν ταῦτα συνδοκεῖ ἀμηχάνως ὡς εἶ δόξεις λέγειν, ὅσοι δὲ τούτου μηδαμῆ ἠσθημένοι εἰσὶν εἰκότως ἠγῆσονται σε λέγειν οὐδέν· ἄλλην γὰρ ἀπ' αὐτῶν οὐχ ὁρῶσιν ἀξίαν λόγου ὠφελίαν. σκόπει οὖν αὐτόθεν πρὸς ποτέρους διαλέγη· ἢ οὐδὲ πρὸς ἑτέρους, ἀλλὰ σαυτοῦ ἕνεκα τὸ μέγιστον ποιῆ τοὺς λόγους, φθονοῖς μὴν οὐδ' ἂν ἄλλῳ, εἴ τις τι δύναίτο ἀπ' αὐτῶν ὄνασθαι.

οὕτως, ἔφη, αἰροῦμαι, ἐμαυτοῦ ἕνεκα τὸ πλεῖστον λέγειν τε καὶ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι.

ἀναγε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, εἰς τοῦπίσω· νυνδὴ γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸ ἐξῆς ἐλάβομεν τῇ γεωμετρίας.

πῶς λαβόντες; ἔφη.

μετὰ ἐπίπεδον, ἦν δ' ἐγώ, ἐν περιφορᾷ ὃν ἤδη στερεὸν λαβόντες, πρὶν αὐτὸ καθ' αὐτὸ λαβεῖν· ὀρθῶς δὲ ἔχει ἐξῆς μετὰ δευτέραν αὔξην τρίτην λαμβάνειν. ἔστι δὲ που τοῦτο περὶ τῆν τῶν κύβων αὔξην καὶ τὸ βάθους μετέχον.

ἔστι γάρ, ἔφη· ἀλλὰ ταῦτά γε, ὦ Σώκρατες, δοκεῖ οὔπω ηὔρησθαι.

διττὰ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, τὰ αἴτια· ὅτι τε οὐδεμία πόλις ἐντίμως αὐτὰ ἔχει, ἀσθενῶς ζητεῖται χαλεπὰ ὄντα, ἐπιστάτου τε δέονται οἱ ζητοῦντες, ἄνευ οὔ οὐκ ἂν εὐροίεν, ὃν πρῶτον μὲν γενέσθαι χαλεπὸν, ἔπειτα καὶ γενομένου, ὡς νῦν ἔχει, οὐκ ἂν πείθοιντο οἱ περὶ ταῦτα ζητητικοὶ μεγαλοφρονούμενοι. εἰ δὲ πόλις ὅλη συνεπιστατοῖ ἐντίμως ἄγουσα αὐτά, οὔτοί τε ἂν πείθοιντο καὶ συνεχῶς τε ἂν καὶ ἐντόνως ζητούμενα ἐκφανῆ γένοιτο ὅπη ἔχει· ἐπεὶ καὶ νῦν ὑπὸ τῶν

πολλῶν ἀτιμαζόμενα καὶ κολουόμενα, ὑπὸ δὲ τῶν
ζητούντων λόγον οὐκ ἔχόντων καθ' ὅτι χρήσιμα,
ὅμως πρὸς ἅπαντα ταῦτα βία ὑπὸ χάριτος αὐξάνεται,
καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν αὐτὰ φανῆναι.

528D καὶ μὲν δὴ, ἔφη, τό γε ἐπίχαρι καὶ διαφερόντως
ἔχει. ἀλλὰ μοι σαφέστερον εἶπε ἃ νυνδὴ ἔλεγες. τὴν
μὲν γάρ που τοῦ ἐπιπέδου πραγματεῖαν γεωμετρίαν
ἐτίθεις.

ναί, ἦν δ' ἐγώ.

εἶτά γ', ἔφη, τὸ μὲν πρῶτον ἀστρονομίαν μετὰ
ταύτην, ὕστερον δ' ἀνεχώρησας.

528E σπεύδων γάρ, ἔφην, ταχὺ πάντα διεξελθεῖν μᾶλλον
βραδύνω· ἐξῆς γὰρ οὔσαν τὴν βάθους αὐξήσεως μέθοδον,
ὅτι τῇ ζητήσῃ γελοίως ἔχει, ὑπερβὰς αὐτὴν μετὰ
γεωμετρίαν ἀστρονομίαν ἔλεγον, φορὰν οὔσαν βάθους.

ὁρθῶς, ἔφη, λέγεις.

τέταρτον τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, τιθῶμεν μάθημα
 ἀστρονομίαν, ὡς ὑπαρχούσης τῆς νῦν παραλειπομένης,
 εἰάν αὐτὴν πόλις μετίη.

εἰκός, ἣ δ' ὅς. καὶ ὁ γε νυνδὴ μοι, ὦ Σώκρατες,
 ἐπέπληξας περὶ ἀστρονομίας ὡς φορτικῶς ἐπαινοῦντι,
 νῦν ἣ σὺ μετέρχη ἐπαινω· παντὶ γάρ μοι δοκεῖ δῆλον
 ὅτι αὕτη γε ἀναγκάζει ψυχὴν εἰς τὸ ἄνω ὄραν καὶ
 ἀπὸ τῶν ἐνθενδε ἐκεῖσε ἄγει.

ἴσως, ἣν δ' ἐγώ, παντὶ δῆλον πλὴν ἐμοί· ἐμοὶ γὰρ
 οὐ δοκεῖ οὕτως.

ἀλλὰ πῶς; ἔφη.

ὡς μὲν νῦν αὐτὴν μεταχειρίζονται οἱ εἰς φιλοσοφίαν
 ἀνάγοντες, πάνυ ποιεῖν κάτω βλέπειν.

πῶς, ἔφη, λέγεις;

οὐκ ἀγεννῶς μοι δοκεῖς, ἣν δ' ἐγώ, τὴν περὶ τὰ
 ἄνω μάθησιν λαμβάνειν παρὰ σαυτῷ ἢ ἐστι·
 κινδυνεύεις γὰρ καὶ εἴ τις ἐν ὀροφῇ ποικίλματα
 θεώμενος ἀνακύπτων καταμανθάνοι τι, ἠγεῖσθαι ἂν

αὐτὸν νοήσῃ ἀλλ' οὐκ ὄμμασι θεωρεῖν. ἴσως οὖν καλῶς ἠγῆ, ἐγὼ δ' εὐηθικῶς. ἐγὼ γὰρ αὖ οὐ δύναμαι ἄλλο τι νομίσαι ἄνω ποιοῦν ψυχὴν βλέπειν μάθημα ἢ ἐκεῖνο ὃ ἂν περὶ τὸ ὄν τε ἦ καὶ τὸ ἀόρατον, ἐάν τις ἄνω κεχηνῶς ἢ κάτω συμμεμυκῶς τῶν αἰσθητῶν τι ἐπιχειρῆ μαυθάνειν, οὔτε μαθεῖν ἂν ποτέ φημι αὐτόν — ἐπιστήμην γὰρ οὐδὲν ἔχειν τῶν τοιούτων — οὔτε ἄνω ἀλλὰ κάτω αὐτοῦ βλέπειν τὴν ψυχὴν, καὶ ἐξ ὑπτίας νέων ἐν γῆ ἢ ἐν θαλάττῃ μαυθάνη.

δίκτην, ἔφη, ἔχω· ὀρθῶς γὰρ μοι ἐπέπληξας. ἀλλὰ πῶς δὴ ἔλεγες δεῖν ἀστρονομίαν μαυθάνειν παρὰ ἃ νῦν μαυθάνουσιν, εἰ μέλλοιεν ὠφελίμως πρὸς ἃ λέγομεν μαυθήσεσθαι;

ᾧδε, ἦν δ' ἐγώ. ταῦτα μὲν τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ποικίλματα, ἐπεὶπερ ἐν ὄρατῷ πεποίκιλται, κάλλιστα μὲν ἠγεῖσθαι καὶ ἀκριβέστατα τῶν τοιούτων ἔχειν, τῶν δὲ ἀληθινῶν πολὺ ἐνδεῖν, ἅς τὸ ὄν τάχος καὶ ἡ οὖσα βραδυτῆς ἐν τῷ ἀληθινῷ ἀριθμῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀληθέσι σχήμασι φορὰς τε πρὸς ἄλληλα φέρεται καὶ

τὰ ἐνόντα φέρει, ἃ δὴ λόγῳ μὲν καὶ διανοίᾳ ληπτὰ,
ὄψει δ' οὐ· ἢ σὺ οἶει;

οὐδαμῶς γε, ἔφη.

οὐκοῦν, εἶπον, τῇ περὶ τὸν οὐρανὸν ποικιλία
 παραδείγμασι χρηστέον τῆς πρὸς ἐκεῖνα μαθήσεως
 ἕνεκα, ὁμοίως ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐντύχοι ὑπὸ Δαιδάλου
 ἢ τινος ἄλλου δημιουργοῦ ἢ γραφέως διαφερόντως
 γεγραμμένοις καὶ ἐκπεπονημένοις διαγράμμασιν.
 ἠγήσαιο γὰρ ἂν πού τις ἔμπειρος γεωμετρίας, ἰδὼν
 τὰ τοιαῦτα, κάλλιστα μὲν ἔχειν ἀπεργασία, γελοῖον
 μὲν ἐπισκοπεῖν αὐτὰ σπουδῇ ὡς τὴν ἀλήθειαν ἐν
 αὐτοῖς ληψόμενον ἴσων ἢ διπλασίων ἢ ἄλλης τινὸς
 συμμετρίας.

τί δ' οὐ μέλλει γελοῖον εἶναι; ἔφη.

τῷ ὄντι δὴ ἀστρονομικόν, ἦν δ' ἐγώ, ὄντα οὐκ οἶει
 ταῦτόν πείσεσθαι εἰς τὰς τῶν ἄστρον φορὰς
 ἀποβλέποντα; νομιεῖν μὲν ὡς οἶόν τε κάλλιστα τὰ
 τοιαῦτα ἔργα συστήσασθαι, οὕτω συνεστάναι τῷ τοῦ
 οὐρανοῦ δημιουργῷ αὐτόν τε καὶ τὰ ἐν αὐτῷ· τὴν δὲ

550B νυκτὸς πρὸς ἡμέραν συμμετρίαν καὶ τούτων πρὸς μῆνα καὶ μηνὸς πρὸς ἐνιαυτὸν καὶ τῶν ἄλλων ἄστρον πρὸς τε ταῦτα καὶ πρὸς ἄλληλα, οὐκ ἄτοπον, οἶει, ἠγήσεται τὸν νομίζοντα γίνεσθαι τε ταῦτα ἀεὶ ὡσαύτως καὶ οὐδαμῆ οὐδὲν παραλλάττειν, σῶμά τε ἔχοντα καὶ ὁρώμενα, καὶ ζητεῖν παντὶ τρόπῳ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν λαβεῖν;

ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ, ἔφη, σοῦ νῦν ἀκούοντι.

550C προβλήμασιν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, χρώμενοι ὡσπερ γεωμετρίαν οὕτω καὶ ἀστρονομίαν μέτιμεν, τὰ δ' ἐν τῷ οὐρανῷ ἐάσομεν, εἰ μέλλομεν ὄντως ἀστρονομίας μεταλαμβάνοντες χρήσιμον τὸ φύσει φρόνιμον ἐν τῇ ψυχῇ ἐξ ἀχρήστου ποιήσιν.

ἦ πολλαπλάσιον, ἔφη, τὸ ἔργον ἢ ὡς νῦν ἀστρονομεῖται προστάτεις.

οἶμαι δέ γε, εἶπον, καὶ τᾶλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προστάξιν ἡμᾶς, ἐάν τι ἡμῶν ὡς νομοθετῶν ὄφελος ἦ. ἀλλὰ γάρ τι ἔχεις ὑπομνησαι τῶν προσηκόντων μαθημάτων;

οὐκ ἔχω, ἔφη, νῦν γ' οὕτωςί.

530D οὐ μὲν ἔν, ἀλλὰ πλείω, ἦν δ' ἐγώ, εἶδη παρέχεται
ἢ φορά, ὡς ἐγῶμαι. τὰ μὲν οὖν πάντα ἴσως ὅστις
σοφὸς ἔξει εἰπεῖν· ἃ δὲ καὶ ἡμῖν προφανῆ, δύο.

ποιῖα δὴ;

πρὸς τούτῳ, ἦν δ' ἐγώ, ἀντίστροφον αὐτοῦ.

τὸ ποῖον;

κινδυνεύει, ἔφην, ὡς πρὸς ἀστρονομίαν ὄμματα
πέπηγεν, ὡς πρὸς ἐναρμόνιον φορὰν ὦτα παγῆναι, καὶ
αὗται ἀλλήλων ἀδελφαί τινες αἱ ἐπιστῆμαι εἶναι, ὡς
οἱ τε Πυθαγόρειοί φασι καὶ ἡμεῖς, ὧ Γλαύκων,
συγχωροῦμεν. ἢ πῶς ποιοῦμεν;

οὕτως, ἔφη.

530E οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ πολὺ τὸ ἔργον, ἐκείνων
πευσόμεθα πῶς λέγουσι περὶ αὐτῶν καὶ εἴ τι ἄλλο
πρὸς τούτοις· ἡμεῖς δὲ παρὰ πάντα ταῦτα φυλάξομεν
τὸ ἡμέτερον.

ποιῖον;

μή ποτ' αὐτῶν τι ἀτελὲς ἐπιχειρῶσιν ἡμῖν
 μανθάνειν οὐς θρέψομεν, καὶ οὐκ ἐξῆκον ἐκεῖσε αἰεὶ, οἳ
 πάντα δεῖ ἀφήκειν, οἷον ἄρτι περὶ τῆς ἀστρονομίας
 ἐλέγομεν. ἢ οὐκ οἴσθ' ὅτι καὶ περὶ ἀρμονίας ἕτερον
 531A τοιοῦτον ποιούσι; τὰς γὰρ ἀκουόμενας αὖ συμφωνίας
 καὶ φθόγγους ἀλλήλοις ἀναμετροῦντες ἀνήνυτα,
 ὥσπερ οἱ ἀστρονόμοι, πονοῦσιν.

νῆ τοὺς θεούς, ἔφη, καὶ γελοίως γε, πυκνώματ'
 ἄττα ὀνομάζοντες καὶ παραβάλλοντες τὰ ὄτα, οἷον
 ἐκ γειτόνων φωνὴν θηρευόμενοι, οἳ μὲν φασιν ἔτι
 κατακούειν ἐν μέσῳ τινὰ ἡχὴν καὶ σμικρότατον εἶναι
 τοῦτο διάστημα, ὧ μετρητέον, οἳ δὲ ἀμφισβητοῦντες
 531B ὡς ὅμοιον ἤδη φθεγγομένων, ἀμφοτέρω ὄτα τοῦ νοῦ
 προστησάμενοι.

σὺ μὲν, ἦν δ' ἐγώ, τοὺς χρηστοὺς λέγεις τοὺς ταῖς
 χορδαῖς πράγματα παρέχοντας καὶ βασανίζοντας, ἐπὶ
 τῶν κολλόπων στρεβλοῦντας· ἵνα δὲ μὴ μακροτέρα ἢ
 εἰκὼν γίγνηται πλήκτρῳ τε πληγῶν γιγνομένων καὶ
 κατηγορίας πέρι καὶ ἐξαρνήσεως καὶ ἀλαζονείας
 χορδῶν, παύομαι τῆς εἰκόνης καὶ οὐ φημι τούτους

λέγειν, ἀλλ' ἐκείνους οὓς ἔφαμεν νυνδὴ περὶ ἀρμονίας ἐρήσεσθαι. ταῦτόν γὰρ ποιοῦσι τοῖς ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ· τοὺς γὰρ ἐν ταύταις ταῖς συμφωνίαις ταῖς ἀκουομέναις ἀριθμοὺς ζητοῦσιν, ἀλλ' οὐκ εἰς προβλήματα ἀνίασιν, ἐπισκοπεῖν τίνες σύμφωνοι ἀριθμοὶ καὶ τίνες οὐ, καὶ διὰ τί ἐκάτεροι.

δαιμόνιον γὰρ, ἔφη, πρᾶγμα λέγεις.

χρήσιμον μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ ζήτησιν, ἄλλως δὲ μεταδιωκόμενον ἄχρηστον.

εἰκός γ', ἔφη.

οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡ τούτων πάντων ὧν διεληλύθαμεν μέθοδος ἐὰν μὲν ἐπὶ τὴν ἀλλήλων κοινωνίαν ἀφίκηται καὶ συγγένειαν, καὶ συλλογισθῇ ταῦτα ἧ ἔστιν ἀλλήλοις οἰκεῖα, φέρειν τι αὐτῶν εἰς ἃ βουλόμεθα τὴν πραγματείαν καὶ οὐκ ἀνόνητα πονεῖσθαι, εἰ δὲ μή, ἀνόνητα.

καὶ ἐγώ, ἔφη, οὕτω μαντεύομαι. ἀλλὰ πάμπολυ ἔργον λέγεις, ὦ Σώκρατες.

τοῦ προοιμίου, ἦν δ' ἐγώ, ἢ τίνος λέγεις; ἢ οὐκ ἴσμεν ὅτι πάντα ταῦτα προοίμιά ἐστιν αὐτοῦ τοῦ νόμου ὃν δεῖ μαθεῖν; οὐ γάρ που δοκοῦσί γέ σοι οἱ ταῦτα δεινοὶ διαλεκτικοὶ εἶναι.

οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, εἰ μὴ μάλα γέ τινες ὀλίγοι ὦν ἐγὼ ἐντετύχηκα.

ἀλλὰ δὴ, εἶπον, μὴ δυνατοὶ οἵτινες δοῦναί τε καὶ ἀποδέξασθαι λόγον εἴσεσθαι ποτέ τι ὦν φαμεν δεῖν εἰδέναι;

οὐδ' αὖ, ἔφη, τοῦτό γε.

οὐκοῦν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, οὗτος ἤδη αὐτός ἐστιν ὁ νόμος ὃν τὸ διαλέγεσθαι περαίνει; ὃν καὶ ὄντα νοητὸν μιμοῖτ' ἂν ἢ τῆς ὄψεως δύναμις, ἦν ἐλέγομεν πρὸς αὐτὰ ἤδη τὰ ζῶα ἐπιχειρεῖν ἀποβλέπειν καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ ἄστρα τε καὶ τελευταῖον δὴ πρὸς αὐτὸν τὸν ἥλιον. οὕτω καὶ ὅταν τις τῷ διαλέγεσθαι ἐπιχειρῇ ἄνευ πασῶν τῶν αἰσθήσεων διὰ τοῦ λόγου ἐπ' αὐτὸ ὃ ἐστιν ἕκαστον ὁρμᾶν, καὶ μὴ ἀποστῆ πρὶν ἂν αὐτὸ ὃ ἐστιν ἀγαθὸν αὐτῇ νοήσει λάβῃ, ἐπ' αὐτῷ γίγνεται

τῷ τοῦ νοητοῦ τέλει, ὡσπερ ἐκεῖνος τότε ἐπὶ τῷ τοῦ ὄρατοῦ.

παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

τί οὖν; οὐ διαλεκτικὴν ταύτην τὴν πορείαν καλεῖς;

τί μὴν;

ἢ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, λύσις τε ἀπὸ τῶν δεσμῶν καὶ μεταστροφὴ ἀπὸ τῶν σκιῶν ἐπὶ τὰ εἶδωλα καὶ τὸ φῶς καὶ ἐκ τοῦ καταγείου εἰς τὸν ἥλιον ἐπάνοδος, καὶ ἐκεῖ πρὸς μὲν τὰ ζῶα τε καὶ φυτὰ καὶ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ἔτι ἀδυναμία βλέπειν, πρὸς δὲ τὰ ἐν ὕδασι φαντάσματα θεία καὶ σκιὰς τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐκ εἰδώλων σκιὰς δι' ἑτέρου τοιούτου φωτὸς ὡς πρὸς ἥλιον κρίνειν ἀποσκιαζόμενας — πᾶσα αὕτη ἢ πραγματεία τῶν τεχνῶν ἃς διήλθομεν ταύτην ἔχει τὴν δύναμιν καὶ ἐπαναγωγὴν τοῦ βελτίστου ἐν ψυχῇ πρὸς τὴν τοῦ ἀρίστου ἐν τοῖς οὖσι θέαν, ὡσπερ τότε τοῦ σαφεστάτου ἐν σώματι πρὸς τὴν τοῦ φανοτάτου ἐν τῷ σωματοειδεῖ τε καὶ ὄρατῷ τόπῳ.

ἐγὼ μὲν, ἔφη, ἀποδέχομαι οὕτω. καίτοι παντάπασί γέ μοι δοκεῖ χαλεπὰ μὲν ἀποδέχεσθαι εἶναι, ἄλλον δ' αὖ τρόπον χαλεπὰ μὴ ἀποδέχεσθαι. ὅμως δέ — οὐ γὰρ ἐν τῷ νῦν παρόντι μόνον ἀκουστέα, ἀλλὰ καὶ αὖθις πολλάκις ἐπανιτέον — ταῦτα θέντες ἔχειν ὡς νῦν λέγεται, ἐπ' αὐτὸν δὴ τὸν νόμον ἴωμεν, καὶ διέλθωμεν οὕτως ὥσπερ τὸ προοίμιον διήλθομεν. λέγε οὖν τίς ὁ τρόπος τῆς τοῦ διαλέγεσθαι δυνάμεως, καὶ κατὰ ποῖα δὴ εἶδη διέστηκεν, καὶ τίνες αὖ ὁδοί· αὗται γὰρ ἂν ἤδη, ὡς ἔοικεν, αἱ πρὸς αὐτὸ ἄγουσαι εἶεν, οἱ ἀφικομένῳ ὥσπερ ὁδοῦ ἀνάπαυλα ἂν εἶη καὶ τέλος τῆς πορείας.

οὐκέτ', ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Γλαύκων, οἴός τ' ἔση ἀκολουθεῖν — ἐπεὶ τό γ' ἐμὸν οὐδὲν ἂν προθυμίας ἀπολίποι — οὐδ' εἰκόνα ἂν ἔτι οὗ λέγομεν ἴδοις, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀληθές, ὃ γε δὴ μοι φαίνεται — εἰ δ' ὄντως ἢ μή, οὐκέτ' ἄξιον τοῦτο δισχυρίζεσθαι· ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ τοιοῦτόν τι ἰδεῖν, ἰσχυριστέον. ἦ γάρ;

τί μήν;

οὐκοῦν καὶ ὅτι ἡ τοῦ διαλέγεσθαι δύναμις μόνη ἂν φήνειεν ἐμπείρω ὄντι ὧν νυνδὴ διήλθομεν, ἄλλη δὲ οὐδαμῆ δυνατόν;

καὶ τοῦτ', ἔφη, ἄξιον δισχυρίζεσθαι.

535B τόδε γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οὐδεὶς ἡμῖν ἀμφισβητήσει λέγουσιν, ὡς αὐτοῦ γε ἐκάστου πέρι ὃ ἔστιν ἕκαστον ἄλλη τις ἐπιχειρεῖ μέθοδος ὁδῶ περι παντὸς λαμβάνειν. ἀλλ' αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι τέχναι ἢ πρὸς δόξας ἀνθρώπων καὶ ἐπιθυμίας εἰσὶν ἢ πρὸς γενέσεις τε καὶ συνθέσεις, ἢ πρὸς θεραπείαν τῶν φουμένων τε καὶ συντιθεμένων ἅπασαι τετράφαται· αἱ δὲ λοιπαί, ἃς τοῦ ὄντος τι ἔφαμεν ἐπιλαμβάνεσθαι, γεωμετρίας τε καὶ τὰς ταύτη ἐπομένας, ὁρῶμεν ὡς ὄνειρώπτουσι μὲν 535C περι τὸ ὄν, ὑπαρ δὲ ἀδύνατον αὐταῖς ἰδεῖν, ἕως ἂν ὑποθέσει χρώμεναι ταύτας ἀκινήτους ἔωσι, μὴ δυνάμεναι λόγον διδόναι αὐτῶν. ᾧ γὰρ ἀρχὴ μὲν ὃ μὴ οἶδε, τελευτὴ δὲ καὶ τὰ μεταξὺ ἐξ οὗ μὴ οἶδεν συμπλέκται, τίς μηχανὴ τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν ποτὲ ἐπιστήμην γενέσθαι;

οὐδεμία, ἦ δ' ὅς.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος μόνη
 ταύτη πορεύεται, τὰς ὑποθέσεις ἀναιροῦσα, ἐπ' αὐτὴν
 533D τὴν ἀρχὴν ἵνα βεβαιώσηται, καὶ τῷ ὄντι ἐν βορβόρῳ
 βαρβαρικῷ τιμὴ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορωρυγμένον
 ἡρέμα ἔλκει καὶ ἀνάγει ἄνω, συνερίθοις καὶ
 συμπεριαγωγαῖς χρωμένῃ αἷς διήλθομεν τέχναις· ἃς
 ἐπιστήμας μὲν πολλάκις προσείπομεν διὰ τὸ ἔθος,
 δέονται δὲ ὀνόματος ἄλλου, ἐναργεστέρου μὲν ἢ δόξης,
 ἀμυδροτέρου δὲ ἢ ἐπιστήμης — διάνοιαν δὲ αὐτὴν ἐν
 γε τῷ πρόσθεν που ὠρισάμεθα — ἔστι δ', ὡς ἐμοὶ
 533E δοκεῖ, οὐ περὶ ὀνόματος ἀμφισβήτησις, οἷς τοσούτων
 πέρι σκέψεις ὅσων ἡμῖν πρόκειται.

οὐ γὰρ οὖν, ἔφη.

ἀλλ' ὃ ἂν μόνον δηλοῖ πως τὴν ἔξιν σαφηνεῖα
 λέγειν ἐν ψυχῇ ἀρκέσει;

ναί.

ἀρκέσει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὡσπερ τὸ πρότερον, τὴν
 μὲν πρώτην μοῖραν ἐπιστήμην καλεῖν, δευτέραν δὲ
 534A διάνοιαν, τρίτην δὲ πίστιν καὶ εἰκασίαν τετάρτην· καὶ

συναμφότερα μὲν ταῦτα δόξαν, συναμφότερα δ' ἐκεῖνα νόησιν· καὶ δόξαν μὲν περὶ γένεσιν, νόησιν δὲ περὶ οὐσίαν· καὶ ὅτι οὐσία πρὸς γένεσιν, νόησιν πρὸς δόξαν, καὶ ὅτι νόησις πρὸς δόξαν, ἐπιστήμην πρὸς πίστιν καὶ διάνοιαν πρὸς εἰκασίαν· τὴν δ' ἐφ' οἷς ταῦτα ἀναλογίαν καὶ διαίρεσιν διχῆ ἑκατέρου, δοξαστοῦ τε καὶ νοητοῦ, ἐῷμεν, ὧ Γλαύκων, ἵνα μὴ ἡμᾶς πολλαπλασίων λόγων ἐμπλήσῃ ἢ ὅσων οἱ παρεληλυθότες.

554B ἀλλὰ μὴν ἔμοιγ', ἔφη, τά γε ἄλλα, καθ' ὅσον δύναμαι ἔπεσθαι, συνδοκεῖ.

ἢ καὶ διαλεκτικὸν καλεῖς τὸν λόγον ἐκάστου λαμβάνοντα τῆς οὐσίας; καὶ τὸν μὴ ἔχοντα, καθ' ὅσον ἂν μὴ ἔχη λόγον αὐτῷ τε καὶ ἄλλῳ διδόναι, κατὰ τοσοῦτον νοῦν περὶ τούτου οὐ φήσεις ἔχειν;

πῶς γὰρ ἂν, ἢ δ' ὅς, φαίην;

οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὡσαύτως· ὅς ἂν μὴ ἔχη διορίσασθαι τῷ λόγῳ ἀπὸ τῶν ἄλλων πάντων ἀφελῶν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν, καὶ ὡσπερ ἐν μάχῃ

διὰ πάντων ἐλέγχων διεξιῶν, μὴ κατὰ δόξαν ἀλλὰ κατ' οὐσίαν προθυμούμενος ἐλέγχειν, ἐν παῖσι τούτοις ἀπτῶτι τῷ λόγῳ διαπορεύηται, οὔτε αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν φήσεις εἶδέναι τὸν οὕτως ἔχοντα οὔτε ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν, ἀλλ' εἴ πη εἰδώλου τινὸς ἐφάπτεται, δόξη, οὐκ ἐπιστήμη ἐφάπτεσθαι, καὶ τὸν νῦν βίον ὄνειροπολοῦντα καὶ ὑπνώττοντα, πρὶν ἐνθάδ' ἐξεγρέσθαι, εἰς Ἄιδου πρότερον ἀφικόμενον τελέως ἐπικαταδαρθεῖν;

νῆ τὸν Δία, ἧ δ' ὅς, σφόδρα γε πάντα ταῦτα φήσω.

ἀλλὰ μὲν τοὺς γε σαυτοῦ παῖδας, οὓς τῷ λόγῳ τρέφεις τε καὶ παιδεύεις, εἴ ποτε ἔργῳ τρέφοις, οὐκ ἂν ἐάσαις, ὡς ἐγῶμαι, ἀλόγους ὄντας ὥσπερ γραμμάς, ἄρχοντας ἐν τῇ πόλει κυρίους τῶν μεγίστων εἶναι.

οὐ γὰρ οὖν, ἔφη.

νομοθετήσεις δὴ αὐτοῖς ταύτης μάλιστα τῆς παιδείας ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐξ ἧς ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι ἐπιστημονέστατα οἰοί τ' ἔσονται;

νομοθετήσω, ἔφη, μετὰ γε σοῦ.

ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι, ἔφην ἐγώ, ὥσπερ θριγκὸς τοῖς μαθήμασιν ἢ διαλεκτικῇ ἡμῖν ἐπάνω κείσθαι, καὶ οὐκέτ' ἄλλο τούτου μάθημα ἀνωτέρω ὀρθῶς ἂν ἐπιτίθεσθαι, ἀλλ' ἔχειν ἤδη τέλος τὰ τῶν μαθημάτων;

ἔμοιγ', ἔφη.

διανομὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ λοιπὸν σοι, τίσιν ταῦτα τὰ μαθήματα δώσομεν καὶ τίνα τρόπον.

δῆλον, ἔφη.

μέμνησαι οὖν τὴν προτέραν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων, οἷους ἐξελέξαμεν;

πῶς γάρ, ἦ δ' ὅς, οὐ;

τὰ μὲν ἄλλα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ἐκείνας τὰς φύσεις οἷου δεῖν ἐκλεκτέας εἶναι· τοὺς τε γὰρ βεβαιοτάτους καὶ τοὺς ἀνδρειοτάτους προαιρετέον, καὶ κατὰ δύναμιν τοὺς εὐειδεστάτους· πρὸς δὲ τούτοις ζητητέον μὴ μόνον γενναίους τε καὶ βλοσυροὺς τὰ ἥθη, ἀλλὰ καὶ

ἂ τῆδε τῆ παιδείᾳ τῆς φύσεως πρόσφορα ἐκτέον αὐτοῖς.

ποῖα δὴ διαστέλλῃ;

δριμύτητα, ὧ μακάριε, ἔφην, δεῖ αὐτοῖς πρὸς τὰ μαθήματα ὑπάρχειν, καὶ μὴ χαλεπῶς μανθάνειν. πολὺ γάρ τοι μᾶλλον ἀποδειλιῶσι ψυχαὶ ἐν ἰσχυροῖς μαθήμασιν ἢ ἐν γυμνασίοις· οἰκειότερος γὰρ αὐταῖς ὁ πόνος, ἴδιος ἀλλ' οὐ κοινὸς ὢν μετὰ τοῦ σώματος.

ἀληθῆ, ἔφη.

καὶ μνήμονα δὴ καὶ ἄρῶρατον καὶ πάντῃ φιλόπονον ζητητέον. ἢ τίνι τρόπῳ οἷε τά τε τοῦ σώματος ἐθελήσειν τινὰ διαπονεῖν καὶ τοσαύτην μάθησίν τε καὶ μελέτην ἐπιτελεῖν;

οὐδένα, ἢ δ' ὅς, ἐὰν μὴ παντάπασί γ' ἦ εὐφυής.

τὸ γοῦν νῦν ἀμάρτημα, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἡ ἀτιμία φιλοσοφία διὰ ταῦτα προσπέπτωκεν, ὃ καὶ πρότερον εἶπομεν, ὅτι οὐ κατ' ἀξίαν αὐτῆς ἀπτονται· οὐ γὰρ νόθους ἔδει ἀπτεσθαι, ἀλλὰ γνησίους.

πῶς; ἔφη.

535D πρῶτον μὲν, εἶπον, φιλοπονία οὐ χωλὸν δεῖ εἶναι
 τὸν ἀψόμενον, τὰ μὲν ἡμίσεα φιλόπονον ὄντα, τὰ δ'
 ἡμίσεα ἄπονον. ἔστι δὲ τοῦτο, ὅταν τις
 φιλογυμναστής μὲν καὶ φιλόθηρος ἦ καὶ πάντα τὰ
 διὰ τοῦ σώματος φιλοπονῆ, φιλομαθῆς δὲ μή, μηδὲ
 φιλήκοος μηδὲ ζητητικός, ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις
 μισοπονῆ· χωλὸς δὲ καὶ ὁ τάναντία τούτου
 μεταβεβληκῶς τὴν φιλοπονίαν.

ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

535E οὐκοῦν καὶ πρὸς ἀλήθειαν, ἣν δ' ἐγώ, ταῦτόν τοῦτο
 ἀνάπηρον ψυχὴν θήσομεν, ἢ ἂν τὸ μὲν ἐκούσιον
 ψεῦδος μισῆ καὶ χαλεπῶς φέρη αὐτὴ τε καὶ ἑτέρων
 ψευδομένων ὑπεραγανακτῆ, τὸ δ' ἀκούσιον εὐκόλως
 προσδέχεται καὶ ἀμαθαίνουσα που ἀλισκομένη μὴ
 ἀγανακτῆ, ἀλλ' εὐχερῶς ὥσπερ θηρίον ὕειον ἐν
 ἀμαθία μολύνηται;

536A παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

καὶ πρὸς σωφροσύνην, ἣν δ' ἐγώ, καὶ ἀνδρείαν καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ πάντα τὰ τῆς ἀρετῆς μέρη οὐχ ἥκιστα δεῖ φυλάττειν τὸν νόθον τε καὶ τὸν γνήσιον. ὅταν γάρ τις μὴ ἐπίσθηται πάντῃ τὰ τοιαῦτα σκοπεῖν καὶ ἰδιώτης καὶ πόλις, λανθάνουσι χωλοῖς τε καὶ νόθοις χρώμενοι πρὸς ὅτι ἂν τύχωσι τούτων, οἱ μὲν φίλοις, οἱ δὲ ἄρχουσι.

καὶ μάλα, ἔφη, οὕτως ἔχει.

ἡμῖν δὴ, ἣν δ' ἐγώ, πάντα τὰ τοιαῦτα διευλαβητέον· ὡς ἔαν μὲν ἀρτιμελεῖς τε καὶ ἀρτίφρονας ἐπὶ τοσαύτην μάθησιν καὶ τοσαύτην ἀσκησιν κομίσαντες παιδεύωμεν, ἢ τε δίκη ἡμῖν οὐ μέμψεται αὐτή, τήν τε πόλιν καὶ πολιτείαν σώσομεν, ἀλλοίους δὲ ἄγοντες ἐπὶ ταῦτα τάναντία πάντα καὶ πράξομεν καὶ φιλοσοφίας ἔτι πλείω γέλωτα καταντλήσομεν.

αἰσχρὸν μεντὰν εἶη, ἣ δ' ὅς.

πάνυ μὲν οὖν, εἶπον· γελοῖον δ' ἔγωγε καὶ ἐν τῷ παρόντι τι ἔοικα παθεῖν.

τὸ ποῖον; ἔφη.

536C ἐπελαθόμενον, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι ἐπαίζομεν, καὶ μᾶλλον ἐντεινάμενος εἶπον. λέγων γὰρ ἅμα ἔβλεψα πρὸς φιλοσοφίαν, καὶ ἰδὼν προπεπηλακισμένην ἀναξίως ἀγανακτήσας μοι δοκῶ καὶ ὡσπερ θυμωθεὶς τοῖς αἰτίοις σπουδαιότερον εἰπεῖν ἅ εἶπον.

οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ οὐκ ὡς γ' ἐμοὶ ἀκροατῆ.

536D ἀλλ' ὡς ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ, ῥήτορι. τόδε δὲ μὴ ἐπιλανθανώμεθα, ὅτι ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ ἐκλογῇ πρεσβύτας ἐξελέγομεν, ἐν δὲ ταύτῃ οὐκ ἐγχωρήσει Σόλωνι γὰρ οὐ πειστέον ὡς γηράσκων τις πολλὰ δυνατὸς μανθάνειν, ἀλλ' ἤττον ἢ τρέχειν, νέων δὲ πάντες οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πολλοὶ πόνοι.

ἀνάγκη, ἔφη.

τὰ μὲν τοίνυν λογισμῶν τε καὶ γεωμετριῶν καὶ πάσης τῆς προπαιδείας, ἦν τῆς διαλεκτικῆς δεῖ προπαιδευθῆναι, παισὶν οὖσι χρὴ προβάλλειν, οὐχ ὡς ἐπάναγκες μαθεῖν τὸ σχῆμα τῆς διδαχῆς ποιουμένους.

τί δή;

536E ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, οὐδὲν μάθημα μετὰ δουλείας τὸν ἐλεύθερον χρὴ μανθάνειν. οἱ μὲν γὰρ τοῦ σώματος πόνοι βία πονούμενοι χεῖρον οὐδὲν τὸ σῶμα ἀπεργάζονται, ψυχῇ δὲ βίαιον οὐδὲν ἔμμονον μάθημα.

ἀληθῆ, ἔφη.

537A μὴ τοίνυν βία, εἶπον, ὦ ἄριστε, τοὺς παῖδας ἐν τοῖς μαθήμασιν ἀλλὰ παίζοντας τρέφε, ἵνα καὶ μᾶλλον οἷός τ' ἦς καθορᾶν ἐφ' ὃ ἕκαστος πέφυκεν.

ἔχει ὃ λέγεις, ἔφη, λόγον.

οὐκοῦν μνημονεύεις, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἔφαμεν τοὺς παῖδας εἶναι ἀκτέον ἐπὶ τῶν ἵππων θεωρούς, καὶ ἐάν που ἀσφαλὲς ἦ, προσακτέον ἐγγύς καὶ γευστέον αἵματος, ὥσπερ τοὺς σκύλακας;

μέμνημαι, ἔφη.

ἐν πᾶσι δὴ τούτοις, ἦν δ' ἐγώ, τοῖς τε πόνοις καὶ μαθήμασι καὶ φόβοις ὅς ἂν ἐντρεχέστατος ἀεὶ φαίνεται, εἰς ἀριθμὸν τινα ἐγκριτέον.

537B ἐν τίνι, ἔφη, ἡλικία;

ἡνίκα, ἦν δ' ἐγώ, τῶν ἀναγκαίων γυμνασίων μεθίενται· οὗτος γὰρ ὁ χρόνος, ἔαντε δύο ἔαντε τρία ἔτη γίγνηται, ἀδύνατός τι ἄλλο πράξαι· κόποι γὰρ καὶ ὕπνοι μαθήμασι πολέμιοι. καὶ ἅμα μία καὶ αὕτη τῶν βασάνων οὐκ ἐλαχίστη, τίς ἕκαστος ἐν τοῖς γυμνασίοις φανεῖται.

πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη.

μετὰ δὴ τοῦτον τὸν χρόνον, ἦν δ' ἐγώ, ἐκ τῶν εἰκοσιετῶν οἱ προκριθέντες τιμὰς τε μείζους τῶν ἄλλων οἴσονται, τὰ τε χύδην μαθήματα παισὶν ἐν τῇ παιδείᾳ γεγόμενα τούτοις συνακτέον εἰς σύνοψιν οἰκειότητός τε ἀλλήλων τῶν μαθημάτων καὶ τῆς τοῦ ὄντος φύσεως.

μόνη γοῦν, εἶπεν, ἢ τοιαύτη μάθησις βέβαιος, ἐν οἷς ἂν ἐγγένηται.

καὶ μεγίστη γε, ἦν δ' ἐγώ, πείρα διαλεκτικῆς φύσεως καὶ μή· ὁ μὲν γὰρ συνοπτικός διαλεκτικός, ὁ δὲ μὴ οὐ.

συνοίωμαί, ἦ δ' ὅς.

537D ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, δεήσει σε ἐπισκοποῦντα οἷ
 ἂν μάλιστα τοιοῦτοι ἐν αὐτοῖς ὧσι καὶ μόνιμοι μὲν ἐν
 μαθήμασι, μόνιμοι δ' ἐν πολέμῳ καὶ τοῖς ἄλλοις
 νομίμοις, τούτους αὖ, ἐπειδὴν τὰ τριάκοντα ἔτη
 ἐκβαίνωσιν, ἐκ τῶν προκρίτων προκρινάμενον εἰς
 μείζους τε τιμὰς καθιστάναι καὶ σκοπεῖν, τῇ τοῦ
 διαλέγεσθαι δυνάμει βασανίζοντα τίς ὁμμάτων καὶ
 τῆς ἄλλης αἰσθήσεως δυνατὸς μεθιέμενος ἐπ' αὐτὸ τὸ
 ὄν μετ' ἀληθείας ἰέναι. καὶ ἐνταῦθα δὴ πολλῆς
 φυλακῆς ἔργον, ὧ ἑταῖρε.

τί μάλιστα; ἦ δ' ὅς.

537E οὐκ ἐννοεῖς, ἦν δ' ἐγώ, τὸ νῦν περὶ τὸ διαλέγεσθαι
 κακὸν γιγνόμενον ὅσον γίγνεται;

τὸ ποῖον; ἔφη.

παρανομίας που, ἔφην ἐγώ, ἐμπίμπλανται.

καὶ μάλα, ἔφη.

θαυμαστὸν οὖν τι οἶει, εἶπον, πάσχειν αὐτούς, καὶ
 οὐ συγγιγνώσκεις;

πῆ μάλιστα; ἔφη.

538A οἶον, ἦν δ' ἐγώ, εἴ τις ὑποβολιμαῖος τραφεῖη ἐν πολλοῖς μὲν χρήμασι, πολλῶ δὲ καὶ μεγάλῳ γένει καὶ κόλαξι πολλοῖς, ἀνὴρ δὲ γενόμενος αἴσθοιτο ὅτι οὐ τούτων ἐστὶ τῶν φασκόντων γονέων, τοὺς δὲ τῶ ὄντι γεννήσαντας μὴ εὖροι, τοῦτον ἔχεις μαντεύσασθαι πῶς ἂν διατεθείη πρὸς τε τοὺς κόλακας καὶ πρὸς τοὺς ὑποβαλομένους ἐν ἐκείνῳ τε τῶ χρόνῳ ᾧ οὐκ ἤδει τὰ περὶ τῆς ὑποβολῆς, καὶ ἐν ᾧ αὖ ἤδει; ἢ βούλει ἐμοῦ μαντευομένου ἀκοῦσαι;

βούλομαι, ἔφη.

538B μαντεύομαι τοίνυν, εἶπον, μᾶλλον αὐτὸν τιμᾶν ἂν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους δοκοῦντας ἢ τοὺς κολακεύοντας, καὶ ἦττον μὲν ἂν περιδεῖν ἐνδεεῖς τινος, ἦττον δὲ παράνομόν τι δρᾶσαι ἢ εἰπεῖν εἰς αὐτούς, ἦττον δὲ ἀπειθεῖν τὰ μεγάλα ἐκείνοις ἢ τοῖς κόλαξιν, ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ ἀληθὲς μὴ εἰδείη.

εἰκός, ἔφη.

αἰσθόμενον τοίνυν τὸ ὄν μαντεύομαι αὖ περὶ μὲν
τούτους ἀνεῖναι ἂν τὸ τιμᾶν τε καὶ σπουδάζειν, περὶ
δὲ τοὺς κόλακας ἐπιτεῖναι, καὶ πείθεσθαι τε αὐτοῖς
538C διαφερόντως ἢ πρότερον καὶ ζῆν ἂν ἤδη κατ' ἐκείνους,
συνόντα αὐτοῖς ἀπαρακαλύπτως, πατρὸς δὲ ἐκείνου
καὶ τῶν ἄλλων ποιουμένων οἰκείων, εἰ μὴ πάνυ εἴη
φύσει ἐπεικῆς, μέλειν τὸ μηδέν.

πάντ', ἔφη, λέγεις οἷά περ ἂν γένοιτο. ἀλλὰ πῆ
πρὸς τοὺς ἀπτομένους τῶν λόγων αὕτη φέρει ἢ εἰκῶν;

τῆδε. ἔστι που ἡμῖν δόγματα ἐκ παίδων περὶ
δικαίων καὶ καλῶν, ἐν οἷς ἐκτεθράμμεθα ὥσπερ ὑπὸ
γονεῦσι, πειθαρχοῦντές τε καὶ τιμῶντες αὐτά.

ἔστι γάρ.

538D οὐκοῦν καὶ ἄλλα ἐναντία τούτων ἐπιτηδεύματα
ἡδονὰς ἔχοντα, ἃ κολακεύει μὲν ἡμῶν τὴν ψυχὴν καὶ
ἔλκει ἐφ' αὐτά, πείθει δ' οὐ τοὺς καὶ ὀπιοῦν μετρίους·
ἀλλ' ἐκεῖνα τιμῶσι τὰ πάτρια καὶ ἐκείνοις
πειθαρχοῦσιν.

ἔστι ταῦτα.

τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ὅταν τὸν οὕτως ἔχοντα ἐλθὸν ἐρώτημα ἔρηται· τί ἐστὶ τὸ καλόν, καὶ ἀποκριναμένου δὲ τοῦ νομοθέτου ἤκουεν ἐξελέγχη ὁ λόγος, καὶ πολλάκις καὶ πολλαχῆ ἐλέγχων εἰς δόξαν καταβάλη ὡς τοῦτο οὐδὲν μᾶλλον καλὸν ἢ αἰσχροῦν, καὶ περὶ δικαίου ὡσαύτως καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἂ μάλιστα ἤγεν ἐν τιμῇ, μετὰ τοῦτο τί οἶει ποιήσειν αὐτὸν πρὸς αὐτὰ τιμῆς τε πέρι καὶ πειθαρχίας;

ἀνάγκη, ἔφη, μήτε τιμᾶν ἔτι ὁμοίως μήτε πείθεσθαι.

ὅταν οὖν, ἦν δ' ἐγώ, μήτε ταῦτα ἡγῆται τίμια καὶ οἰκεία ὥσπερ πρὸ τοῦ, τά τε ἀληθῆ μὴ εὐρίσκη, ἔστι πρὸς ὁποῖον βίον ἄλλον ἢ τὸν κολακεύοντα εἰκότως προσχωρήσεται;

οὐκ ἔστιν, ἔφη.

παράνομος δὴ οἶμαι δόξει γεγονέναι ἐκ νομίμου.

ἀνάγκη.

οὐκοῦν, ἔφην, εἰκὸς τὸ πάθος τῶν οὕτω λόγων ἀπτομένων καί, ὃ ἄρτι ἔλεγον, πολλῆς συγγνώμης ἄξιον;

καὶ ἐλέου γ', ἔφη.

οὐκοῦν ἵνα μὴ γίγνηται ὁ ἔλεος οὗτος περὶ τοὺς τριακοντούτας σοι, εὐλαβουμένῳ παντὶ τρόπῳ τῶν λόγων ἀπτέον;

καὶ μάλ', ἦ δ' ὅς.

539B ἄρ' οὖν οὐ μία μὲν εὐλάβεια αὕτη συχνή, τὸ μὴ νέους ὄντας αὐτῶν γεύεσθαι; οἶμαι γάρ σε οὐ λεληθέναι ὅτι οἱ μειρακίσκοι, ὅταν τὸ πρῶτον λόγων γεύωνται, ὡς παιδιᾶ αὐτοῖς καταχρῶνται, ἀεὶ εἰς ἀντιλογίαν χρώμενοι, καὶ μιμούμενοι τοὺς ἐξελέγχοντας αὐτοὶ ἄλλους ἐλέγχουσι, χαίροντες ὥσπερ σκυλάκια τῷ ἔλκειν τε καὶ σπαράττειν τῷ λόγῳ τοὺς πλησίον ἀεὶ.

ὑπερφυῶς μὲν οὖν, ἔφη.

539C οὐκοῦν ὅταν δὴ πολλοὺς μὲν αὐτοὶ ἐλέγξωσιν, ὑπὸ πολλῶν δὲ ἐλεγχθῶσι, σφόδρα καὶ ταχὺ ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ μηδὲν ἠγεῖσθαι ὧνπερ πρότερον· καὶ ἐκ τούτων δὴ αὐτοὶ τε καὶ τὸ ὅλον φιλοσοφίας πέρι εἰς τοὺς ἄλλους διαβέβληνται.

ἀληθέστατα, ἔφη.

539D ὁ δὲ δὴ πρεσβύτερος, ἦν δ' ἐγώ, τῆς μὲν τοιαύτης μανίας οὐκ ἂν ἐθέλοι μετέχειν, τὸν δὲ διαλέγεσθαι ἐθέλοντα καὶ σκοπεῖν τὰ ληθῆς μᾶλλον μιμήσεται ἢ τὸν παιδιᾶς χάριν παίζοντα καὶ ἀντιλέγοντα, καὶ αὐτός τε μετριώτερος ἔσται καὶ τὸ ἐπιτήδευμα τιμιώτερον ἀντὶ ἀτιμοτέρου ποιήσει.

ὁρθῶς, ἔφη.

οὐκοῦν καὶ τὰ προειρημένα τούτου ἐπ' εὐλαβείᾳ πάντα προείρηται, τὸ τὰς φύσεις κοσμίους εἶναι καὶ στασίμους οἷς τις μεταδώσει τῶν λόγων, καὶ μὴ ὡς νῦν ὁ τυχῶν καὶ οὐδὲν προσήκων ἔρχεται ἐπ' αὐτό;

πάνυ μὲν οὔν, ἔφη.

ἀρκεῖ δὴ ἐπὶ λόγων μεταλήψει μείναι ἐνδελεχῶς
καὶ συντόνως μηδὲν ἄλλο πράττοντι, ἀλλ'
ἀντιστρόφως γυμναζομένω τοῖς περὶ τὸ σῶμα
γυμνασίοις, ἔτη διπλάσια ἢ τότε;

ἕξ, ἔφη, ἢ τέτταρα λέγεις;

ἀμέλει, εἶπον, πέντε θές. μετὰ γὰρ τοῦτο
καταβιβαστέοι ἔσονται σοι εἰς τὸ σπήλαιον πάλιν
ἐκεῖνο, καὶ ἀναγκαστέοι ἄρχειν τά τε περὶ τὸν
πόλεμον καὶ ὅσαι νέων ἀρχαί, ἵνα μηδ' ἐμπειρία
ὑστερῶσι τῶν ἄλλων· καὶ ἔτι καὶ ἐν τούτοις
βασανιστέοι εἰ ἐμμενοῦσιν ἐλκόμενοι πανταχόσε ἢ τι
καὶ παρακινήσουσι.

χρόνον δέ, ἦ δ' ὅς, πόσον τοῦτον τιθεῖς;

πεντεκαίδεκα ἔτη, ἦν δ' ἐγώ. γενομένων δὲ
πεντηκοντουτῶν τοὺς διασωθέντας καὶ ἀριστεύσαντας
πάντα πάντῃ ἐν ἔργοις τε καὶ ἐπιστήμαις πρὸς τέλος
ἤδη ἀκτέον, καὶ ἀναγκαστέον ἀνακλίναντας τὴν τῆς
ψυχῆς αὐγὴν εἰς αὐτὸ ἀποβλέψαι τὸ πᾶσι φῶς
παρέχον, καὶ ἰδόντας τὸ ἀγαθὸν αὐτό, παραδείγματι

540B

χρωμένους ἐκείνω, καὶ πόλιν καὶ ἰδιώτας καὶ ἑαυτοὺς
 κοσμεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον ἐν μέρει ἑκάστους, τὸ μὲν
 πολὺ πρὸς φιλοσοφία διατρίβοντας, ὅταν δὲ τὸ μέρος
 ἦκη, πρὸς πολιτικοῖς ἐπιταλαιπωροῦντας καὶ ἄρχοντας
 ἑκάστους τῆς πόλεως ἕνεκα, οὐχ ὡς καλόν τι ἀλλ'
 ὡς ἀναγκαῖον πράττοντας, καὶ οὕτως ἄλλους ἀεὶ
 παιδεύσαντας τοιούτους, ἀντικαταλιπόντας τῆς πόλεως
 φύλακας, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντας οἰκεῖν· μνημεῖα
 δ' αὐτοῖς καὶ θυσίας τὴν πόλιν δημοσίᾳ ποιεῖν, ἐὰν
 καὶ ἡ Πυθία συναναιρῇ, ὡς δαίμοσιν, εἰ δὲ μή, ὡς
 εὐδαίμοσί τε καὶ θείοις.

540C

παγκάλους, ἔφη, τοὺς ἄρχοντας, ὧ Σώκρατες,
 ὥσπερ ἀνδριαντοποιὸς ἀπείργασαι.

καὶ τὰς ἀρχούσας γε, ἦν δ' ἐγώ, ὧ Γλαύκων·
 μηδὲν γάρ τι οἴου με περὶ ἀνδρῶν εἰρηκέναι μᾶλλον ἢ
 εἴρηκα ἢ περὶ γυναικῶν, ὅσαι ἂν αὐτῶν ἱκαναὶ τὰς
 φύσεις ἐγγίγνωνται.

ὀρθῶς, ἔφη, εἴπερ ἴσα γε πάντα τοῖς ἀνδράσι
 κοινωνήσουσιν, ὡς διήλθομεν.

540D

τί οὖν; ἔφην· συγχωρεῖτε περὶ τῆς πόλεώς τε καὶ πολιτείας μὴ παντάπασιν ἡμᾶς εὐχὰς εἰρηκέναι, ἀλλὰ χαλεπὰ μὲν, δυνατὰ δέ πη, καὶ οὐκ ἄλλη ἢ εἴρηται, ὅταν οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι δυνάσται, ἢ πλείους ἢ εἷς, ἐν πόλει γενόμενοι τῶν μὲν νῦν τιμῶν καταφρονήσωσιν, ἠγησάμενοι ἀνελευθέρους εἶναι καὶ οὐδενὸς ἀξίας, τὸ δὲ ὀρθὸν περὶ πλείστου ποιησάμενοι καὶ τὰς ἀπὸ τούτου τιμάς, μέγιστον δὲ καὶ ἀναγκαιότατον τὸ δίκαιον, καὶ τούτῳ δὴ ὑπηρετοῦντές τε καὶ αὖξοντες αὐτὸ διασκευωρήσονται τὴν ἑαυτῶν πόλιν;

540E

πῶς; ἔφη.

541A

ὅσοι μὲν ἄν, ἦν δ' ἐγώ, πρεσβύτεροι τυγχάνωσι δεκετῶν ἐν τῇ πόλει, πάντας ἐκπέμψωσιν εἰς τοὺς ἀγρούς, τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν παραλαβόντες ἐκτὸς τῶν νῦν ἡθῶν, ἃ καὶ οἱ γονῆς ἔχουσι, θρέψωνται ἐν τοῖς σφετέροις τρόποισι καὶ νόμοις, οἷσιν οἷοις διεληλύθαμεν τότε· καὶ οὕτω τάχιστα τε καὶ ῥᾶστα πόλιν τε καὶ πολιτείαν, ἣν ἐλέγομεν, καταστᾶσαν

αὐτήν τε εὐδαιμονήσειν καὶ τὸ ἔθνος ἐν ᾧ ἂν ἐγγένηται πλεῖστα ὀνήσειν;

πολύ γ', ἔφη· καὶ ὡς ἂν γένοιτο, εἴπερ ποτὲ γίγνοιτο, δοκεῖς μοι, ᾧ Σώκρατες, εὖ εἰρηκέναί.

οὐκοῦν ἄδην ἤδη, εἶπον ἐγώ, ἔχουσιν ἡμῖν οἱ λόγοι περὶ τε τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ ὁμοίου ταύτη ἀνδρός; δῆλος γάρ που καὶ οὗτος οἶον φήσομεν δεῖν αὐτὸν εἶναι.

δῆλος, ἔφη· καὶ ὅπερ ἐρωτᾶς, δοκεῖ μοι τέλος ἔχειν.

8

εἶεν· ταῦτα μὲν δὴ ὠμολόγηται, ᾧ Γλαύκων, τῇ μελλούσῃ ἄκρως οἰκεῖν πόλει κοινὰς μὲν γυναῖκας, κοινούς δὲ παῖδας εἶναι καὶ πᾶσαν παιδείαν, ὡσαύτως δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα κοινὰ ἐν πολέμῳ τε καὶ εἰρήνῃ, βασιλέας δὲ αὐτῶν εἶναι τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ τε καὶ πρὸς τὸν πόλεμον γεγονότας ἀρίστους.

ὠμολόγηται, ἔφη.

543B καὶ μὴν καὶ τάδε συνεχωρήσαμεν, ὡς, ὅταν δὴ καταστῶσιν οἱ ἄρχοντες, ἄγοντες τοὺς στρατιώτας κατοικιοῦσιν εἰς οἰκήσεις οἷας προείπομεν, ἴδιον μὲν οὐδὲν οὐδενὶ ἐχούσας, κοινὰς δὲ πᾶσι· πρὸς δὲ ταῖς τοιαύταις οἰκήσεσι, καὶ τὰς κτήσεις, εἰ μνημονεύεις, διωμολογησάμεθα που οἷαι ἔσονται αὐτοῖς.

543C ἀλλὰ μνημονεύω, ἔφη, ὅτι γε οὐδὲν οὐδένα ὠόμεθα δεῖν κεκτῆσθαι ὧν νῦν οἱ ἄλλοι, ὥσπερ δὲ ἀθλητάς τε πολέμου καὶ φύλακας, μισθὸν τῆς φυλακῆς δεχομένους εἰς ἐνιαυτὸν τὴν εἰς ταῦτα τροφὴν παρὰ τῶν ἄλλων, αὐτῶν τε δεῖν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ἐπιμελεῖσθαι.

ὀρθῶς, ἔφην, λέγεις. ἀλλ' ἄγ', ἐπειδὴ τοῦτ' ἀπετελέσαμεν, ἀναμνησθῶμεν πόθεν δεῦρο ἐξετραπόμεθα, ἵνα πάλιν τὴν αὐτὴν ἴωμεν.

οὐ χαλεπὸν, ἔφη. σχεδὸν γάρ, καθάπερ νῦν, ὡς διεληλυθῶς περὶ τῆς πόλεως τοὺς λόγους ἐποιοῦ, λέγων ὡς ἀγαθὴν μὲν τὴν τοιαύτην, οἷαν τότε

543D

544A

544B

διῆλθες, τιθείης πόλιν, καὶ ἄνδρα τὸν ἐκείνη ὅμοιον,
καὶ ταῦτα, ὡς ἔοικας, καλλίω ἔτι ἔχων εἰπεῖν πόλιν
τε καὶ ἄνδρα. ἀλλ' οὖν δὴ τὰς ἄλλας ἡμαρτημένας
ἔλεγες, εἰ αὕτη ὀρθή. τῶν δὲ λοιπῶν πολιτειῶν
ἔφησθα, ὡς μνημονεύω, τέτταρα εἶδη εἶναι, ὧν καὶ
πέρι λόγον ἄξιον εἶη ἔχειν καὶ ἰδεῖν αὐτῶν τὰ
ἀμαρτήματα καὶ τοὺς ἐκείναις αὖ ὁμοίους, ἵνα πάντας
αὐτοὺς ἰδόντες, καὶ ὁμολογησάμενοι τὸν ἄριστον καὶ
τὸν κάκιστον ἄνδρα, ἐπισκεψαίμεθα εἰ ὁ ἄριστος
εὐδαιμονέστατος καὶ ὁ κάκιστος ἀθλιώτατος, ἢ
ἄλλως ἔχοι· καὶ ἐμοῦ ἐρομένου τίνας λέγοις τὰς
τέτταρας πολιτείας, ἐν τούτῳ ὑπέλαβε Πολέμαρχός
τε καὶ Ἀδείμαντος, καὶ οὕτω δὴ σὺ ἀναλαβὼν τὸν
λόγον δεῦρ' ἀφίξαι.

ὀρθότατα, εἶπον, ἐμνημόνευσας.

πάλιν τοίνυν, ὥσπερ παλαιστής, τὴν αὐτὴν λαβὴν
πάρεχε, καὶ τὸ αὐτὸ ἐμοῦ ἐρομένου πειρῶ εἰπεῖν ἅπερ
τότε ἔμελλες λέγειν.

ἐάνπερ, ἦν δ' ἐγώ, δύνωμαι.

καὶ μὴν, ἧ δ' ὅς, ἐπιθυμῶ γε καὶ αὐτὸς ἀκοῦσαι
τίνας ἔλεγεσ τὰς τέτταρας πολιτείας.

544C οὐ χαλεπῶς, ἧν δ' ἐγώ, ἀκούσῃ. εἰσὶ γὰρ ἄς λέγω,
αἴπερ καὶ ὀνόματα ἔχουσιν, ἧ τε ὑπὸ τῶν πολλῶν
ἐπαινουμένη, ἧ Κρητικὴ τε καὶ Λακωνικὴ αὕτη· καὶ
δευτέρα καὶ δευτέρως ἐπαινουμένη, καλουμένη δ'
ὀλιγαρχία, συχνῶν γέμουσα κακῶν πολιτεία· ἧ τε
ταύτη διάφορος καὶ ἐφεξῆς γιγνομένη δημοκρατία, καὶ
ἧ γενναία δὴ τυραννὶς καὶ πασῶν τούτων διαφέρουσα,
τέταρτόν τε καὶ ἔσχατον πόλεως νόσημα. ἧ τινα
544D ἄλλην ἔχεις ἰδέαν πολιτείας, ἧτις καὶ ἐν εἴδει διαφανεῖ
τινὶ κεῖται; δυναστεῖαι γὰρ καὶ ὠνηταὶ βασιλεῖαι καὶ
τοιαῦταί τινες πολιτεῖαι μεταξύ τι τούτων πού εἰσιν,
εὐροὶ δ' ἂν τις αὐτὰς οὐκ ἐλάττους περὶ τοὺς
βαρβάρους ἢ τοὺς Ἑλληνας.

πολλαὶ γοῦν καὶ ἄτοποι, ἔφη, λέγονται.

οἷσθ' οὔν, ἧν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ ἀνθρώπων εἶδη
τοσαῦτα ἀνάγκη τρόπων εἶναι, ὅσαπερ καὶ πολιτειῶν;
ἧ οἷει ἐκ δρυὸς ποθεῖν ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτείας

544E γίγνεσθαι, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῶν ἡθῶν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἀ ἀν ὡσπερ ῥέψαντα τᾶλλα ἐφελκύσῃται;

οὐδαμῶς ἔγωγ', ἔφη, ἄλλοθεν ἢ ἐντεῦθεν.

οὐκοῦν εἰ τὰ τῶν πόλεων πέντε, καὶ αἱ τῶν ἰδιωτῶν κατασκευαὶ τῆς ψυχῆς πέντε ἀν εἶεν.

τί μὴν;

τὸν μὲν δὴ τῇ ἀριστοκρατία ὅμοιον διεληλύθαμεν ἤδη, ὃν ἀγαθόν τε καὶ δίκαιον ὀρθῶς φάμεν εἶναι.

545A διεληλύθαμεν.

ἄρ' οὖν τὸ μετὰ τοῦτο διιτέον τοὺς χεῖρους, τὸν φιλόνικόν τε καὶ φιλότιμον, κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἐστῶτα πολιτείαν, καὶ ὀλιγαρχικὸν αὖ καὶ δημοκρατικὸν καὶ τὸν τυραννικόν, ἵνα τὸν ἀδικώτατον ἰδόντες ἀντιθῶμεν τῷ δικαιοτάτῳ καὶ ἡμῖν τελέα ἢ σκέψις ἤ, πῶς ποτε ἢ ἄκρατος δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν τὴν ἄκρατον ἔχει εὐδαιμονίας τε πέρι τοῦ ἔχοντος καὶ ἀθλιότητος, ἵνα ἢ Θρασυμάχῳ πειθόμενοι

διώκωμεν ἀδικίαν ἢ τῷ νῦν προφαινομένῳ λόγῳ
δικαιοσύνην;

παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, οὕτω ποιητέον.

ἄρ' οὖν, ὥσπερ ἠρξάμεθα ἐν ταῖς πολιτείαις
πρότερον σκοπεῖν τὰ ἥθη ἢ ἐν τοῖς ἰδιώταις, ὡς
ἐναργέστερον οὖν, καὶ νῦν οὕτω πρῶτον μὲν τὴν
φιλότιμον σκεπτέον πολιτείαν — ὄνομα γὰρ οὐκ ἔχω
λεγόμενον ἄλλο· ἢ τιμοκρατίαν ἢ τιμαρχίαν αὐτὴν
κλητέον — πρὸς δὲ ταύτην τὸν τοιοῦτον ἄνδρα
σκεψόμεθα, ἔπειτα ὀλιγαρχίαν καὶ ἄνδρα ὀλιγαρχικόν,
αὖθις δὲ εἰς δημοκρατίαν ἀποβλέψαντες θεασόμεθα
ἄνδρα δημοκρατικόν, τὸ δὲ τέταρτον εἰς τυραννουμένην
πόλιν ἐλθόντες καὶ ἰδόντες, πάλιν εἰς τυραννικὴν
ψυχὴν βλέποντες, πειρασόμεθα περὶ ὧν προουθέμεθα
ἱκανοὶ κριταὶ γενέσθαι;

κατὰ λόγον γέ τοι ἂν, ἔφη, οὕτω γίγνοιτο ἢ τε
θεά καὶ ἢ κρίσις.

φέρε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πειρώμεθα λέγειν τίνα
τρόπον τιμοκρατία γένοιτ' ἂν ἐξ ἀριστοκρατίας. ἢ τόδε

μὲν ἀπλοῦν, ὅτι πᾶσα πολιτεία μεταβάλλει ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔχοντος τὰς ἀρχάς, ὅταν ἐν αὐτῷ τούτῳ στάσις ἐγγένηται· ὁμοιοῦντος δέ, κἂν πάνυ ὀλίγον ᾗ, ἀδύνατον κινήθῃναι;

ἔστι γὰρ οὕτω.

πῶς οὖν δὴ, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ἢ πόλις ἡμῖν κινήθῃσεται, καὶ πῆ στασιάσουσιν οἱ ἐπίκουροι καὶ οἱ ἄρχοντες πρὸς ἀλλήλους τε καὶ πρὸς ἑαυτούς; ἢ βούλει, ὥσπερ Ὅμηρος, εὐχόμεθα ταῖς Μούσαις εἰπεῖν ἡμῖν ὅπως δὴ πρῶτον στάσις ἔμπεσε, καὶ φῶμεν αὐτὰς τραγικῶς ὡς πρὸς παῖδας ἡμᾶς παιζούσας καὶ ἐρεσχηλούσας, ὡς δὴ σπουδῆ λεγούσας, ὑψηλολογουμένας λέγειν;

πῶς;

ὦδέ πως. χαλεπὸν μὲν κινήθῃναι πόλιν οὕτω συστᾶσαν· ἀλλ' ἐπεὶ γενομένῳ παντὶ φθορά ἐστίν, οὐδ' ἢ τοιαύτη σύστασις τὸν ἅπαντα μενεῖ χρόνον, ἀλλὰ λυθῆσεται. λύσις δὲ ἤδε· οὐ μόνον φυτοῖς ἐγγείοις, ἀλλὰ καὶ ἐπιγείοις ζώοις φορὰ καὶ ἀφορία

ψυχῆς τε καὶ σωμάτων γίνονται, ὅταν περιτροπαί
 ἐκάστοις κύκλων περιφορᾶς συνάπτωσι, βραχυβίοις μὲν
 βραχυπόρους, ἐναντίοις δὲ ἐναντίας. γένους δὲ ὑμετέρου
 εὐγονίας τε καὶ ἀφορίας, καίπερ ὄντες σοφοί, οὓς
 ἠγεμόνας πόλεως ἐπαιδεύσασθε, οὐδὲν μᾶλλον
 λογισμῶ μετ' αἰσθήσεως τεύξονται, ἀλλὰ πάρεσιν
 αὐτοῦς καὶ γεννήσουσι παῖδάς ποτε οὐ δέον. ἔστι δὲ
 θείῳ μὲν γεννητῶ περίοδος ἣν ἀριθμὸς περιλαμβάνει
 τέλειος, ἀνθρωπείῳ δὲ ἐν ᾧ πρώτῳ αὐξήσεις δυνάμεναί
 τε καὶ δυναστεύομεναι, τρεῖς ἀποστάσεις, τέτταρας δὲ
 ὄρους λαβοῦσαι ὁμοιούντων τε καὶ ἀνομοιούντων καὶ
 αὐξόντων καὶ φθινόντων, πάντα προσήγορα καὶ ῥητὰ
 πρὸς ἄλληλα ἀπέφηναν· ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι
 συζυγεῖς δύο ἀρμονίας παρέχεται τρεῖς αὐξηθεῖς, τὴν
 μὲν ἴσην ἰσάκις, ἑκατὸν τοσαυτάκις, τὴν δὲ ἰσομήκη
 μὲν τῆ, προμήκη δέ, ἑκατὸν μὲν ἀριθμῶν ἀπὸ
 διαμέτρων ῥητῶν πεμπάδος, δεομένων ἑνὸς ἐκάστων,
 ἀρρήτων δὲ δυοῖν, ἑκατὸν δὲ κύβων τριάδος. σύμπας
 δὲ οὗτος ἀριθμὸς γεωμετρικός, τοιούτου κύριος,
 ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων γενέσεων, ἃς ὅταν
 ἀγνοήσαντες ὑμῖν οἱ φύλακες συνοικίζωσιν νύμφας

546B

546C

546D

νυμφίοις παρὰ καιρόν, οὐκ εὐφυεῖς οὐδ' εὐτυχεῖς παῖδες
 ἔσονται· ὧν καταστήσουσι μὲν τοὺς ἀρίστους οἱ
 πρότεροι, ὅμως δὲ ὄντες ἀνάξιοι, εἰς τὰς τῶν πατέρων
 αὖ δυνάμεις ἐλθόντες, ἡμῶν πρῶτον ἄρξονται ἀμελεῖν
 φύλακες ὄντες, παρ' ἔλαττον τοῦ δέοντος ἡγησάμενοι
 τὰ μουσικῆς, δεύτερον δὲ τὰ γυμναστικῆς, ὅθεν
 ἀμουςότεροι γενήσονται ὑμῖν οἱ νέοι. ἐκ δὲ τούτων
 546E ἄρχοντες οὐ πάνυ φυλακικοὶ καταστήσονται πρὸς τὸ
 547A δοκιμάζειν τὰ Ἡσιόδου τε καὶ τὰ παρ' ὑμῖν γένη,
 χρυσοῦν τε καὶ ἀργυροῦν καὶ χαλκοῦν καὶ σιδηροῦν·
 ὁμοῦ δὲ μιγέντος σιδηροῦ ἀργυρῷ καὶ χαλκοῦ χρυσῷ
 ἀνομοιότης ἐγγενήσεται καὶ ἀνωμαλία ἀνάρμοστος, ἃ
 γενόμενα, οὔ ἂν ἐγγένηται, ἀεὶ τίκτει πόλεμον καὶ
 ἔχθραν. ταύτης τοι γενεῆς χρὴ φάναι εἶναι στάσιν,
 ὅπου ἂν γίγνηται ἀεὶ.

καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη, αὐτὰς ἀποκρίνεσθαι φήσομεν.

καὶ γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ἀνάγκη μούσας γε οὔσας.

547B τί οὖν, ἦ δ' ὅς, τὸ μετὰ τοῦτο λέγουσιν αἱ Μοῦσαι;

στάσεως, ἦν δ' ἐγώ, γενομένης εἰλκέτην ἄρα ἑκατέρω τῷ γένει, τὸ μὲν σιδηροῦν καὶ χαλκοῦν ἐπὶ χρηματισμὸν καὶ γῆς κτηῆσιν καὶ οἰκίας χρυσίου τε καὶ ἀργύρου, τῷ δ' αὖ, τὸ χρυσοῦν τε καὶ ἀργυροῦν, ἅτε οὐ πενομένω ἀλλὰ φύσει ὄντε πλουσίω, τὰς ψυχὰς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν ἠγέτην· βιαζομένων δὲ καὶ ἀντιτεινόντων ἀλλήλοις, εἰς μέσον ὠμολόγησαν γῆν μὲν καὶ οἰκίας κατανειμαμένους ιδιώσασθαι, τοὺς δὲ πρὶν φυλαττομένους ὑπ' αὐτῶν ὡς ἐλευθέρους φίλους τε καὶ τροφείας, δουλωσάμενοι τότε περιοίκους τε καὶ οἰκέτας ἔχοντες, αὐτοὶ πολέμου τε καὶ φυλακῆς αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι.

δοκεῖ μοι, ἔφη, αὕτη ἢ μετάβασις ἐντεῦθεν γίγνεσθαι.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἐν μέσῳ τις ἂν εἴη ἀριστοκρατίας τε καὶ ὀλιγαρχίας αὕτη ἢ πολιτεία;

πάνυ μὲν οὔν.

547D μεταβήσεται μὲν δὴ οὕτω· μεταβᾶσα δὲ πῶς οἰκήσει; ἢ φανερόν ὅτι τὰ μὲν μιμήσεται τὴν προτέραν πολιτείαν, τὰ δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν, ἅτ' ἐν μέσῳ οὔσα, τὸ δέ τι καὶ αὐτῆς ἔξει ἴδιον;

οὕτως, ἔφη.

οὐκοῦν τῷ μὲν τιμᾶν τοὺς ἄρχοντας καὶ γεωργιῶν ἀπέχεσθαι τὸ προπολεμοῦν αὐτῆς καὶ χειροτεχνιῶν καὶ τοῦ ἄλλου χρηματισμοῦ, συσσίτια δὲ κατεσκευάσθαι καὶ γυμναστικῆς τε καὶ τῆς τοῦ πολέμου ἀγωνίας ἐπιμελεῖσθαι, πᾶσι τοῖς τοιούτοις τὴν προτέραν μιμήσεται;

ναί.

547E τῷ δέ γε φοβεῖσθαι τοὺς σοφοὺς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἄγειν, ἅτε οὐκέτι κεκτημένην ἀπλοῦς τε καὶ ἀτενεῖς τοὺς τοιούτους ἄνδρας ἀλλὰ μεικτούς, ἐπὶ δὲ θυμοειδεῖς τε καὶ ἀπλουστέρους ἀποκλίνειν, τοὺς πρὸς πόλεμον μᾶλλον πεφυκότας ἢ πρὸς εἰρήνην, καὶ τοὺς περὶ ταῦτα δόλους τε καὶ μηχανὰς ἐντίμως ἔχειν, καὶ

548A

πολεμοῦσα τὸν αἰὲ χρόνον διάγειν, αὐτὴ ἑαυτῆς αὖ τὰ πολλὰ τῶν τοιούτων ἴδια ἔξει;

ναί.

ἐπιθυμηταὶ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, χρημάτων οἱ τοιοῦτοι ἔσονται, ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, καὶ τιμῶντες ἀγρίως ὑπὸ σκότου χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, ἅτε κεκτημένοι ταμιεῖα καὶ οἰκείους θησαυρούς, οἳ θέμενοι ἂν αὐτὰ κρύψειαν, καὶ αὖ περιβόλους οἰκήσεων, ἀτεχνῶς νεοττιᾶς ἰδίας, ἐν αἷς ἀναλίσκοντες γυναιξί τε καὶ οἷς ἐθέλοιεν ἄλλοις πολλὰ ἂν δαπανῶντο.

ἀληθέστατα, ἔφη.

οὐκοῦν καὶ φειδωλοὶ χρημάτων, ἅτε τιμῶντες καὶ οὐ φανερῶς κτώμενοι, φιλαναλωταὶ δὲ ἀλλοτρίων δι' ἐπιθυμίαν, καὶ λάθρα τὰς ἡδονὰς καρπούμενοι, ὥσπερ παῖδες πατέρα τὸν νόμον ἀποδιδράσκοντες, οὐχ ὑπὸ πειθοῦς ἀλλ' ὑπὸ βίας πεπαιδευμένοι διὰ τὸ τῆς ἀληθινῆς Μούσης τῆς μετὰ λόγων τε καὶ φιλοσοφίας ἡμεληκέναι καὶ πρεσβυτέρως γυμναστικὴν μουσικῆς τετιμηκέναι.

παντάπασιν, ἔφη, λέγεις μεμειγμένην πολιτείαν ἐκ κακοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ.

μέμεικται γάρ, ἦν δ' ἐγώ· διαφανέστατον δ' ἐν αὐτῇ ἐστὶν ἓν τι μόνον ὑπὸ τοῦ θυμοειδοῦς κρατοῦντος, φιλονικίαί καὶ φιλοτιμίαι.

σφόδρα γε, ἦ δ' ὅς.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη μὲν ἡ πολιτεία οὕτω γεγонуῖα καὶ τοιαύτη ἂν τις εἴη, ὡς λόγῳ σχῆμα πολιτείας ὑπογράψαντα μὴ ἀκριβῶς ἀπεργάσασθαι διὰ τὸ ἐξαρκεῖν μὲν ἰδεῖν καὶ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς τὸν τε δικαιοτάτον καὶ τὸν ἀδικώτατον, ἀμήχανον δὲ μήκει ἔργον εἶναι πάσας μὲν πολιτείας, πάντα δὲ ἤθη μηδὲν παραλιπόντα διελθεῖν.

καὶ ὀρθῶς, ἔφη.

τίς οὖν ὁ κατὰ ταύτην τὴν πολιτείαν ἀνὴρ; πῶς τε γενόμενος ποῖός τέ τις ὢν;

οἶμαι μὲν, ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, ἐγγύς τι αὐτὸν Γλαύκωνος τουτουὶ τείνειν ἕνεκά γε φιλονικίας.

548E ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτό γε· ἀλλά μοι δοκεῖ τάδε οὐ κατὰ τοῦτον πεφυκέναι.

τὰ ποῖα;

549A αὐθαδέστερόν τε δεῖ αὐτόν, ἦν δ' ἐγώ, εἶναι καὶ ὑποαμουσότερον, φιλόμουσον δέ, καὶ φιλήκοον μὲν, ῥητορικὸν δ' οὐδαμῶς. καὶ δούλοις μὲν τις ἂν ἄγριος εἶη ὁ τοιοῦτος, οὐ καταφρονῶν δούλων, ὥσπερ ὁ ἱκανῶς πεπαιδευμένος, ἐλευθέροις δὲ ἡμέρος, ἀρχόντων δὲ σφόδρα ὑπήκοος, φίλαρχος δὲ καὶ φιλότιμος, οὐκ ἀπὸ τοῦ λέγειν ἀξιῶν ἄρχειν οὐδ' ἀπὸ τοιούτου οὐδενός, ἀλλ' ἀπὸ ἔργων τῶν τε πολεμικῶν καὶ τῶν περὶ τὰ πολεμικά, φιλογυμναστής τέ τις ὢν καὶ φιλόθηρος.

ἔστι γάρ, ἔφη, τοῦτο τὸ ἦθος ἐκείνης τῆς πολιτείας.

549B οὐκοῦν καὶ χρημάτων, ἦν δ' ἐγώ, ὁ τοιοῦτος νέος μὲν ὢν καταφρονοῖ ἂν, ὅσῳ δὲ πρεσβύτερος γίγνοιτο, μᾶλλον ἀεὶ ἀσπάζοιτο ἂν τῷ τε μετέχειν τῆς τοῦ φιλοχρημάτου φύσεως καὶ μὴ εἶναι εἰλικρινῆς πρὸς ἀρετὴν διὰ τὸ ἀπολειφθῆναι τοῦ ἀρίστου φύλακος;

τίνος; ἦ δ' ὅς ὁ Ἀδείμαντος.

λόγου, ἦν δ' ἐγώ, μουσικῆ κεκραμένου· ὅς μόνος ἐγγενόμενος σωτὴρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι.

καλῶς, ἔφη, λέγεις.

καὶ ἔστι μὲν γ', ἦν δ' ἐγώ, τοιοῦτος ὁ τιμοκρατικὸς νεανίας, τῇ τοιαύτῃ πόλει ἐοικώς.

πάνυ μὲν οὔν.

γίγνεται δέ γ', εἶπον, οὔτος ᾧδὲ πως· ἐνίοτε πατρὸς ἀγαθοῦ ὦν νέος υἱὸς ἐν πόλει οἰκοῦντος οὐκ εὖ πολιτευομένη, φεύγοντος τάς τε τιμὰς καὶ ἀρχὰς καὶ δίκας καὶ τὴν τοιαύτην πᾶσαν φιλοπραγμοσύνην καὶ ἐθέλοντος ἐλαττοῦσθαι ὥστε πράγματα μὴ ἔχειν —

πῆ δὴ, ἔφη, γίγνεται;

ὅταν, ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τῆς μητρὸς ἀκούη ἀχθομένης ὅτι οὐ τῶν ἀρχόντων αὐτῇ ὁ ἀνὴρ ἐστίν, καὶ ἐλαττουμένης διὰ ταῦτα ἐν ταῖς ἄλλαις γυναιξίν, ἔπειτα ὀρώσης μὴ σφόδρα περὶ χρήματα σπουδάζοντα μηδὲ μαχόμενον καὶ λοιδορούμενον ἰδία τε ἐν

δικαστηρίοις καὶ δημοσίᾳ, ἀλλὰ ῥαθύμως πάντα τὰ τοιαῦτα φέροντα, καὶ ἑαυτῷ μὲν τὸν νοῦν προσέχοντα ἀεὶ αἰσθάνηται, ἑαυτὴν δὲ μήτε πάνυ τιμῶντα μήτε ἀτιμάζοντα, ἐξ ἀπάντων τούτων ἀχθομένης τε καὶ λεγούσης ὡς ἄνανδρός τε αὐτῷ ὁ πατήρ καὶ λίαν ἀνειμένος, καὶ ἄλλα δὴ ὅσα καὶ οἷα φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες περὶ τῶν τοιούτων ὑμνεῖν.

καὶ μάλ', ἔφη ὁ Ἀδείμαντος, πολλά τε καὶ ὅμοια ἑαυταῖς.

οἶσθα οὔν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι καὶ οἱ οἰκέται τῶν τοιούτων ἐνίοτε λάθρα πρὸς τοὺς υἱεῖς τοιαῦτα λέγουσιν, οἱ δοκοῦντες εὔνοι εἶναι, καὶ ἐάν τινα ἴδωσιν ἢ ὀφείλοντα χρήματα, ᾧ μὴ ἐπεξέρχεται ὁ πατήρ, ἢ τι ἄλλο ἀδικοῦντα, διακελεύονται ὅπως, ἐπειδὴν ἀνὴρ γένηται, τιμωρήσεται πάντας τοὺς τοιούτους καὶ ἀνὴρ μᾶλλον ἔσται τοῦ πατρός. καὶ ἐξιὼν ἕτερα τοιαῦτα ἀκούει καὶ ὁρᾷ, τοὺς μὲν τὰ αὐτῶν πράττοντας ἐν τῇ πόλει ἠλιθίους τε καλουμένους καὶ ἐν σμικρῷ λόγῳ ὄντας, τοὺς δὲ μὴ τὰ αὐτῶν τιμωμένους τε καὶ ἐπαινουμένους. τότε δὴ ὁ νέος πάντα τὰ τοιαῦτα

ἀκούων τε καὶ ὄρων, καὶ αὖ τοὺς τοῦ πατρὸς λόγους ἀκούων τε καὶ ὄρων τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐγγύθεν παρὰ τὰ τῶν ἄλλων, ἐλκόμενος ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων, τοῦ μὲν πατρὸς αὐτοῦ τὸ λογιστικὸν ἐν τῇ ψυχῇ ἄρδοντός τε καὶ αὔξοντος, τῶν δὲ ἄλλων τό τε ἐπιθυμητικὸν καὶ τὸ θυμοειδές, διὰ τὸ μὴ κακοῦ ἀνδρὸς εἶναι τὴν φύσιν, ὁμιλίαις δὲ ταῖς τῶν ἄλλων κακαῖς κεχρηῆσθαι, εἰς τὸ μέσον ἐλκόμενος ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἦλθε, καὶ τὴν ἐν ἑαυτῷ ἀρχὴν παρέδωκε τῷ μέσῳ τε καὶ φιλονίκῳ καὶ θυμοειδεῖ, καὶ ἐγένετο ὑψηλόφρων τε καὶ φιλότιμος ἀνὴρ.

κομιδῇ μοι, ἔφη, δοκεῖς τὴν τούτου γένεσιν διεληλυθέναι.

ἔχομεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τὴν τε δευτέραν πολιτείαν καὶ τὸν δεύτερον ἄνδρα.

ἔχομεν, ἔφη.

οὐκοῦν μετὰ τοῦτο, τὸ τοῦ Αἰσχύλου, λέγωμεν, «ἄλλον ἄλλη πρὸς πόλει τεταγμένον,» μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν προτέραν τὴν πόλιν;

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

εἴη δέ γ' ἄν, ὡς ἐγῶμαι, ὀλιγαρχία ἢ μετὰ τὴν τοιαύτην πολιτείαν.

λέγεις δέ, ἦ δ' ὅς, τὴν ποίαν κατάστασιν ὀλιγαρχίαν;

τὴν ἀπὸ τιμημάτων, ἣν δ' ἐγώ, πολιτείαν, ἐν ἣ ὁί μὲν πλούσιοι ἄρχουσιν, πένητι δὲ οὐ μέτεστιν ἀρχῆς.

μανθάνω, ἦ δ' ὅς.

οὐκοῦν ὡς μεταβαίνει πρῶτον ἐκ τῆς τιμαρχίας εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, ῥητέον;

ναί.

καὶ μήν, ἣν δ' ἐγώ, καὶ τυφλῶ γε δῆλον ὡς μεταβαίνει.

πῶς;

τὸ ταμιεῖον, ἣν δ' ἐγώ, ἐκεῖνο ἐκάστω χρυσίου πληρούμενον ἀπόλλυσι τὴν τοιαύτην πολιτείαν. πρῶτον μὲν γὰρ δαπάνας αὐτοῖς ἐξευρίσκουσιν, καὶ τοὺς

νόμους ἐπὶ τοῦτο παράγουσιν, ἀπειθοῦντες αὐτοί τε καὶ γυναῖκες αὐτῶν.

εἰκός, ἔφη.

ἔπειτά γε οἶμαι ἄλλος ἄλλον ὁρῶν καὶ εἰς ζῆλον ἰὼν τὸ πλῆθος τοιοῦτον αὐτῶν ἀπηργάσαντο.

εἰκός.

τοῦντεῦθεν τοίνυν, εἶπον, προϊόντες εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ χρηματίζεσθαι, ὅσῳ ἂν τοῦτο τιμιώτερον ἡγῶνται, τοσοῦτῳ ἀρετὴν ἀτιμοτέραν. ἢ οὐχ οὕτω πλούτου ἀρετὴ διέστηκεν, ὥσπερ ἐν πλάστιγγι ζυγοῦ κειμένου ἑκατέρου, αἰεὶ τοῦναντίον ῥέποντε;

καὶ μάλ', ἔφη.

τιμωμένου δὴ πλούτου ἐν πόλει καὶ τῶν πλουσίων ἀτιμοτέρα ἀρετὴ τε καὶ οἱ ἀγαθοί.

δῆλον.

ἀσκεῖται δὴ τὸ αἰεὶ τιμώμενον, ἀμελεῖται δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον.

οὕτω.

ἀντὶ δὴ φιλονίκων καὶ φιλοτίμων ἀνδρῶν φιλοχρηματισταὶ καὶ φιλοχρήματοι τελευτῶντες ἐγένοντο, καὶ τὸν μὲν πλούσιον ἐπαινοῦσιν τε καὶ θαυμάζουσι καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἄγουσι, τὸν δὲ πένητα ἀτιμάζουσι.

πάνυ γε.

οὐκοῦν τότε δὴ νόμον τίθενται ὄρον πολιτείας ὀλιγαρχικῆς ταξάμενοι πλῆθος χρημάτων, οὓ μὲν μᾶλλον ὀλιγαρχία, πλέον, οὓ δ' ἥττον, ἔλαττον, προειπόντες ἀρχῶν μὴ μετέχειν ὧ ἂν μὴ ἦ οὐσία εἰς τὸ ταχθὲν τίμημα, ταῦτα δὲ ἢ βία μεθ' ὀπλων διαπράττονται, ἢ καὶ πρὸ τούτου φοβήσαντες κατεστήσαντο τὴν τοιαύτην πολιτείαν. ἢ οὐχ οὕτως;

οὕτω μὲν οὔν.

ἢ μὲν δὴ κατάστασις ὡς ἔπος εἰπεῖν αὕτη.

ναί, ἔφη· ἀλλὰ τίς δὴ ὁ τρόπος τῆς πολιτείας; καὶ ποῖά ἐστιν ἃ ἔφαμεν αὐτὴν ἀμαρτήματα ἔχειν;

πρῶτον μὲν, ἔφην, τοῦτο αὐτό, ὅρος αὐτῆς οἴος
 ἐστίν. ἄθρει γάρ, εἰ νεῶν οὕτω τις ποιοῖτο κυβερνήτας,
 ἀπὸ τιμημάτων, τῷ δὲ πένητι, εἰ καὶ
 κυβερνητικώτερος εἶη, μὴ ἐπιτρέποι —

πονηράν, ἧ δ' ὅς, τὴν ναυτιλίαν αὐτοὺς
 ναυτίλλεσθαι.

οὐκοῦν καὶ περὶ ἄλλου οὕτως ὄτουοῦν ἀρχῆς;

οἶμαι ἔγωγε.

πλὴν πόλεως; ἦν δ' ἐγώ· ἢ καὶ πόλεως πέρι;

πολύ γ', ἔφη, μάλιστα, ὅσω χαλεπωτάτη καὶ
 μεγίστη ἡ ἀρχή.

ἐν μὲν δὴ τοῦτο τοσοῦτον ὀλιγαρχία ἂν ἔχοι
 ἀμάρτημα.

φαίνεται.

τί δέ; τόδε ἄρα τι τούτου ἔλαττον;

τὸ ποῖον;

τὸ μὴ μίαν ἀλλὰ δύο ἀνάγκη εἶναι τὴν τοιαύτην πόλιν, τὴν μὲν πενήτων, τὴν δὲ πλουσίων, οἰκοῦντας ἐν τῷ αὐτῷ, ἀεὶ ἐπιβουλεύοντας ἀλλήλοις.

οὐδὲν μὰ Δί', ἔφη, ἔλαττον.

ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τόδε καλόν, τὸ ἀδυνάτους εἶναι ἴσως πόλεμόν τινα πολεμεῖν διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι ἢ χρωμένους τῷ πλήθει ὀπλισμένῳ δεδιέναι μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους, ἢ μὴ χρωμένους ὡς ἀληθῶς ὀλιγαρχικούς φανῆναι ἐν αὐτῷ τῷ μάχεσθαι, καὶ ἅμα χρήματα μὴ ἐθέλειν εἰσφέρειν, ἅτε φιλοχρημάτων.

οὐ καλόν.

τί δέ; ὃ πάλαι ἐλοιδοροῦμεν, τὸ πολυπραγμονεῖν γεωργοῦντας καὶ χρηματιζομένους καὶ πολεμοῦντας ἅμα τοὺς αὐτοὺς ἐν τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἣ δοκεῖ ὀρθῶς ἔχειν;

οὐδ' ὀπωστιοῦν.

ὄρα δὴ, τούτων πάντων τῶν κακῶν εἰ τόδε μέγιστον αὕτη πρώτη παραδέχεται.

τὸ ποῖον;

τὸ ἐξεῖναι πάντα τὰ αὐτοῦ ἀποδόσθαι, καὶ ἄλλω κτήσασθαι τὰ τούτου, καὶ ἀποδόμενον οἰκεῖν ἐν τῇ πόλει μηδὲν ὄντα τῶν τῆς πόλεως μερῶν, μήτε χρηματιστήν μήτε δημιουργὸν μήτε ἵππέα μήτε ὀπλίτην, ἀλλὰ πένητα καὶ ἄπορον κεκλημένον.

πρώτη, ἔφη.

οὕκουν διακωλύεταιί γε ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις τὸ τοιοῦτον· οὐ γὰρ ἂν οἱ μὲν ὑπέρπλουτοι ᾗσαν, οἱ δὲ παντάπασι πένητες.

ὀρθῶς.

τόδε δὲ ἄθρει· ἄρα ὅτε πλούσιος ὢν ἀνήλισκεν ὁ τοιοῦτος, μᾶλλον τι τότε ᾗν ὄφελος τῇ πόλει εἰς ἀνυδὴ ἐλέγομεν; ἢ ἐδόκει μὲν τῶν ἀρχόντων εἶναι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ οὔτε ἀρχων οὔτε ὑπηρέτης ᾗν αὐτῆς, ἀλλὰ τῶν ἐτοίμων ἀναλωτῆς;

οὕτως, ἔφη· ἐδόκει, ᾗν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀναλωτῆς.

βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, φῶμεν αὐτόν, ὡς ἐν κηρίῳ κηφήν ἐγγίγνεται, σμήνους νόσημα, οὕτω καὶ τὸν τοιοῦτον ἐν οἰκίᾳ κηφήνα ἐγγίγνεσθαι, νόσημα πόλεως;

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες.

οὐκοῦν, ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς μὲν πτηνοὺς κηφήνας πάντας ἀκέντρους ὁ θεὸς πεποίηκεν, τοὺς δὲ πεζοὺς τούτους ἐνίους μὲν αὐτῶν ἀκέντρους, ἐνίους δὲ δεινὰ κέντρα ἔχοντας; καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀκέντρων πτωχοὶ πρὸς τὸ γῆρας τελευτῶσιν, ἐκ δὲ τῶν κεκεντρωμένων πάντες ὅσοι κέκληνται κακοῦργοι;

ἀληθέστατα, ἔφη.

δῆλον ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἐν πόλει οὗ ἂν ἴδης πτωχοὺς, ὅτι εἰσὶ που ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀποκεκρυμμένοι κλέπται τε καὶ βαλλαντιατόμοι καὶ ἱερόσυλοι καὶ πάντων τῶν τοιούτων κακῶν δημιουργοί.

δῆλον, ἔφη.

τί οὖν; ἐν ταῖς ὀλιγαρχουμέναις πόλεσι πτωχοὺς οὐχ ὀρεῶς ἐνόντας;

ὀλίγου γ', ἔφη, πάντας τοὺς ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων.

552E μὴ οὖν οἴομεθα, ἔφην ἐγώ, καὶ κακούργους πολλοὺς ἐν αὐταῖς εἶναι κέντρα ἔχοντας, οὓς ἐπιμελεία βία κατέχουσιν αἱ ἀρχαί;

οἴομεθα μὲν οὖν, ἔφη.

ἄρ' οὖν οὐ δι' ἀπαιδευσίαν καὶ κακὴν τροφήν καὶ κατὰστασιν τῆς πολιτείας φήσομεν τοὺς τοιούτους αὐτόθι ἐγγίγνεσθαι;

φήσομεν.

ἀλλ' οὖν δὴ τοιαύτη γέ τις ἂν εἴη ἢ ὀλιγαρχουμένη πόλις καὶ τοσαῦτα κακὰ ἔχουσα, ἴσως δὲ καὶ πλείω.

σχεδὸν τι, ἔφη.

553A ἀπειργάσθω δὴ ἡμῖν καὶ αὕτη, ἣν δ' ἐγώ, ἢ πολιτεία, ἣν ὀλιγαρχίαν καλοῦσιν, ἐκ τιμημάτων

ἔχουσα τοὺς ἄρχοντας· τὸν δὲ ταύτη ὅμοιον μετὰ ταῦτα σκοπῶμεν, ὡς τε γίγνεται οἷός τε γενόμενός ἐστιν.

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

ἄρ' οὖν ὧδε μάλιστα εἰς ὀλιγαρχικὸν ἐκ τοῦ τιμοκρατικοῦ ἐκείνου μεταβάλλει;

πῶς;

ὅταν αὐτοῦ παῖς γενόμενος τὸ μὲν πρῶτον ζηλοῖ τε τὸν πατέρα καὶ τὰ ἐκείνου ἴχνη διώκη, ἔπειτα αὐτὸν ἴδη ἐξαίφνης πταίσαντα ὡσπερ πρὸς ἔρματι πρὸς τῇ πόλει, καὶ ἐκχέαντα τὰ τε αὐτοῦ καὶ ἑαυτόν, ἢ στρατηγήσαντα ἢ τιν' ἄλλην μεγάλην ἀρχὴν ἄρξαντα, εἶτα εἰς δικαστήριον ἐμπεσόντα ὑπὸ συκοφαντῶν ἢ ἀποθανόντα ἢ ἐκπεσόντα ἢ ἀτιμωθέντα καὶ τὴν οὐσίαν ἅπασαν ἀποβαλόντα.

εἰκός γ', ἔφη.

ιδὼν δέ γε, ὦ φίλε, ταῦτα καὶ παθὼν καὶ ἀπολέσας τὰ ὄντα, δείσας οἶμαι εὐθύς ἐπὶ κεφαλὴν

553C ὠθεῖ ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ φιλοτιμίαν
 τε καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐκεῖνο, καὶ ταπεινωθεῖς ὑπὸ
 πενίας πρὸς χρηματισμὸν τραπόμενος γλίσχρως καὶ
 κατὰ σμικρὸν φειδόμενος καὶ ἐργαζόμενος χρήματα
 συλλέγεται. ἄρ' οὐκ οἶει τὸν τοιοῦτον τότε εἰς μὲν τὸν
 θρόνον ἐκεῖνον τὸ ἐπιθυμητικὸν τε καὶ φιλοχρήματον
 ἐγκαθίζειν καὶ μέγαν βασιλέα ποιεῖν ἐν ἑαυτῷ, τιάρας
 τε καὶ στρεπτοὺς καὶ ἀκινάκας παραζωννύντα;

ἔγωγ', ἔφη.

553D τὸ δέ γε οἶμαι λογιστικὸν τε καὶ θυμοειδὲς χαμαὶ
 ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρακαθίσας ὑπ' ἐκείνω καὶ
 καταδουλωσάμενος, τὸ μὲν οὐδὲν ἄλλο ἐᾷ λογίζεσθαι
 οὐδὲ σκοπεῖν ἄλλ' ἢ ὀπόθεν ἐξ ἐλαττόνων χρημάτων
 πλείω ἔσται, τὸ δὲ αὖ θαυμάζειν καὶ τιμᾶν μηδὲν
 ἄλλο ἢ πλοῦτόν τε καὶ πλουσίους, καὶ φιλοτιμεῖσθαι
 μηδ' ἐφ' ἐνὶ ἄλλω ἢ ἐπὶ χρημάτων κτήσει καὶ ἐάν τι
 ἄλλο εἰς τοῦτο φέρη.

οὐκ ἔστ' ἄλλη, ἔφη, μεταβολὴ οὕτω ταχεῖά τε καὶ
 ἰσχυρά ἐκ φιλοτίμου νέου εἰς φιλοχρήματον.

553E ἄρ' οὖν οὗτος, ἦν δ' ἐγώ, ὀλιγαρχικός ἐστιν;

ἢ γοῦν μεταβολὴ αὐτοῦ ἐξ ὁμοίου ἀνδρός ἐστι τῆ πολιτεία, ἐξ ἧς ἢ ὀλιγαρχία μετέστη.

σκοπῶμεν δὴ εἰ ὅμοιος ἂν εἴη.

σκοπῶμεν.

οὐκοῦν πρῶτον μὲν τῷ χρήματα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι ὅμοιος ἂν εἴη;

πῶς δ' οὐ;

καὶ μὲν τῷ γε φειδωλὸς εἶναι καὶ ἐργάτης, τὰς ἀναγκαίους ἐπιθυμίας μόνον τῶν παρ' αὐτῷ ἀποπιμπλάς, τὰ δὲ ἄλλα ἀναλώματα μὴ παρεχόμενος, ἀλλὰ δουλούμενος τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ὡς ματαίους.

πάνυ μὲν οὔν.

αὐχμηρὸς γέ τις, ἦν δ' ἐγώ, ὢν καὶ ἀπὸ παντὸς περιουσίαν ποιούμενος, θησαυροποιὸς ἀνὴρ — οὓς δὴ καὶ ἐπαινεῖ τὸ πλῆθος — ἢ οὐχ οὗτος ἂν εἴη ὁ τῆ τοιαύτη πολιτεία ὅμοιος;

ἐμοὶ γοῦν, ἔφη, δοκεῖ· χρήματα γοῦν μάλιστα
ἔντιμα τῇ τε πόλει καὶ παρὰ τῷ τοιούτῳ.

οὐ γὰρ οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, παιδεία ὁ τοιοῦτος
προσέσχηκεν.

οὐ δοκῶ, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν τυφλὸν ἡγεμόνα τοῦ χοροῦ
ἐστήσατο καὶ ἐτίμα μάλιστα.

εὔ, ἦν δ' ἐγώ. τότε δὲ σκόπει κηφηνώδεις
ἐπιθυμίας ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν μὴ φῶμεν
ἐγγίγνεσθαι, τὰς μὲν πτωχικάς, τὰς δὲ κακούργους,
κατεχομένας βία ὑπὸ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας;

καὶ μάλ', ἔφη.

οἷσθ' οὔν, εἶπον, οἷ ἀποβλέψας κατόψει αὐτῶν τὰς
κακουργίας;

ποῖ; ἔφη.

εἰς τὰς τῶν ὀρφανῶν ἐπιτροπεύσεις, καὶ εἴ πού τι
αὐτοῖς τοιοῦτον συμβαίνει, ὥστε πολλῆς ἐξουσίας
λαβέσθαι τοῦ ἀδικεῖν.

ἀληθῆ.

ἄρ' οὖν οὐ τούτῳ δῆλον ὅτι ἐν τοῖς ἄλλοις συμβολαίοις ὁ τοιοῦτος, ἐν οἷς εὐδοκιμεῖ δοκῶν δίκαιος εἶναι, ἐπεικεῖ τινὶ ἑαυτοῦ βία κατέχει ἄλλας κακὰς ἐπιθυμίας ἐνούσας, οὐ πείθων ὅτι οὐκ ἄμεινον, οὐδ' ἡμερῶν λόγῳ, ἀλλ' ἀνάγκη καὶ φόβῳ, περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας τρέμων;

καὶ πάνυ γ', ἔφη.

καὶ νῆ Δία, ἣν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, τοῖς πολλοῖς γε αὐτῶν ἐνευρήσεις, ὅταν δέη τὰλλότρια ἀναλίσκειν, τὰς τοῦ κηφῆνος συγγενεῖς ἐνούσας ἐπιθυμίας.

καὶ μάλα, ἣ δ' ὅς, σφόδρα.

οὐκ ἄρ' ἂν εἶη ἀστασίαστος ὁ τοιοῦτος ἐν ἑαυτῷ, οὐδὲ εἷς ἀλλὰ διπλοῦς τις, ἐπιθυμίας δὲ ἐπιθυμιῶν ὡς τὸ πολὺ κρατούσας ἂν ἔχοι βελτίους χειρόνων.

ἔστιν οὕτω.

διὰ ταῦτα δὴ οἶμαι εὐσχημονέστερος ἂν πολλῶν ὁ τοιοῦτος εἶη· ὁμονοητικῆς δὲ καὶ ἡρμοσμένης τῆς ψυχῆς ἀληθῆς ἀρετῆ πόρρω ποι ἐκφεύγοι ἂν αὐτόν.

δοκεῖ μοι.

555A καὶ μὴν ἀνταγωνιστῆς γε ἰδίᾳ ἐν πόλει ὁ φειδωλὸς
 φαῦλος ἢ τινος νίκης ἢ ἄλλης φιλοτιμίας τῶν καλῶν,
 χρήματά τε οὐκ ἐθέλων εὐδοξίας ἕνεκα καὶ τῶν
 τοιούτων ἀγῶνων ἀναλίσκειν, δεδιὼς τὰς ἐπιθυμίας
 τὰς ἀναλωτικὰς ἐγείρειν καὶ συμπαρακαλεῖν ἐπὶ
 συμμαχίαν τε καὶ φιλονικίαν, ὀλίγοις τισὶν ἑαυτοῦ
 πολεμῶν ὀλιγαρχικῶς τὰ πολλὰ ἠττᾶται καὶ πλουτεῖ.

καὶ μάλα, ἔφη.

ἔτι οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἀπιστοῦμεν μὴ κατὰ τὴν
 ὀλιγαρχουμένην πόλιν ὁμοιότητι τὸν φειδωλὸν τε καὶ
 555B χρηματιστὴν τετάχθαι;

οὐδαμῶς, ἔφη.

δημοκρατίαν δὴ, ὡς ἔοικε, μετὰ τοῦτο σκεπτέον,
 τίνα τε γίγνεται τρόπον, γενομένη τε ποῖόν τινα ἔχει,
 ἴν' αὖ τὸν τοῦ τοιούτου ἀνδρὸς τρόπον γνόντες
 παραστησώμεθ' αὐτὸν εἰς κρίσιν.

ὁμοίως γοῦν ἄν, ἔφη, ἡμῖν αὐτοῖς πορευοίμεθα.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, μεταβάλλει μὲν τρόπον τινὰ τοιόνδε ἐξ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν, δι' ἀπληστίαν τοῦ προκειμένου ἀγαθοῦ, τοῦ ὡς πλουσιώτατον δεῖν γίγνεσθαι;

πῶς δῆ;

555C ἄτε οἶμαι ἄρχοντες ἐν αὐτῇ οἱ ἄρχοντες διὰ τὸ πολλὰ κεκτῆσθαι, οὐκ ἐθέλουσιν εἶργειν νόμῳ τῶν νέων ὅσοι ἂν ἀκόλαστοι γίγνωνται, μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς ἀναλίσκειν τε καὶ ἀπολλύναι τὰ αὐτῶν, ἵνα ὠνούμενοι τὰ τῶν τοιούτων καὶ εἰσδανείζοντες ἔτι πλουσιώτεροι καὶ ἐντιμότεροι γίγνωνται.

παντός γε μᾶλλον.

οὐκοῦν δῆλον ἤδη τοῦτο ἐν πόλει, ὅτι πλοῦτον τιμᾶν καὶ σωφροσύνην ἅμα ἱκανῶς κτᾶσθαι ἐν τοῖς πολίταις ἀδύνατον, ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τοῦ ἐτέρου ἀμελεῖν ἢ τοῦ ἐτέρου;

555D ἐπεικῶς, ἔφη, δῆλον.

παραμελοῦντες δὴ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ ἐφιέντες ἀκολασταίνειν οὐκ ἀγεννεῖς ἐνίοτε ἀνθρώπους πένητας ἠνάγκασαν γενέσθαι.

μάλα γε.

κάθηνται δὴ οἶμαι οὔτοι ἐν τῇ πόλει κεκεντρομένοι τε καὶ ἐξωπλισμένοι, οἱ μὲν ὀφείλοντες χρέα, οἱ δὲ ἄτιμοι γεγονότες, οἱ δὲ ἀμφότερα, μισοῦντές τε καὶ ἐπιβουλεύοντες τοῖς κτησαμένοις τὰ αὐτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις, νεωτερισμοῦ ἐρῶντες.

ἔστι ταῦτα.

οἱ δὲ δὴ χρηματισταὶ ἐγκύψαντες, οὐδὲ δοκοῦντες τούτους ὄρα̃ν, τῶν λοιπῶν τὸν ἀεὶ ὑπείκοντα ἐνιέντες ἀργύριον τιτρώσκοντες, καὶ τοῦ πατρὸς ἐκγόνους τόκους πολλαπλασίους κομιζόμενοι, πολὺν τὸν κηφῆνα καὶ πτωχὸν ἐμποιοῦσι τῇ πόλει.

πῶς γάρ, ἔφη, οὐ πολύν;

καὶ οὔτε γ' ἐκείνη, ἣν δ' ἐγώ, τὸ τοιοῦτον κακὸν ἐκκαόμενον ἐθέλουσιν ἀποσβεννύναι, εἴργοντες τὰ

αὐτοῦ ὅπη τις βούλεται τρέπειν, οὔτε τῆδε, ἢ αὖ
κατὰ ἕτερον νόμον τὰ τοιαῦτα λύεται.

κατὰ δὴ τίνα;

ὅς μετ' ἐκεῖνόν ἐστι δεύτερος καὶ ἀναγκάζων
ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι τοὺς πολίτας. ἐὰν γὰρ ἐπὶ τῷ
556B αὐτοῦ κινδύνῳ τὰ πολλά τις τῶν ἐκουσίων
συμβολαίων προστάττη συμβάλλειν, χρηματίζονται
μὲν ἂν ἦττον ἀναιδῶς ἐν τῇ πόλει, ἐλάττω δ' ἐν
αὐτῇ φύοιτο τῶν τοιούτων κακῶν οἴων νυνδὴ εἴπομεν.

καὶ πολὺ γε, ἢ δ' ὅς.

νῦν δέ γ', ἔφην ἐγώ, διὰ πάντα τὰ τοιαῦτα τοὺς
μὲν δὴ ἀρχομένους οὔτω διατιθέασιν ἐν τῇ πόλει οἱ
ἄρχοντες· σφᾶς δὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς αὐτῶν — ἄρ' οὐ
τρυφῶντας μὲν τοὺς νέους καὶ ἀπόνους καὶ πρὸς τὰ
556C τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς, μαλακοὺς δὲ
καρτερεῖν πρὸς ἡδονάς τε καὶ λύπας καὶ ἀργούς;

τί μὴν;

αὐτοὺς δὲ πλὴν χρηματισμοῦ τῶν ἄλλων ἡμεληκότας, καὶ οὐδὲν πλείω ἐπιμέλειαν πεποιημένους ἀρετῆς ἢ τοὺς πένητας;

οὐ γὰρ οὖν.

οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι ὅταν παραβάλλωσιν ἀλλήλοις οἱ τε ἄρχοντες καὶ οἱ ἀρχόμενοι ἢ ἐν ὁδῶν πορείαις ἢ ἐν ἄλλαις τισὶ κοινωνίαις, ἢ κατὰ θεωρίας ἢ κατὰ στρατείας, ἢ σύμπλοι γιγνόμενοι ἢ συστρατιῶται, ἢ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κινδύνοις ἀλλήλους θεώμενοι μηδαμῇ ταύτη καταφρονῶνται οἱ πένητες ὑπὸ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ πολλάκις ἰσχνὸς ἀνὴρ πένης, ἠλιωμένος, παραταχθεὶς ἐν μάχῃ πλουσίῳ ἐσκιατροφηκότι, πολλὰς ἔχοντι σάρκας ἀλλοτρίας, ἴδη ἄσθματός τε καὶ ἀπορίας μεστόν, ἃρ' οἶει αὐτὸν οὐχ ἠγεῖσθαι κακία τῇ σφετέρᾳ πλουτεῖν τοὺς τοιούτους, καὶ ἄλλον ἄλλω παραγγέλλειν, ὅταν ἰδίᾳ συγγίγνωνται, ὅτι «ἄνδρες ἡμέτεροι· εἰσὶ γὰρ οὐδέν;»

εὔ οἶδα μὲν οὖν, ἔφη, ἔγωγε, ὅτι οὕτω ποιοῦσιν.

οὐκοῦν ὡσπερ σῶμα νοσῶδες μικρᾶς ῥοπῆς ἔξωθεν δεῖται προσλαβέσθαι πρὸς τὸ κάμνειν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω στασιάζει αὐτὸ αὐτῷ, οὕτω δὴ καὶ ἡ κατὰ ταύτᾳ ἐκείνῃ διακειμένη πόλις ἀπὸ σμικρᾶς προφάσεως, ἔξωθεν ἐπαγομένων ἢ τῶν ἑτέρων ἐξ ὀλιγαρχουμένης πόλεως συμμαχίαν ἢ τῶν ἑτέρων ἐκ δημοκρατουμένης, νοσεῖ τε καὶ αὐτῇ αὐτῇ μάχεται, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἔξω στασιάζει;

καὶ σφόδρα γε.

δημοκρατία δὴ οἶμαι γίγνεται ὅταν οἱ πένητες νικήσαντες τοὺς μὲν ἀποκτείνωσι τῶν ἑτέρων, τοὺς δὲ ἐκβάλωσι, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐξ ἴσου μεταδῶσι πολιτείας τε καὶ ἀρχῶν, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἀπὸ κλήρων αἱ ἀρχαὶ ἐν αὐτῇ γίνονται.

ἔστι γάρ, ἔφη, αὕτη ἡ κατάστασις δημοκρατίας, εἴαντε καὶ δι' ὀπλων γένηται εἴαντε καὶ διὰ φόβον ὑπεξελθόντων τῶν ἑτέρων.

τίνα δὴ οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτοι τρόπον οἰκοῦσι; καὶ ποία τις ἢ τοιαύτη αὖ πολιτεία; δῆλον γὰρ ὅτι ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ δημοκρατικός τις ἀναφανήσεται.

δῆλον, ἔφη.

οὐκοῦν πρῶτον μὲν δὴ ἐλεύθεροι, καὶ ἐλευθερίας ἢ πόλις μεστή καὶ παρρησίας γίγνεται, καὶ ἐξουσία ἐν αὐτῇ ποιεῖν ὅτι τις βούλεται;

λέγεταιί γε δὴ, ἔφη.

ὅπου δέ γε ἐξουσία, δῆλον ὅτι ἴδιαν ἕκαστος ἂν κατασκευὴν τοῦ αὐτοῦ βίου κατασκευάζοιτο ἐν αὐτῇ, ἥτις ἕκαστον ἀρέσκοι.

δῆλον.

παντοδαποὶ δὴ ἂν οἶμαι ἐν ταύτῃ τῇ πολιτεία μάλιστ' ἐγγίγνοιτο ἄνθρωποι.

πῶς γὰρ οὐ;

κινδυνεύει, ἦν δ' ἐγώ, καλλίστη αὕτη τῶν πολιτειῶν εἶναι ὥσπερ ἰμάτιον ποικίλον πᾶσιν ἄνθεσι

πεποικιλμένον, οὕτω καὶ αὕτη πᾶσιν ἤθεσιν πεποικιλμένη καλλίστη ἂν φαίνοιτο. καὶ ἴσως μὲν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ταύτην, ὥσπερ οἱ παῖδές τε καὶ αἱ γυναῖκες τὰ ποικίλα θεώμενοι, καλλίστην ἂν πολλοὶ κρίνειαν.

καὶ μάλ', ἔφη.

557D καὶ ἔστιν γε, ὦ μακάριε, ἦν δ' ἐγώ, ἐπιτήδειον ζητεῖν ἐν αὐτῇ πολιτείαν.

τί δή;

ὅτι πάντα γένη πολιτειῶν ἔχει διὰ τὴν ἐξουσίαν, καὶ κινδυνεύει τῷ βουλομένῳ πόλιν κατασκευάζειν, ὃ νυνδὴ ἡμεῖς ἐποιοῦμεν, ἀναγκαῖον εἶναι εἰς δημοκρατουμένην ἐλθόντι πόλιν, ὅς ἂν αὐτὸν ἀρέσκη τρόπος, τοῦτον ἐκλέξασθαι, ὥσπερ εἰς παντοπώλιον ἀφικομένῳ πολιτειῶν, καὶ ἐκλεξαμένῳ οὕτω κατοικίζειν.

557E ἴσως γοῦν, ἔφη, οὐκ ἂν ἀποροῖ παραδειγμάτων.

τὸ δὲ μηδεμίαν ἀνάγκην, εἶπον, εἶναι ἄρχειν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, μηδ' ἂν ἦς ἱκανὸς ἄρχειν, μηδὲ αὖ ἄρχεσθαι, ἐὰν μὴ βούλη, μηδὲ πολεμεῖν πολεμούντων, μηδὲ εἰρήνην ἄγειν τῶν ἄλλων ἀγόντων, ἐὰν μὴ ἐπιθυμῆς εἰρήνης, μηδὲ αὖ, ἐὰν τις ἄρχειν νόμος σε διακωλύη ἢ δικάζειν, μηδὲν ἧττον καὶ ἄρχειν καὶ δικάζειν, ἐὰν αὐτῷ σοι ἐπίη, ἄρ' οὐ θεσπεσία καὶ ἡδεῖα ἢ τοιαύτη διαγωγή ἐν τῷ παραυτίκα;

ἴσως, ἔφη, ἐν γε τούτῳ.

τί δέ; ἢ πραότης ἐνίων τῶν δικασθέντων οὐ κομψή; ἢ οὐπω εἶδες, ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ καταψηφισθέντων θανάτου ἢ φυγῆς, οὐδὲν ἧττον αὐτῶν μενόντων τε καὶ ἀναστρεφομένων ἐν μέσῳ, ὡς οὔτε φροντίζοντος οὔτε ὀρῶντος οὐδενὸς περινοστεῖ ὥσπερ ἡρως;

καὶ πολλοὺς γ', ἔφη.

ἢ δὲ συγγνώμη καὶ οὐδ' ὀπωστιοῦν σμικρολογία αὐτῆς, ἀλλὰ καταφρόνησις ὧν ἡμεῖς ἐλέγομεν σεμνύνοντες, ὅτε τὴν πόλιν ὠκίζομεν, ὡς εἰ μὴ τις ὑπερβεβλημένην φύσιν ἔχοι, οὔποτ' ἂν γένοιτο ἀνὴρ

ἀγαθός, εἰ μὴ παῖς ὢν εὐθύς παίζοι ἐν καλοῖς καὶ ἐπιτηδεύοι τὰ τοιαῦτα πάντα, ὡς μεγαλοπρεπῶς καταπατήσασ' ἅπαντ' αὐτὰ οὐδὲν φροντίζει ἐξ ὁποίων ἂν τις ἐπιτηδευμάτων ἐπὶ τὰ πολιτικὰ ἰὼν πράττη, ἀλλὰ τιμᾶ, ἐὰν φῆ μόνον εὖνους εἶναι τῷ πλήθει;

πάνυ γ', ἔφη, γενναία.

ταῦτά τε δὴ, ἔφην, ἔχοι ἂν καὶ τούτων ἄλλα ἀδελφὰ δημοκρατία, καὶ εἴη, ὡς ἔοικεν, ἡδεῖα πολιτεία καὶ ἄναρχος καὶ ποικίλη, ἰσότητά τινα ὁμοίως ἴσοις τε καὶ ἀνίσοις διανέμουσα.

καὶ μάλ', ἔφη, γνώριμα λέγεις.

ἄθρει δὴ, ἦν δ' ἐγώ, τίς ὁ τοιοῦτος ἰδίᾳ. ἢ πρῶτον σκεπτέον, ὥσπερ τὴν πολιτείαν ἐσκεψάμεθα, τίνα τρόπον γίγνεται;

ναί, ἔφη.

ἄρ' οὖν οὐχ ὧδε; τοῦ φειδωλοῦ ἐκείνου καὶ ὀλιγαρχικοῦ γένοιτ' ἂν οἶμαι ὑὸς ὑπὸ τῷ πατρὶ τεθραμμένος ἐν τοῖς ἐκείνου ἡθροισι;

τί γὰρ οὐ;

βία δὴ καὶ οὗτος ἄρχων τῶν ἐν αὐτῷ ἡδονῶν, ὅσαι ἀναλωτικαὶ μὲν, χρηματιστικαὶ δὲ μή· αἱ δὴ οὐκ ἀναγκαῖαι κέκληνται —

δῆλον, ἔφη.

βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἵνα μὴ σκοτεινῶς διαλεγώμεθα, πρῶτον ὀρισώμεθα τὰς τε ἀναγκαῖους ἐπιθυμίας καὶ τὰς μή;

βούλομαι, ἦ δ' ὅς.

οὐκοῦν ἄς τε οὐκ ἂν οἶοί τ' εἶμεν ἀποτρέψαι, 558E δικαίως ἂν ἀναγκαῖαι καλοῖντο, καὶ ὅσαι ἀποτελούμεναι ὠφελοῦσιν ἡμᾶς; τούτων γὰρ ἀμφοτέρων ἐφίεσθαι ἡμῶν τῇ φύσει ἀνάγκη. ἢ οὐ;

καὶ μάλα.

δικαίως δὴ τοῦτο ἐπ' αὐταῖς ἐροῦμεν, τὸ ἀναγκαῖον. 559A

δικαίως.

τί δέ; ἄς γέ τις ἀπαλλάξειεν ἄν, εἰ μελετῶ ἐκ νέου, καὶ πρὸς οὐδέν ἀγαθὸν ἐνοῦσαι δρῶσιν, αἱ δὲ καὶ τούναντίον, πάσας ταύτας εἰ μὴ ἀναγκαίους φαῖμεν εἶναι, ἄρ' οὐ καλῶς ἄν λέγοιμεν;

καλῶς μὲν οὖν.

προελώμεθα δὴ τι παράδειγμα ἑκατέρων αἱ εἰσιν, ἵνα τύπῳ λάβωμεν αὐτάς;

οὐκοῦν χρή.

ἄρ' οὖν οὐχ ἢ τοῦ φαγεῖν μέχρι ὑγείας τε καὶ εὐεξίας καὶ αὐτοῦ σίτου τε καὶ ὄψου ἀναγκαῖος ἄν εἶη;

οἶμαι.

ἢ μὲν γέ που τοῦ σίτου κατ' ἀμφοτέρα ἀναγκαῖα, ἢ τε ὠφέλιμος ἢ τε μὴ παῦσαι ζῶντα δυνατή.

ναί.

ἢ δὲ ὄψου, εἴ πῃ τινα ὠφελίαν πρὸς εὐεξίαν παρέχεται;

πάνυ μὲν οὖν.

τί δὲ ἢ πέρα τούτων καὶ ἀλλοίων ἐδεσμάτων ἢ τοιούτων ἐπιθυμία, δυνατὴ δὲ κολαζομένη ἐκ νέων καὶ παιδευομένη ἐκ τῶν πολλῶν ἀπαλλάττεσθαι, καὶ βλαβερὰ μὲν σώματι, βλαβερὰ δὲ ψυχῇ πρὸς τε φρόνησιν καὶ τὸ σωφρονεῖν; ἄρα γε ὀρθῶς οὐκ ἀναγκαία ἂν καλοῖτο;

ὀρθότατα μὲν οὖν.

οὐκοῦν καὶ ἀναλωτικὰς φῶμεν εἶναι ταύτας, ἐκείνας δὲ χρηματιστικὰς διὰ τὸ χρησίμους πρὸς τὰ ἔργα εἶναι;

τί μήν;

οὕτω δὴ καὶ περὶ ἀφροδισίων καὶ τῶν ἄλλων φήσομεν;

οὕτω.

ἄρ' οὖν καὶ ὃν νυνδὴ κηφῆνα ὠνομάζομεν, τοῦτον ἐλέγομεν τὸν τῶν τοιούτων ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν

559D γέμοντα καὶ ἀρχόμενον ὑπὸ τῶν μὴ ἀναγκαίων, τὸν δὲ ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων φειδωλὸν τε καὶ ὀλιγαρχικόν;

ἀλλὰ τί μήν;

πάλιν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, λέγωμεν ὡς ἔξ ὀλιγαρχικοῦ δημοκρατικὸς γίγνεται. φαίνεται δέ μοι τά γε πολλὰ ὧδε γίνεσθαι.

πῶς;

559E ὅταν νέος, τεθραμμένος ὡς νυνδὴ ἐλέγομεν, ἀπαιδευτὸς τε καὶ φειδωλῶς, γεύσῃται κηφήνων μέλιτος, καὶ συγγένηται αἴθρῳσι θηροῖσι καὶ δεινοῖς, παντοδαπὰς ἡδονὰς καὶ ποικίλας καὶ παντοίως ἐχούσας δυναμένοις σκευάζειν, ἐνταῦθα που οἷον εἶναι ἀρχὴν αὐτῷ μεταβολῆς ὀλιγαρχικῆς τῆς ἐαυτῷ εἰς δημοκρατικὴν.

πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη.

ἄρ' οὖν, ὡσπερ ἡ πόλις μετέβαλλε βοηθησάσης τῷ ἑτέρῳ μέρει συμμαχίας ἔξωθεν, ὁμοίας ὁμοίῳ, οὕτω καὶ ὁ νεανίας μεταβάλλει βοηθοῦντος αὐτῷ εἶδους

ἐπιθυμιῶν ἕξωθεν τῷ ἐτέρῳ τῶν παρ' ἐκείνῳ,
συγγενοῦς τε καὶ ὁμοίου;

παντάπασιν μὲν οὖν.

καὶ ἐὰν μὲν γε οἶμαι ἀντιβοηθήσῃ τις τῷ ἐν ἑαυτῷ
ὀλιγαρχικῷ συμμαχία, ἢ ποθεν παρὰ τοῦ πατρὸς ἢ
καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων νουθετούντων τε καὶ
κακιζόντων, στάσις δὴ καὶ ἀντίστασις καὶ μάχη ἐν
αὐτῷ πρὸς αὐτὸν τότε γίγνεται.

τί μὴν;

καὶ ποτὲ μὲν οἶμαι τὸ δημοκρατικὸν ὑπεχώρησε τῷ
ὀλιγαρχικῷ, καὶ τινες τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν
διεφθάρησαν, αἱ δὲ καὶ ἐξέπεσον, αἰδοῦς τινος
ἐγγενομένης ἐν τῇ τοῦ νέου ψυχῇ, καὶ κατεκοσμήθη
πάλιν.

γίγνεται γὰρ ἐνίοτε, ἔφη.

αὖθις δὲ οἶμαι τῶν ἐκπεσουσῶν ἐπιθυμιῶν ἄλλαι
ὑποτρεφόμεναι συγγενεῖς δι' ἀνεπιστημοσύνην τροφῆς
πατρὸς πολλαί τε καὶ ἰσχυραὶ ἐγένοντο.

φιλεῖ γοῦν, ἔφη, οὕτω γίγνεσθαι.

οὐκοῦν εἴλκυσάν τε πρὸς τὰς αὐτὰς ὁμιλίας, καὶ
λάθρα συγγιγνόμεναι πλῆθος ἐνέτεκον.

τί μὴν;

τελευτῶσαι δὴ οἶμαι κατέλαβον τὴν τοῦ νέου τῆς
ψυχῆς ἀκρόπολιν, αἰσθόμεναι κενὴν μαθημάτων τε
καὶ ἐπιτηδευμάτων καλῶν καὶ λόγων ἀληθῶν, οἳ δὴ
ἄριστοι φρουροί τε καὶ φύλακες ἐν ἀνδρῶν θεοφιλῶν
εἰσι διανοίαις.

καὶ πολὺ γ', ἔφη.

ψευδεῖς δὴ καὶ ἀλαζόνες οἶμαι λόγοι τε καὶ δόξαι
αὐτ' ἐκείνων ἀναδραμόντες κατέσχον τὸν αὐτὸν τόπον
τοῦ τοιούτου.

σφόδρα γ', ἔφη.

ἄρ' οὖν οὐ πάλιν τε εἰς ἐκείνους τοὺς Λωτοφάγους
ἐλθὼν φανερῶς κατοικεῖ, καὶ ἐὰν παρ' οἰκείων τις
βοήθεια τῷ φειδωλῷ αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ἀφικνηῖται,
κλήσαντες οἱ ἀλαζόνες λόγοι ἐκεῖνοι τὰς τοῦ

560D βασιλικοῦ τείχους ἐν αὐτῷ πύλας οὔτε αὐτὴν τὴν
 συμμαχίαν παριᾶσιν, οὔτε πρέσβεις πρεσβυτέρων
 λόγους ἰδιωτῶν εἰσδέχονται, αὐτοὶ τε κρατοῦσι
 μαχόμενοι, καὶ τὴν μὲν αἰδῶ ἡλιθιότητα ὀνομάζοντες
 ὠθοῦσιν ἔξω ἀτίμως φυγάδα, σωφροσύνην δὲ
 ἀνανδρίαν καλοῦντές τε καὶ προπηλακίζοντες
 ἐκβάλλουσι, μετριότητα δὲ καὶ κοσμίαν δαπάνην ὡς
 ἀγροικίαν καὶ ἀνελευθερίαν οὔσαν πείθοντες
 ὑπερορίζουσι μετὰ πολλῶν καὶ ἀνωφελῶν ἐπιθυμιῶν;

σφόδρα γε.

560E τούτων δὲ γέ που κενώσαντες καὶ καθήραντες τὴν
 τοῦ κατεχομένου τε ὑπ' αὐτῶν καὶ τελουμένου ψυχὴν
 μεγάλοισι τέλεσι, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη ὕβριν καὶ
 ἀναρχίαν καὶ ἀσωτίαν καὶ ἀναίδειαν λαμπρὰς μετὰ
 πολλοῦ χοροῦ κατάγουσιν ἐστεφανωμένας,
 ἐγκωμιάζοντες καὶ ὑποκοριζόμενοι, ὕβριν μὲν
 εὐπαιδευσίαν καλοῦντες, ἀναρχίαν δὲ ἐλευθερίαν,
 561A ἀσωτίαν δὲ μεγαλοπρέπειαν, ἀναίδειαν δὲ ἀνδρείαν. ἄρ'
 οὐχ οὕτω πως, ἣν δ' ἐγώ, νέος ὢν μεταβάλλει ἐκ τοῦ
 ἐν ἀναγκαίοις ἐπιθυμίαις τρεφομένου τὴν τῶν μὴ

ἀναγκαίων καὶ ἀνωφελῶν ἡδονῶν ἐλευθέρωσίν τε καὶ ἄνεσιν;

καὶ μάλα γ', ἧ δ' ὅς, ἐναργῶς.

Ζῆ δὴ οἶμαι μετὰ ταῦτα ὁ τοιοῦτος οὐδὲν μᾶλλον εἰς ἀναγκαίους ἢ μὴ ἀναγκαίους ἡδονὰς ἀναλίσκων καὶ χρήματα καὶ πόνους καὶ διατριβάς· ἀλλ' ἐὰν εὐτυχῆς ἦ καὶ μὴ πέρα ἐκβακχευθῆ, ἀλλά τι καὶ πρεσβύτερος γενόμενος τοῦ πολλοῦ θορύβου παρελθόντος μέρη τε καταδέξεται τῶν ἐκπεσόντων καὶ τοῖς ἐπεισελθοῦσι μὴ ὅλον ἑαυτὸν ἐνδῶ, εἰς ἴσον δὴ τι καταστήσας τὰς ἡδονὰς διάγει, τῇ παραπιπτούσῃ ἀεὶ ὥσπερ λαχούσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν παραδιδούς ἕως ἂν πληρωθῆ, καὶ αὔθις ἄλλη, οὐδεμίαν ἀτιμάζων ἀλλ' ἐξ ἴσου τρέφων.

πάνυ μὲν οὔν.

καὶ λόγον γε, ἦν δ' ἐγώ, ἀληθῆ οὐ προσδεχόμενος οὐδὲ παριεῖς εἰς τὸ φρούριον, ἐὰν τις λέγῃ ὡς αἱ μὲν εἰσι τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἐπιθυμιῶν ἡδοναί, αἱ δὲ τῶν πονηρῶν, καὶ τὰς μὲν χρὴ ἐπιτηδεύειν καὶ

τιμᾶν, τὰς δὲ κολάζειν τε καὶ δουλοῦσθαι· ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις ἀνανεύει τε καὶ ὁμοίας φησὶν ἀπάσας εἶναι καὶ τιμητέας ἐξ ἴσου.

σφόδρα γάρ, ἔφη, οὕτω διακείμενος τοῦτο δοῶ.

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ διαζῆ τὸ καθ' ἡμέραν οὕτω χαριζόμενος τῇ προσπιπτούσῃ ἐπιθυμία, τοτὲ μὲν μεθύων καὶ καταυλούμενος, αὔθις δὲ ὑδροποτῶν καὶ κατισχναινόμενος, τοτὲ δ' αὖ γυμναζόμενος, ἔστιν δ' ὅτε ἀργῶν καὶ πάντων ἀμελῶν, τοτὲ δ' ὡς ἐν φιλοσοφία διατρίβων. πολλάκις δὲ πολιτεύεται, καὶ ἀναπηδῶν ὅτι ἂν τύχη λέγει τε καὶ πράττει· κἂν ποτέ τινας πολεμικοὺς ζηλώσῃ, ταύτη φέρεται, ἢ χρηματιστικούς, ἐπὶ τοῦτ' αὔ. καὶ οὔτε τις τάξις οὔτε ἀνάγκη ἔπεστιν αὐτοῦ τῷ βίῳ, ἀλλ' ἡδύν τε δὴ καὶ ἐλευθέριον καὶ μακάριον καλῶν τὸν βίον τοῦτον χρῆται αὐτῷ διὰ παντός.

παντάπασιν, ἦ δ' ὅς, διελήλυθας βίον ἰσονομικοῦ τινος ἀνδρός.

οἶμαι δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ παντοδαπὸν τε καὶ πλείστων ἡθῶν μεστόν, καὶ τὸν καλὸν τε καὶ ποικίλον, ὡσπερ ἐκείνην τὴν πόλιν, τοῦτον τὸν ἄνδρα εἶναι· ὃν πολλοὶ ἂν καὶ πολλαὶ ζηλώσειαν τοῦ βίου, παραδείγματα πολιτειῶν τε καὶ τρόπων πλείστα ἐν αὐτῷ ἔχοντα.

οὗτος γάρ, ἔφη, ἔστιν.

562A τί οὖν; τετάχθω ἡμῖν κατὰ δημοκρατίαν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, ὡς δημοκρατικὸς ὀρθῶς ἂν προσαγορευόμενος;

τετάχθω, ἔφη.

ἢ καλλίστη δὴ, ἦν δ' ἐγώ, πολιτεία τε καὶ ὁ κάλλιστος ἀνὴρ λοιπὰ ἂν ἡμῖν εἴη διελθεῖν, τυραννίς τε καὶ τύραννος.

κομιδῆ γ', ἔφη.

φέρε δὴ, τίς τρόπος τυραννίδος, ᾧ φίλε ἑταῖρε, γίγνεται; ὅτι μὲν γὰρ ἐκ δημοκρατίας μεταβάλλει σχεδὸν δῆλον.

δῆλον.

ἄρ' οὖν τρόπον τινὰ τὸν αὐτὸν ἔκ τε ὀλιγαρχίας
δημοκρατία γίγνεται καὶ ἐκ δημοκρατίας τυραννίς;

πῶς;

ὃ προύθεντο, ἦν δ' ἐγώ, ἀγαθόν, καὶ δι' ὃ ἡ
ὀλιγαρχία καθίστατο — τοῦτο δ' ἦν πλοῦτος· ἦ γάρ;

ναί.

ἡ πλούτου τοίνυν ἀπληστία καὶ ἡ τῶν ἄλλων
ἀμέλεια διὰ χρηματισμὸν αὐτὴν ἀπώλλυ.

ἀληθεῖ, ἔφη.

ἄρ' οὖν καὶ ὃ δημοκρατία ὀρίζεται ἀγαθόν, ἡ
τούτου ἀπληστία καὶ ταύτην καταλύει;

λέγεις δ' αὐτὴν τί ὀρίζεσθαι;

τὴν ἐλευθερίαν, εἶπον. τοῦτο γάρ που ἐν
δημοκρατουμένη πόλει ἀκούσαις ἂν ὡς ἔχει τε
κάλλιστον καὶ διὰ ταῦτα ἐν μόνῃ ταύτῃ ἄξιον οἰκεῖν
ὅστις φύσει ἐλεύθερος.

λέγεται γὰρ δὴ, ἔφη, καὶ πολὺ τοῦτο τὸ ῥῆμα.

ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅπερ ἦα νυνδὴ ἐρῶν, ἢ τοῦ
 τοιούτου ἀπληστία καὶ ἢ τῶν ἄλλων ἀμέλεια καὶ
 ταύτην τὴν πολιτείαν μεθίστησιν τε καὶ παρασκευάζει
 τυραννίδος δεηθῆναι;

πῶς; ἔφη.

562D ὅταν οἶμαι δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας
 διψήσασα κακῶν οἰνοχόων προστατούντων τύχη, καὶ
 πορρωτέρω τοῦ δέοντος ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῆ, τοὺς
 ἄρχοντας δὴ, ἂν μὴ πάνυ πρᾶοι ᾧσι καὶ πολλὴν
 παρέχωσι τὴν ἐλευθερίαν, κολάζει αἰτιωμένη ὡς
 μιαρούς τε καὶ ὀλιγαρχικούς.

δρῶσιν γάρ, ἔφη, τοῦτο.

562E τοὺς δέ γε, εἶπον, τῶν ἀρχόντων κατηκόους
 προπηλακίζει ὡς ἐθελοδούλους τε καὶ οὐδὲν ὄντας,
 τοὺς δὲ ἄρχοντας μὲν ἀρχομένοις, ἀρχομένους δὲ
 ἄρχουσιν ὁμοίους ἰδία τε καὶ δημοσία ἐπαινεῖ τε καὶ
 τιμᾶ. ἄρ' οὐκ ἀνάγκη ἐν τοιαύτῃ πόλει ἐπὶ πᾶν τὸ
 τῆς ἐλευθερίας ἶέναι;

πῶς γὰρ οὐ;

καὶ καταδύεσθαι γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, εἰς τε τὰς
 ἰδίας οἰκίας καὶ τελευτᾶν μέχρι τῶν θηρίων τὴν
 ἀναρχίαν ἐμφυομένην.

πῶς, ἦ δ' ὅς, τὸ τοιοῦτον λέγομεν;

οἶον, ἔφην, πατέρα μὲν ἐθίζεσθαι παιδὶ ὅμοιον
 γίγνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι τοὺς υἱεῖς, υἱὸν δὲ πατρί, καὶ
 μήτε αἰσχύνεσθαι μήτε δεδιέναι τοὺς γονέας, ἵνα δὴ
 ἐλεύθερος ἦ· μέτοικον δὲ ἀστῶ καὶ ἀστὸν μετοίκῳ
 ἐξισοῦσθαι, καὶ ξένον ὡσαύτως.

γίγνεται γὰρ οὕτως, ἔφη.

ταῦτά τε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ σμικρὰ τοιάδε ἄλλα
 γίγνεται· διδάσκαλός τε ἐν τῷ τοιούτῳ φοιτητὰς
 φοβεῖται καὶ θωπεύει, φοιτηταί τε διδασκάλων
 ὀλιγωροῦσιν, οὕτω δὲ καὶ παιδαγωγῶν· καὶ ὅλως οἱ
 μὲν νέοι πρεσβυτέροις ἀπεικάζονται καὶ διαμιλλῶνται
 καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις, οἱ δὲ γέροντες
 συγκαθιέντες τοῖς νέοις εὐτραπελίας τε καὶ
 χαριεντισμοῦ ἐμπίμπλονται, μιμούμενοι τοὺς νέους, ἵνα
 δὴ μὴ δοκῶσιν ἀηδεῖς εἶναι μηδὲ δεσποτικοί.

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

τὸ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, ἔσχατον, ὦ φίλε, τῆς ἐλευθερίας τοῦ πλήθους, ὅσον γίγνεται ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει, ὅταν δὴ οἱ ἐωνημένοι καὶ αἱ ἐωνημένοι μηδὲν ἦττον ἐλεύθεροι ὦσι τῶν πριαμένων. ἐν γυναιξὶ δὲ πρὸς ἄνδρας καὶ ἀνδράσι πρὸς γυναῖκας ὅση ἢ ἰσονομία καὶ ἐλευθερία γίγνεται, ὀλίγου ἐπελαθόμεθ' εἰπεῖν.

563C οὐκοῦν κατ' Αἰσχύλον, ἔφη, «ἐροῦμεν ὅτι νῦν ἦλθ' ἐπὶ στόμα;»

πάνυ γε, εἶπον· καὶ ἔγωγε οὕτω λέγω· τὸ μὲν γὰρ τῶν θηρίων τῶν ὑπὸ τοῖς ἀνθρώποις ὅσω ἐλευθερώτερά ἐστιν ἐνταῦθα ἢ ἐν ἄλλῃ, οὐκ ἂν τις πείθοιτο ἄπειρος. ἀτεχνῶς γὰρ αἱ τε κύνες κατὰ τὴν παροιμίαν οἷαίπερ αἱ δέσποιναί γίνονται τε δὴ καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι, πάνυ ἐλευθέρως καὶ σεμνῶς εἰθισμένοι πορεύεσθαι, κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐμβάλλοντες τῷ ἀεὶ ἀπαντῶντι, ἐὰν μὴ ἐξίστηται, καὶ τᾶλλα πάντα οὕτω μεστὰ ἐλευθερίας γίγνεται.

τὸ ἐμόν γ', ἔφη, ἐμοὶ λέγεις ὄναρ· αὐτὸς γὰρ εἰς ἀγρὸν πορευόμενος θαμὰ αὐτὸ πάσχω.

τὸ δὲ δὴ κεφάλαιον, ἦν δ' ἐγώ, πάντων τούτων συνηθροισμένων, ἐννοεῖς ὡς ἀπαλὴν τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν ποιεῖ, ὥστε καὶ ὅτιοῦν δουλείας τις προσφέρηται, ἀγανακτεῖν καὶ μὴ ἀνέχεσθαι; τελευτῶντες γὰρ που οἴσθ' ὅτι οὐδὲ τῶν νόμων φροντίζουσιν γεγραμμένων ἢ ἀγράφων, ἵνα δὴ μηδαμῆ μηδεὶς αὐτοῖς ἦ δεσπότης.

καὶ μάλ', ἔφη, οἶδα.

αὕτη μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε, ἡ ἀρχὴ οὕτως καλὴ καὶ νεανικὴ, ὅθεν τυραννὶς φύεται, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

νεανικὴ δῆτα, ἔφη· ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο;

ταῦτόν, ἦν δ' ἐγώ, ὅπερ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ νόσημα ἐγγενόμενον ἀπώλεσεν αὐτήν, τοῦτο καὶ ἐν ταύτῃ πλέον τε καὶ ἰσχυρότερον ἐκ τῆς ἐξουσίας ἐγγενόμενον καταδουλοῦται δημοκρατίαν. καὶ τῷ ὄντι τὸ ἄγαν τι ποιεῖν μεγάλην φιλεῖ εἰς τούναντίον μεταβολὴν

ἀνταποδιδόναι, ἐν ὥραις τε καὶ ἐν φυτοῖς καὶ ἐν σώμασιν, καὶ δὴ καὶ ἐν πολιτείαις οὐχ ἤκιστα.

εἰκός, ἔφη.

ἢ γὰρ ἄγαν ἐλευθερία ἔοικεν οὐκ εἰς ἄλλο τι ἢ εἰς ἄγαν δουλείαν μεταβάλλειν καὶ ἰδιώτη καὶ πόλει.

εἰκός γάρ.

εἰκότως τοίνυν, εἶπον, οὐκ ἐξ ἄλλης πολιτείας τυραννὶς καθίσταται ἢ ἐκ δημοκρατίας, ἐξ οἷμαι τῆς ἀκροτάτης ἐλευθερίας δουλεία πλείστη τε καὶ ἀγριωτάτη.

ἔχει γάρ, ἔφη, λόγον.

ἀλλ' οὐ τοῦτ' οἷμαι, ἦν δ' ἐγώ, ἠρώτας, ἀλλὰ ποῖον νόσημα ἐν ὀλιγαρχία τε φύομενον ταύτῳ καὶ ἐν δημοκρατία δουλοῦται αὐτήν.

ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

ἐκεῖνο τοίνυν, ἔφην, ἔλεγον τὸ τῶν ἀργῶν τε καὶ δαπανηρῶν ἀνδρῶν γένος, τὸ μὲν ἀνδρειότατον

ἡγούμενον αὐτῶν, τὸ δ' ἀνανδρότερον ἐπόμενον· οὓς δὴ ἀφομοιοῦμεν κηφῆσι, τοὺς μὲν κέντρα ἔχουσι, τοὺς δὲ ἀκέντροις.

καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη.

τούτω τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ταραττετον ἐν πάσῃ πολιτείᾳ ἐγγιγνομένω, οἷον περὶ σῶμα φλέγμα τε καὶ χολή· ὣ δὴ καὶ δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἰατρόν τε καὶ νομοθέτην πόλεως μὴ ἦττον ἢ σοφὸν μελιττουργὸν πόρρωθεν εὐλαβεῖσθαι, μάλιστα μὲν ὅπως μὴ ἐγγενήσεσθον, ἂν δὲ ἐγγένησθον, ὅπως ὅτι τάχιστα σὺν αὐτοῖσι τοῖς κηρίοις ἐκτετμήσεσθον.

ναὶ μὰ Δία, ἦ δ' ὅς, παντάπασί γε.

ᾧδε τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, λάβωμεν, ἵν' εὐκρινέστερον ἴδωμεν ὃ βουλόμεθα.

πῶς;

τριχῆ διαστησώμεθα τῷ λόγῳ δημοκρατουμένην πόλιν, ὥσπερ οὖν καὶ ἔχει. ἐν μὲν γάρ που τὸ τοιοῦτον

γένος ἐν αὐτῇ ἐμφύεται δι' ἐξουσίαν οὐκ ἔλαττον ἢ ἐν τῇ ὀλιγαρχουμένῃ.

ἔστιν οὕτω.

πολὺ δέ γε δριμύτερον ἐν ταύτῃ ἢ ἐν ἐκείνῃ.

πῶς;

ἐκεῖ μὲν διὰ τὸ μὴ ἔντιμον εἶναι, ἀλλ' ἀπελαύνεσθαι τῶν ἀρχῶν, ἀγύμναστον καὶ οὐκ ἐρρωμένον γίγνεται· ἐν δημοκρατίᾳ δὲ τοῦτό που τὸ προεστὸς αὐτῆς, ἐκτὸς ὀλίγων, καὶ τὸ μὲν δριμύτατον αὐτοῦ λέγει τε καὶ πράττει, τὸ δ' ἄλλο περὶ τὰ βήματα προσίζον βομβεῖ τε καὶ οὐκ ἀνέχεται τοῦ ἄλλα λέγοντος, ὥστε πάντα ὑπὸ τοῦ τοιούτου διοικεῖται ἐν τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ χωρὶς τινῶν ὀλίγων.

μάλα γε, ἦ δ' ὅς.

ἄλλο τοίνυν τοιόνδε ἀεὶ ἀποκρίνεται ἐκ τοῦ πλήθους.

τὸ ποῖον;

χρηματιζομένων που πάντων, οἱ κοσμιώτατοι φύσει
ὡς τὸ πολὺ πλουσιώτατοι γίνονται.

εἰκός.

πλεῖστον δὴ οἶμαι τοῖς κηφῆσι μέλι καὶ
εὐπορώτατον ἐντεῦθεν βλέπτει.

πῶς γὰρ ἂν, ἔφη, παρὰ γε τῶν σμικρὰ ἐχόντων τις
βλίσειεν;

πλούσιοι δὴ οἶμαι οἱ τοιοῦτοι καλοῦνται κηφῆνων
βοτάνη.

σχεδόν τι, ἔφη.

565A δῆμος δ' ἂν εἴη τρίτον γένος, ὅσοι αὐτουργοί τε καὶ
ἀπράγμονες, οὐ πάνυ πολλὰ κεκτημένοι· ὁ δὴ
πλεῖστόν τε καὶ κυριώτατον ἐν δημοκρατία ὅτανπερ
ἀθροισθῆ.

ἔστιν γὰρ, ἔφη· ἀλλ' οὐ θαμὰ ἐθέλει ποιεῖν τοῦτο,
εἰ μὴ μέλιτός τι μεταλαμβάνη.

οὐκοῦν μεταλαμβάνει, ἣν δ' ἐγώ, αἰεὶ, καθ' ὅσον
 δύνανται οἱ προεστῶτες, τοὺς ἔχοντας τὴν οὐσίαν
 ἀφαιρούμενοι, διανέμοντες τῷ δήμῳ, τὸ πλεῖστον αὐτοὶ
 ἔχειν.

565B μεταλαμβάνει γὰρ οὖν, ἣ δ' ὅς, οὕτως.

ἀναγκάζονται δὴ οἶμαι ἀμύνεσθαι, λέγοντές τε ἐν
 τῷ δήμῳ καὶ πράττοντες ὅπη δύνανται, οὗτοι ὧν
 ἀφαιροῦνται.

πῶς γὰρ οὐ;

αἰτίαν δὴ ἔσχον ὑπὸ τῶν ἐτέρων, καὶ μὴ ἐπιθυμῶσι
 νεωτερίζειν, ὡς ἐπιβουλεύουσι τῷ δήμῳ καὶ εἰσιν
 ὀλιγαρχικοί.

τί μὴν;

565C οὐκοῦν καὶ τελευτῶντες, ἐπειδὴν ὀρῶσι τὸν δῆμον,
 οὐχ ἐκόντα ἀλλ' ἀγνοήσαντά τε καὶ ἐξαπατηθέντα
 ὑπὸ τῶν διαβαλλόντων, ἐπιχειροῦντα σφᾶς ἀδικεῖν,
 τότε ἤδη, εἴτε βούλονται εἴτε μὴ, ὡς ἀληθεῶς

ὀλιγαρχικοὶ γίνονται, οὐχ ἐκόντες, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ κακὸν ἐκεῖνος ὁ κηφὴν ἐντίκτει κεντῶν αὐτούς.

κομιδῇ μὲν οὔν.

εἰσαγγελίαι δὴ καὶ κρίσεις καὶ ἀγῶνες περὶ ἀλλήλων γίνονται.

καὶ μάλα.

οὐκοῦν ἓνα τινὰ ἀεὶ δῆμος εἴωθεν διαφερόντως προϊστασθαι ἑαυτοῦ, καὶ τοῦτον τρέφειν τε καὶ αὔξειν μέγαν;

εἴωθε γάρ.

565D τοῦτο μὲν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δῆλον, ὅτι, ὅταν περ φύηται τύραννος, ἐκ προστατικῆς ῥίξης καὶ οὐκ ἄλλοθεν ἐκβλαστάνει.

καὶ μάλα δῆλον.

τίς ἀρχὴ οὔν μεταβολῆς ἐκ προστάτου ἐπὶ τύραννον; ἢ δῆλον ὅτι ἐπειδὴν ταῦτόν ἄρξεται δεῶν ὁ

προστάτης τῷ ἐν τῷ μύθῳ ὃς περὶ τὸ ἐν Ἀρκαδία τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Λυκαίου ἱερὸν λέγεται;

τίς; ἔφη.

ὡς ἄρα ὁ γευσάμενος τοῦ ἀνθρωπίνου σπλάγχνου, ἐν ἄλλοις ἄλλων ἱερείων ἐνὸς ἐγκατατετμημένου, ἀνάγκη δὴ τούτῳ λύκῳ γενέσθαι. ἢ οὐκ ἀκήκοας τὸν λόγον;

ἔγωγε.

ἄρ' οὖν οὕτω καὶ ὃς ἂν δήμου προεστώς, λαβὼν σφόδρα πειθόμενον ὄχλον, μὴ ἀπόσχηται ἐμφυλίου αἵματος, ἀλλ' ἀδίκως ἐπαιτιώμενος, οἷα δὴ φιλοῦσιν, εἰς δικαστήρια ἄγων μισοφονῆ, βίον ἀνδρὸς ἀφανίζων, γλώττη τε καὶ στόματι ἀνοσίῳ γεύομενος φόνου συγγενοῦς, καὶ ἀνδρηλατῆ καὶ ἀποκτεινύῃ καὶ ὑποσημαίνῃ χρεῶν τε ἀποκοπὰς καὶ γῆς ἀναδασμόν, ἄρα τῷ τοιούτῳ ἀνάγκη δὴ τὸ μετὰ τοῦτο καὶ εἴμαρται ἢ ἀπολωλέναι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ τυραννεῖν καὶ λύκῳ ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι;

πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη.

οὗτος δὴ, ἔφην, ὁ στασιάζων γίγνεται πρὸς τοὺς ἔχοντας τὰς οὐσίας.

οὗτος.

ἄρ' οὖν ἐκπεσὼν μὲν καὶ κατελθὼν βία τῶν ἐχθρῶν τύραννος ἀπειρογασμένος κατέρχεται;

δῆλον.

ἔὰν δὲ ἀδύνατοι ἐκβάλλειν αὐτὸν ὦσιν ἢ ἀποκτεῖναι διαβάλλοντες τῇ πόλει, βιαίῳ δὴ θανάτῳ ἐπιβουλεύουσιν ἀποκτείνουσι λάθρα.

φιλεῖ γοῦν, ἦ δ' ὅς, οὕτω γίνεσθαι.

τὸ δὴ τυραννικὸν αἴτημα τὸ πολυθρύλητον ἐπὶ τούτῳ πάντες οἱ εἰς τοῦτο προβεβηκότες ἐξευρίσκουσιν, αἰτεῖν τὸν δῆμον φύλακὰς τινὰς τοῦ σώματος, ἵνα σῶς αὐτοῖς ἦ ὁ τοῦ δήμου βοηθός.

καὶ μάλ', ἔφη.

διδόασι δὴ οἶμαι δείσαντες μὲν ὑπὲρ ἐκείνου, θαρρήσαντες δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν.

καὶ μάλα.

οὐκοῦν τοῦτο ὅταν ἴδῃ ἀνὴρ χρήματα ἔχων καὶ μετὰ τῶν χρημάτων αἰτίαν μισόδημος εἶναι, τότε δὴ οὗτος, ὧ ἑταῖρε, κατὰ τὸν Κροίσῳ γεινόμενον χρησμὸν

—

. . . πολυψήφιστα παρ' Ἑρμῶν

φεύγει, οὐδὲ μένει, οὐδ' αἰδεῖται κακὸς εἶναι.

οὐ γὰρ ἄν, ἔφη, δεύτερον αὖθις αἰδεσθεῖη.

ὁ δὲ γε οἶμαι, ἦν δ' ἐγώ, καταληφθεῖς θανάτῳ δίδοται.

ἀνάγκη.

ὁ δὲ δὴ προστάτης ἐκεῖνος αὐτὸς δῆλον δὴ ὅτι μέγας μεγαλωστί οὐ κεῖται, ἀλλὰ καταβαλὼν ἄλλους πολλοὺς ἔστηκεν ἐν τῷ δίφρῳ τῆς πόλεως, τύραννος ἀντὶ προστάτου ἀποτετελεσμένος.

τί δ' οὐ μέλλει; ἔφη.

διέλθωμεν δὴ τὴν εὐδαιμονίαν, ἣν δ' ἐγώ, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς πόλεως, ἐν ἧ ἂν ὁ τοιοῦτος βροτὸς ἐγγένηται;

πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, διέλθωμεν.

ἄρ' οὖν, εἶπον, οὐ ταῖς μὲν πρώταις ἡμέραις τε καὶ χρόνῳ προσγελᾷ τε καὶ ἀσπάζεται πάντας, ᾧ ἂν περιτυγχάνη, καὶ οὔτε τύραννός φησιν εἶναι ὑπισχνεῖται τε πολλὰ καὶ ἰδία καὶ δημοσία, χρεῶν τε ἠλευθέρωσε καὶ γῆν διένειμε δήμῳ τε καὶ τοῖς περὶ ἑαυτὸν καὶ πᾶσιν ἴλεώς τε καὶ πρᾶος εἶναι προσποιεῖται;

ἀνάγκη, ἔφη.

ὅταν δέ γε οἶμαι πρὸς τοὺς ἔξω ἐχθροὺς τοῖς μὲν καταλλαγῇ, τοὺς δὲ καὶ διαφθείρη, καὶ ἡσυχία ἐκείνων γένηται, πρῶτον μὲν πολέμους τινὰς αἰεὶ κινεῖ, ἵν' ἐν χρεῖα ἡγεμόνος ὁ δῆμος ᾗ.

εἰκός γε.

567A οὐκοῦν καὶ ἵνα χρήματα εἰσφέροντες πένητες
 γιγνόμενοι πρὸς τῷ καθ' ἡμέραν ἀναγκάζονται εἶναι
 καὶ ἤττον αὐτῷ ἐπιβουλεύωσι;

δῆλον.

καὶ ἂν γέ τινας οἶμαι ὑποπτέυη ἐλεύθερα
 φρονήματα ἔχοντας μὴ ἐπιτρέψειν αὐτῷ ἄρχειν, ὅπως
 ἂν τούτους μετὰ προφάσεως ἀπολλύη ἐνδοῦς τοῖς
 πολεμίοις; τούτων πάντων ἔνεκα τυράννω αἰεὶ ἀνάγκη
 πόλεμον ταράττειν;

ἀνάγκη.

567B ταῦτα δὴ ποιοῦντα ἔτοιμον μᾶλλον ἀπεχθάνεσθαι
 τοῖς πολίταις;

πῶς γὰρ οὐ;

οὐκοῦν καὶ τινας τῶν συγκαταστησάντων καὶ ἐν
 δυνάμει ὄντων παρρησιάζεσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ
 πρὸς ἀλλήλους, ἐπιπλήττοντας τοῖς γιγνομένοις, οἳ ἂν
 τυγχάνωσιν ἀνδρικότατοι ὄντες;

εἰκός γε.

ὑπεξαιρεῖν δὴ τούτους πάντας δεῖ τὸν τύραννον, εἰ μέλλει ἄρξειν, ἕως ἂν μήτε φίλων μήτ' ἐχθρῶν λίπη μηδένα ὅτου τι ὄφελος.

δῆλον.

ὄξεως ἄρα δεῖ ὁρᾶν αὐτὸν τίς ἀνδρεῖος, τίς μεγαλόφρων, τίς φρόνιμος, τίς πλούσιος· καὶ οὕτως εὐδαίμων ἐστίν, ὥστε τούτοις ἅπασιν ἀνάγκη αὐτῷ, εἴτε βούλεται εἴτε μή, πολεμῖω εἶναι καὶ ἐπιβουλεύειν, ἕως ἂν καθήρη τὴν πόλιν.

καλὸν γε, ἔφη, καθαρμόν.

ναί, ἦν δ' ἐγώ, τὸν ἐναντίον ἢ οἱ ἰατροὶ τὰ σώματα· οἱ μὲν γὰρ τὸ χεῖριστον ἀφαιροῦντες λείπουν τὸ βέλτιστον, ὁ δὲ τούναντίον.

ὡς ἔοικε γάρ, αὐτῷ, ἔφη, ἀνάγκη, εἴπερ ἄρξει.

ἐν μακαρία ἄρα, εἶπον ἐγώ, ἀνάγκη δέδεται, ἢ προστάττει αὐτῷ ἢ μετὰ φαύλων τῶν πολλῶν οἰκεῖν, καὶ ὑπὸ τούτων μισούμενον, ἢ μὴ ζῆν.

ἐν τοιαύτῃ, ἦν δ' ὅς.

ἄρ' οὖν οὐχὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τοῖς πολίταις ἀπεχθάνηται ταῦτα δοῶν, τοσοῦτῳ πλειόνων καὶ πιστοτέρων δορυφόρων δεήσεται;

πῶς γὰρ οὐ;

τίνες οὖν οἱ πιστοί; καὶ πόθεν αὐτοὺς μεταπέμψεται;

αὐτόματοι, ἔφη, πολλοὶ ἤξουσι πετόμενοι, ἐὰν τὸν μισθὸν διδῶ.

κηφῆνας, ἦν δ' ἐγώ, νῆ τὸν κύνα, δοκεῖς αὖ τινὰς μοι λέγειν ξενικούς τε καὶ παντοδαπούς.

ἀληθῆ γὰρ, ἔφη, δοκῶ σοι.

τίς δὲ αὐτόθεν; ἄρ' οὐκ ἂν ἐθελήσειεν —

πῶς;

τοὺς δούλους ἀφελόμενος τοὺς πολίτας, ἐλευθερώσας, τῶν περὶ ἑαυτὸν δορυφόρων ποιήσασθαι.

σφόδρα γ', ἔφη, ἐπεὶ τοι καὶ πιστότατοι αὐτῷ οὗτοί εἰσιν.

568A ἦ μακάριον, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις τυράννου χρῆμα, εἰ τοιούτοις φίλοις τε καὶ πιστοῖς ἀνδράσι χρῆται, τοὺς προτέρους ἐκείνους ἀπολέσας.

ἀλλὰ μήν, ἔφη, τοιούτοις γε χρῆται.

καὶ θαυμάζουσι δὴ, εἶπον, οὗτοι οἱ ἑταῖροι αὐτὸν καὶ σύνεισιν οἱ νέοι πολῖται, οἱ δ' ἐπεικεῖς μισοῦσί τε καὶ φεύγουσι;

τί δ' οὐ μέλλουσιν;

οὐκ ἐτός, ἦν δ' ἐγώ, ἢ τε τραγωδία ὅλως σοφὸν δοκεῖ εἶναι καὶ ὁ Εὐριπίδης διαφέρων ἐν αὐτῇ.

τί δὴ;

568B ὅτι καὶ τοῦτο πυκνῆς διανοίας ἐχόμενον ἐφθέγγαστο, ὡς ἄρα «σοφοὶ τύραννοί» εἰσι «τῶν σοφῶν συνουσία.» καὶ ἔλεγε δῆλον ὅτι τούτους εἶναι τοὺς σοφοὺς οἷς σύνεστιν.

καὶ ὡς ἰσόθεόν γ', ἔφη, τὴν τυραννίδα ἐγκωμιάζει, καὶ ἕτερα πολλά, καὶ οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί.

τοιγάρτοι, ἔφην, ἅτε σοφοὶ ὄντες οἱ τῆς τραγωδίας ποιηταὶ συγγιγνώσκουσιν ἡμῖν τε καὶ ἐκείνοις ὅσοι ἡμῶν ἐγγύς πολιτεύονται, ὅτι αὐτοὺς εἰς τὴν πολιτείαν οὐ παραδεξόμεθα ἅτε τυραννίδος ὑμνητάς.

οἶμαι ἔγωγ', ἔφη, συγγιγνώσκουσιν ὅσοιπέρ γε αὐτῶν κομψοί.

εἰς δέ γε οἶμαι τὰς ἄλλας περιόντες πόλεις, συλλέγοντες τοὺς ὄχλους, καλὰς φωνὰς καὶ μεγάλας καὶ πιθανὰς μισθωσάμενοι, εἰς τυραννίδας τε καὶ δημοκρατίας ἔλκουσι τὰς πολιτείας.

μάλα γε.

οὐκοῦν καὶ προσέτι τούτων μισθοὺς λαμβάνουσι καὶ τιμῶνται, μάλιστα μὲν, ὥσπερ τὸ εἶκός, ὑπὸ τυράννων, δεύτερον δὲ ὑπὸ δημοκρατίας· ὅσῳ δ' ἂν ἄνωτέρῳ ἴωσιν πρὸς τὸ ἄναντες τῶν πολιτειῶν, μᾶλλον ἀπαγορεύει αὐτῶν ἢ τιμή, ὥσπερ ὑπὸ ἄσθματος ἀδυνατοῦσα πορεύεσθαι.

πάνυ μὲν οὔν.

ἀλλὰ δὴ, εἶπον, ἐνταῦθα μὲν ἐξέβημεν· λέγωμεν δὲ πάλιν ἐκεῖνο τὸ τοῦ τυράννου στρατόπεδον, τὸ καλόν τε καὶ πολὺ καὶ ποικίλον καὶ οὐδέποτε ταῦτόν, πόθεν θρέψεται.

δῆλον, ἔφη, ὅτι, ἐάν τε ἱερὰ χρήματα ἢ ἐν τῇ πόλει, ταῦτα ἀναλώσει, ὅποι ποτὲ ἂν αἰεὶ ἐξαρκῆ τὰ τῶν ἀποδομένων, ἐλάττους εἰσφορὰς ἀναγκάζων τὸν δῆμον εἰσφέρειν.

τί δ' ὅταν δὴ ταῦτα ἐπιλίπη;

δῆλον, ἔφη, ὅτι ἐκ τῶν πατρῶων θρέψεται αὐτός τε καὶ οἱ συμπόται τε καὶ ἑταῖροι καὶ ἑταῖραι.

μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ· ὅτι ὁ δῆμος ὁ γεννήσας τὸν τύραννον θρέψει αὐτόν τε καὶ ἑταίρους.

πολλὴ αὐτῷ, ἔφη, ἀνάγκη.

πῶς λέγεις; εἶπον· ἐὰν δὲ ἀγανακτῆ τε καὶ λέγη ὁ δῆμος ὅτι οὔτε δίκαιον τρέφεισθαι ὑπὸ πατρὸς ὑὸν ἡβῶντα, ἀλλὰ τούναντίον ὑπὸ ὑέος πατέρα, οὔτε τούτου αὐτόν ἔνεκα ἐγέννησέν τε καὶ κατέστησεν, ἴνα,

ἐπειδὴ μέγας γένοιτο, τότε αὐτὸς δουλεύων τοῖς αὐτοῦ δούλοις τρέφοι ἐκεῖνόν τε καὶ τοὺς δούλους μετὰ συγκλύδων ἄλλων, ἀλλ' ἵνα ἀπὸ τῶν πλουσίων τε καὶ καλῶν κάγαθῶν λεγομένων ἐν τῇ πόλει ἐλευθερωθεῖη ἐκείνου προστάντος, καὶ νῦν κελεύει ἀπιέναι ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ τοὺς ἑταίρους, ὥσπερ πατὴρ ὑὸν ἐξ οἰκίας μετὰ ὀχληρῶν συμποτῶν ἐξελαύνων;

569B γνώσεταιί γε, νῆ Δία, ἧ δ' ὅς, τότ' ἤδη ὁ δῆμος οἶος οἶον θρέμμα γεννῶν ἠσπάζετό τε καὶ ηὔξεν, καὶ ὅτι ἀσθενέστερος ὢν ἰσχυροτέρους ἐξελαύνει.

πῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις; τολμήσει τὸν πατέρα βιάζεσθαι, κἂν μὴ πείθεται, τύπτειν ὁ τύραννος;

ναί, ἔφη, ἀφελόμενός γε τὰ ὄπλα.

569C πατραλοίαν, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις τύραννον καὶ χαλεπὸν γηροτρόφον, καὶ ὡς ἔοικε τοῦτο δὴ ὁμολογουμένη ἂν ἤδη τυραννὶς εἴη, καί, τὸ λεγόμενον, ὁ δῆμος φεύγων ἂν καπνὸν δουλείας ἐλευθέρων εἰς πῦρ δούλων δεσποτείας ἂν ἐμπεπτωκῶς εἴη, ἀντὶ τῆς

πολλῆς ἐκείνης καὶ ἀκαίρου ἐλευθερίας τὴν
χαλεπωτάτην τε καὶ πικροτάτην δούλων δουλείαν
μεταμπισχόμενος.

καὶ μάλα, ἔφη, ταῦτα οὕτω γίγνεται.

τί οὖν; εἶπον· οὐκ ἐμμελῶς ἡμῖν εἰρήσεται, ἐὰν
φῶμεν ἱκανῶς διεληλυθέναι ὡς μεταβαίνει τυραννὶς ἐκ
δημοκρατίας, γενομένη τε οἷα ἐστίν;

πάνυ μὲν οὖν ἱκανῶς, ἔφη.

* * *

end of the eighth book of Plato's

The State

* * *

file 4 of 5

(files: resp1-2.pdf, resp3_4.pdf, resp5_6.pdf, resp7_8.pdf, resp9_10.pdf)

* * *

digitized and proofread

by Yegor Nachinkin

(yegor@iname.com)

